

POLSKA WIEŚ 2025 W UJĘCIU KARTOGRAFICZNYM I OCZAMI MIESZKAŃCÓW

**ANALIZA KARTOGRAFICZNA ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH POD KĄTEM
MOŻLIWOŚCI WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW PLANU STRATEGICZNEGO DLA
WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ NA LATA 2023–2027 ORAZ WIELOLETNICH
RAM FINANSOWYCH UE NA LATA 2028–2034**

**8 stycznia 2026 r.
godz. 10:00–12:40**

S&H Consulting Maciej Huculak

dr Maciej Huculak

dr Krzysztof Wiedermann

Agnieszka Gil



Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi



Plan
Strategiczny dla
Wspólnej
Polityki
Rolnej
na lata 2023-2027

Dofinansowane przez
Unię Europejską



Zakres opracowania

Obszary tematyczne (14):

1. Ludność
2. Dzieci i rodzina
3. Edukacja
4. Kultura, turystyka, sport
5. Podmioty gospodarcze
6. Rynek pracy
7. Rachunki narodowe
8. Nieruchomości, budynki, infr. komunalna
9. Środowisko
10. Energia
11. Transport i łączność
12. Warunki życia
13. Zdrowie
14. Rolnictwo

Zakres opracowania

Obszary tematyczne (92 wskaźniki):

1. Ludność (stan – 4 wskaźniki, zmiana – 5 wskaźników)
2. Dzieci i rodzina (stan – 2 wskaźniki, zmiana – 2 wskaźniki)
3. Edukacja (stan – 3 wskaźniki, zmiana – 3 wskaźniki)
4. Kultura, turystyka, sport (stan – 2 wskaźniki, zmiana – 2 wskaźniki)
5. Podmioty gospodarcze (stan – 3 wskaźniki, zmiana – 3 wskaźniki)
6. Rynek pracy (stan – 3 wskaźniki, zmiana – 3 wskaźniki)
7. Rachunki narodowe (stan – 4 wskaźniki, zmiana – 4 wskaźniki)
8. Nieruchomości, budynki, infr. komunalna (stan – 4 wskaźniki, zmiana – 4 wskaźniki)
9. Środowisko stan – 3 wskaźniki, zmiana – 3 wskaźniki)
10. Energia (stan – 3 wskaźniki, zmiana – 3 wskaźniki)
11. Transport i łączność (stan – 3 wskaźniki, zmiana – 4 wskaźniki)
12. Warunki życia (stan – 2 wskaźniki, zmiana – 3 wskaźniki)
13. Zdrowie (stan – 2 wskaźniki, zmiana – 4 wskaźniki)
14. Rolnictwo (stan – 4 wskaźniki, zmiana – 6 wskaźników)

Metodyka opracowania

Dane – BDL GUS

Podstawowe jednostki odniesienia – gminy

Przedziały klas wartości – naturalne przerwy

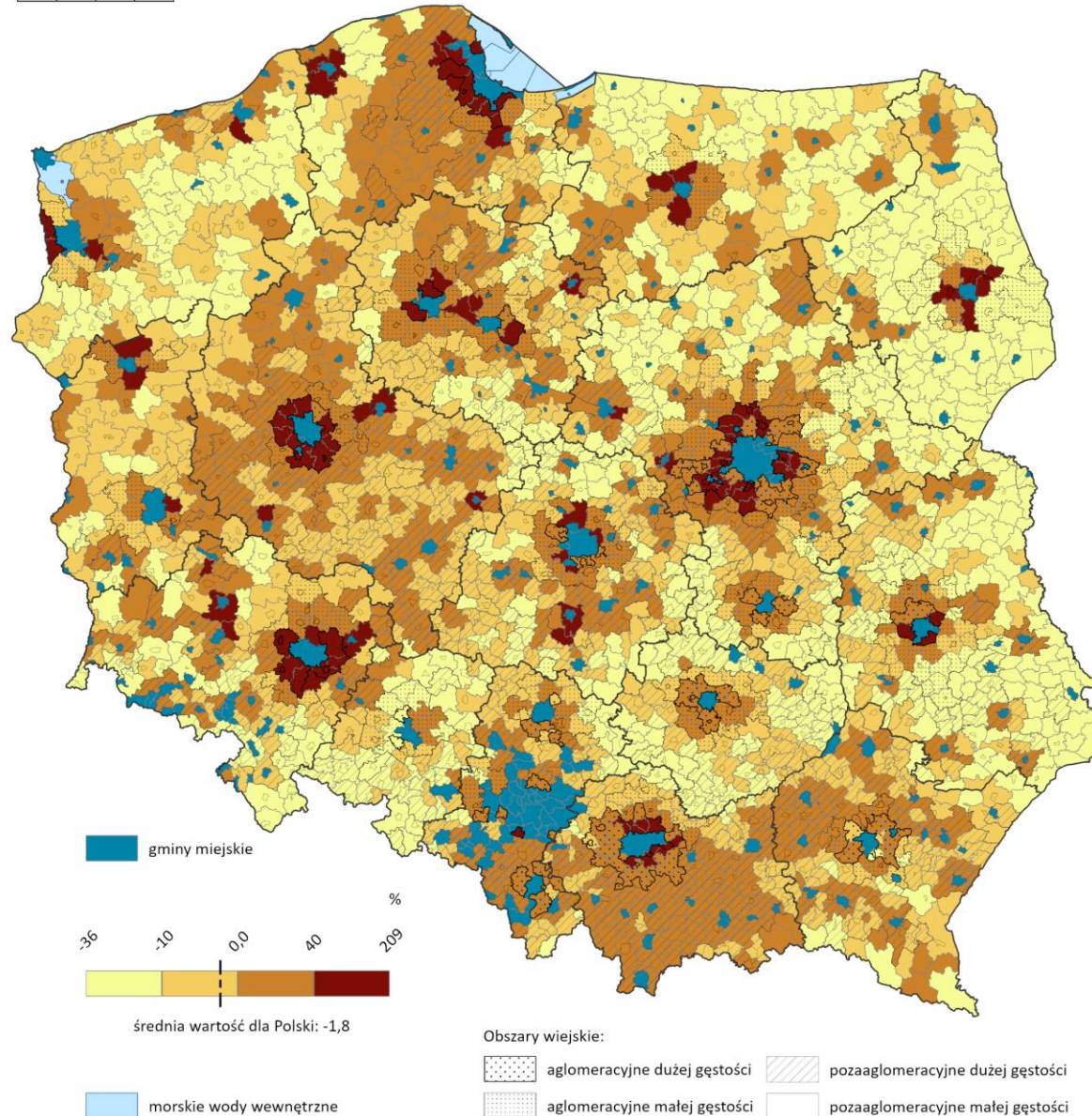
Wartość referencyjna – Polska

I

Ludność

Zmiana liczby ludności w % w gminach w Polsce w latach 2004-2024

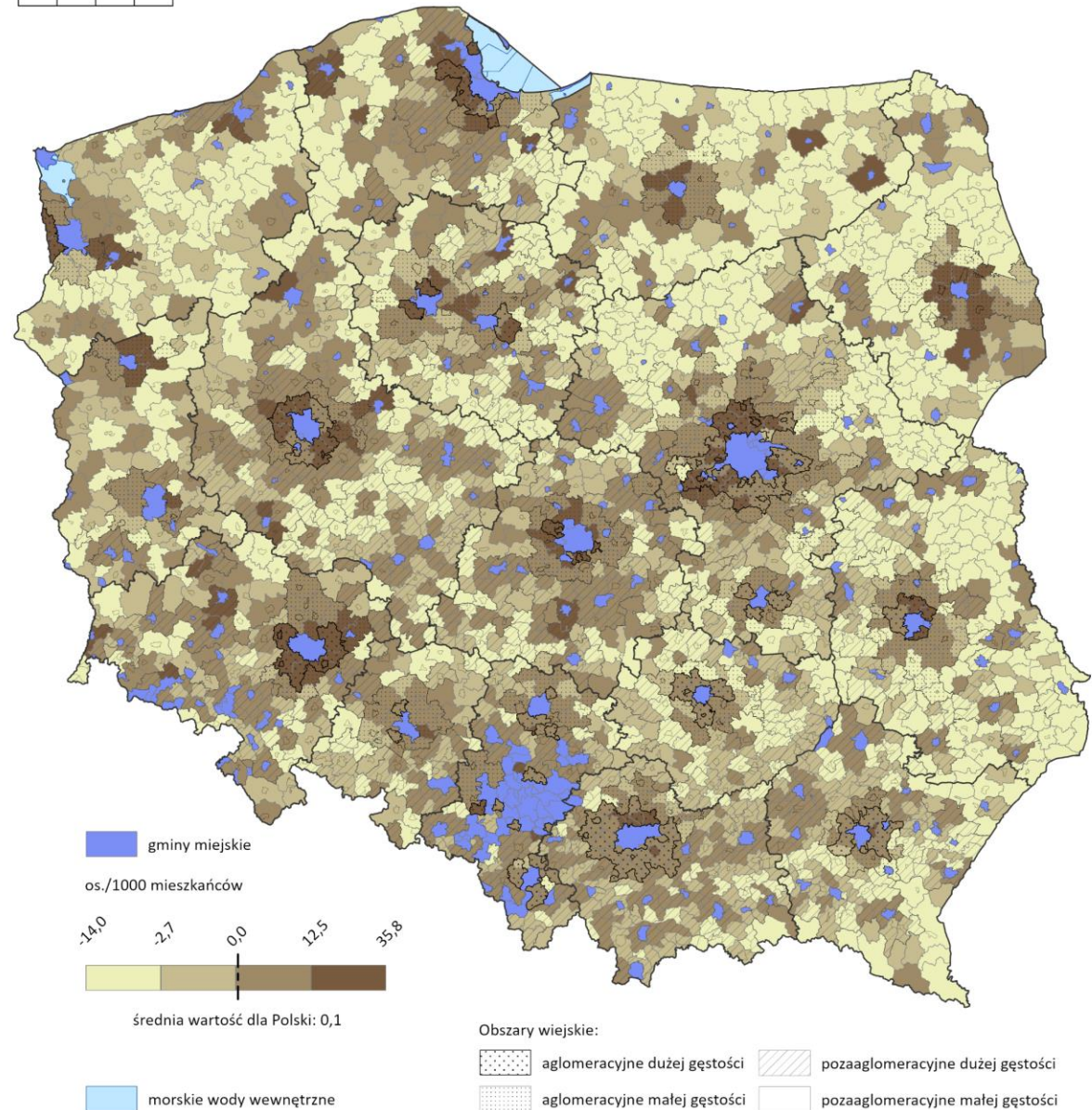
0 25 50 100 km



- Długookresowa depopulacja – zjawisko dominujące w skali kraju (-1,8%).
- Przyrosty ludności mają charakter wyspowy i silnie skoncentrowany;
- Wzrosty szczególnie w strefach suburbanizacji wokół metropolii „Wielkiej Piątki” (Warszawa, Kraków, Wrocław, Poznań, Trójmiasto).
- Spadki częstsze w gminach peryferyjnych – zwłaszcza w Polsce wschodniej oraz w części obszarów centralnych.
- Układ przestrzenny wskazuje na polaryzację centrum–peryferie;
- Zmienność wewnątrzregionalna sugeruje znaczenie czynników lokalnych (tj. rynek pracy, dostępność usług).
- Efekt kumulacji procesów: ubytek naturalny + odpływ migracyjny = trwała depopulacja

Saldo migracji wewnętrznych w gminach w Polsce w osobach na 1000 mieszkańców średnia trzyletnia 2022-2024

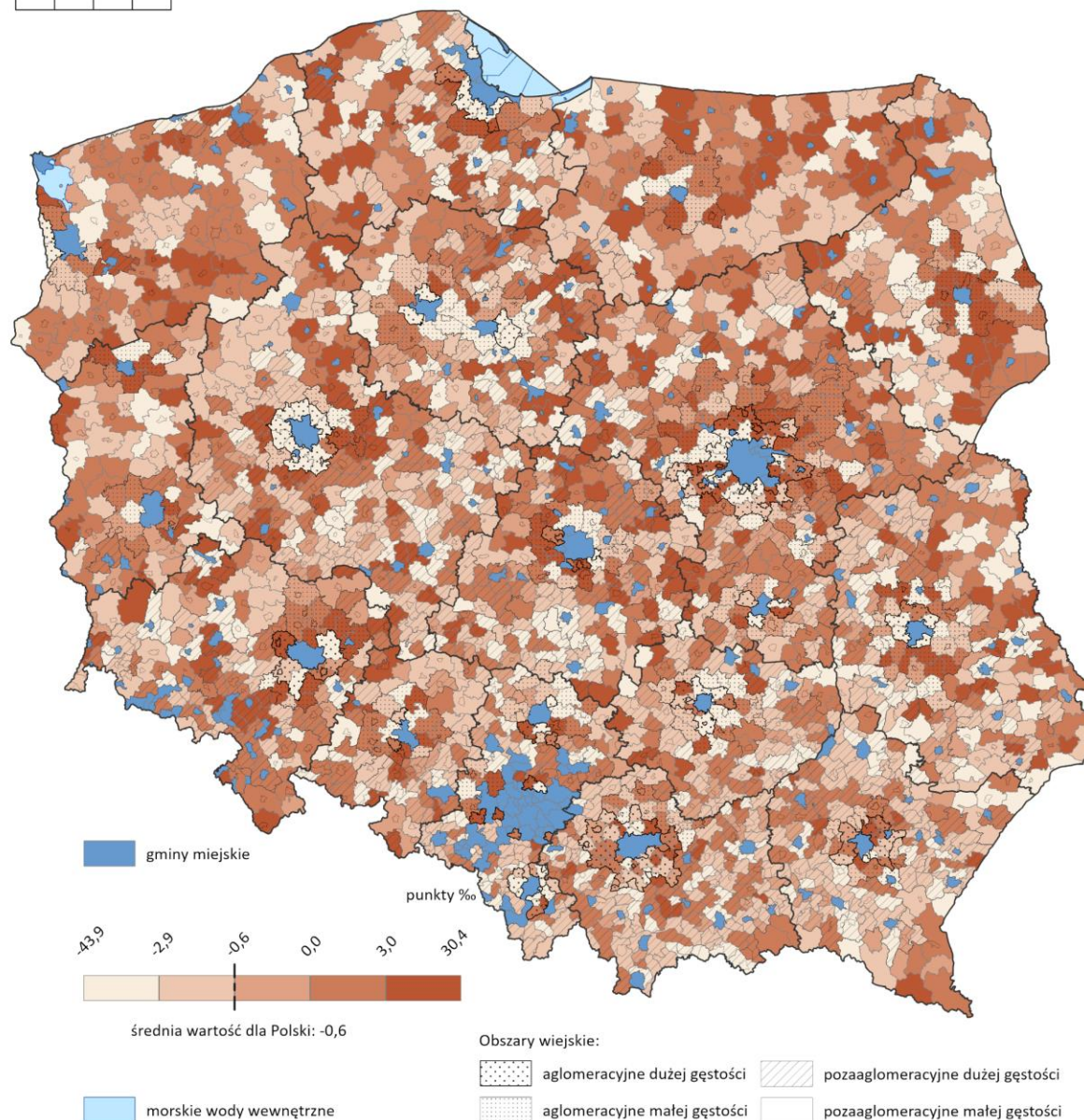
0 25 50 100 km



- Bilans migracyjny jest bliski zera w skali kraju, ale z istotną heterogenicznością lokalną (średnia 0,1 maskuje duże kontrasty);
- Dodatnie salda koncentrują się w strefach dojazdowych i podmiejskich, co jest typowe dla procesów suburbanizacji i relokacji mieszkaniowej;
- Ujemne wartości dominują w wielu gminach peryferyjnych, wskazując na odpływ selektywny (często osób młodszych i w wieku produkcyjnym);
- Rozmieszczenie dodatnich sald sugeruje rolę dostępności transportowej i rynku pracy jako kluczowych determinant migracji;
- Migracje działają jako mechanizm polaryzacji rozwoju, wzmacniając różnice między układami metropolitalnymi a obszarami słabszymi funkcjonalnie.

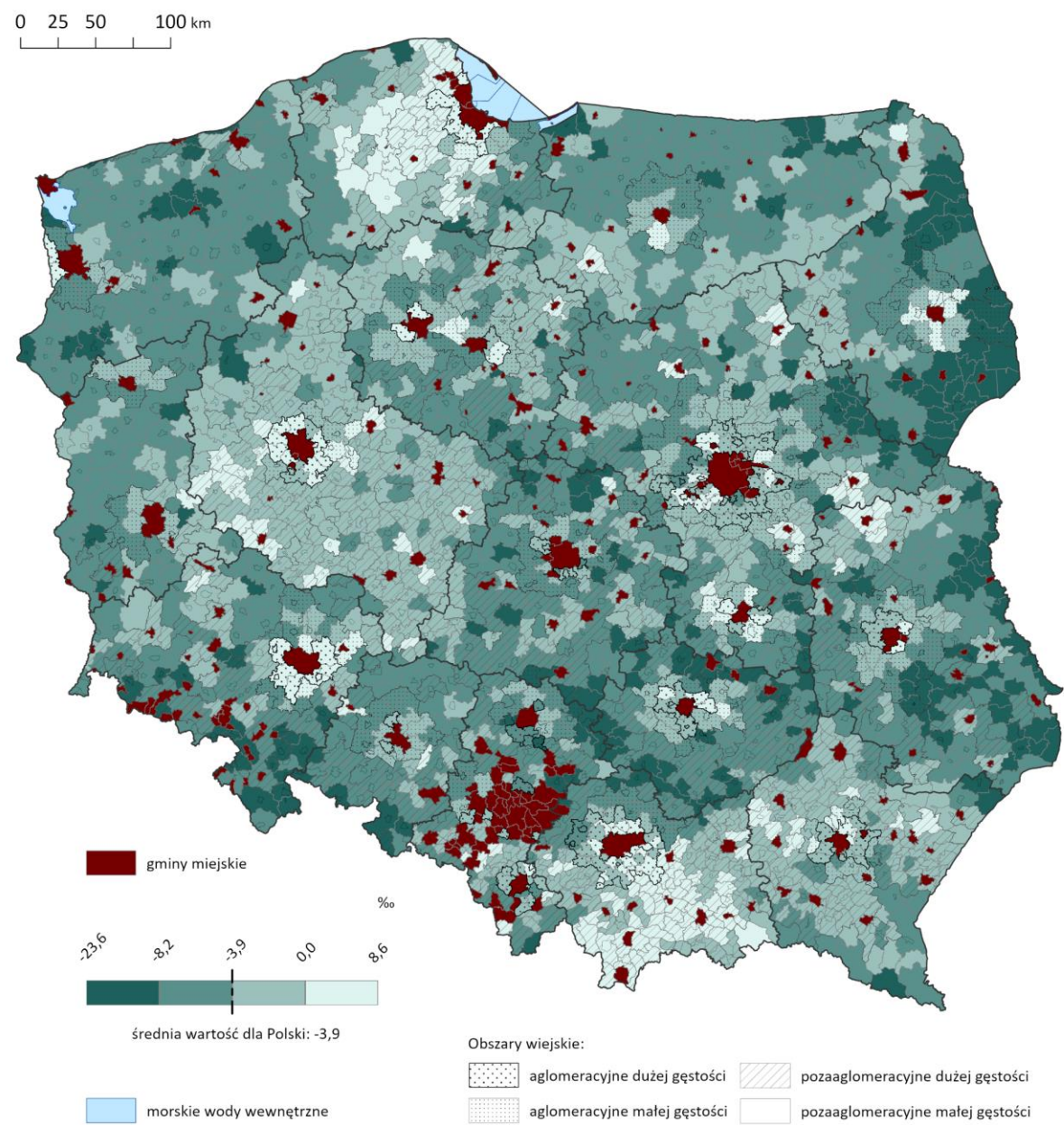
Zmiana salda migracji wewnętrznych w gminach w osobach na 1000
mieszkańców w punktach promilowych w latach 2004-2024
(średnie z lat 2004-2006 i 2022-2024)

0 25 50 100 km



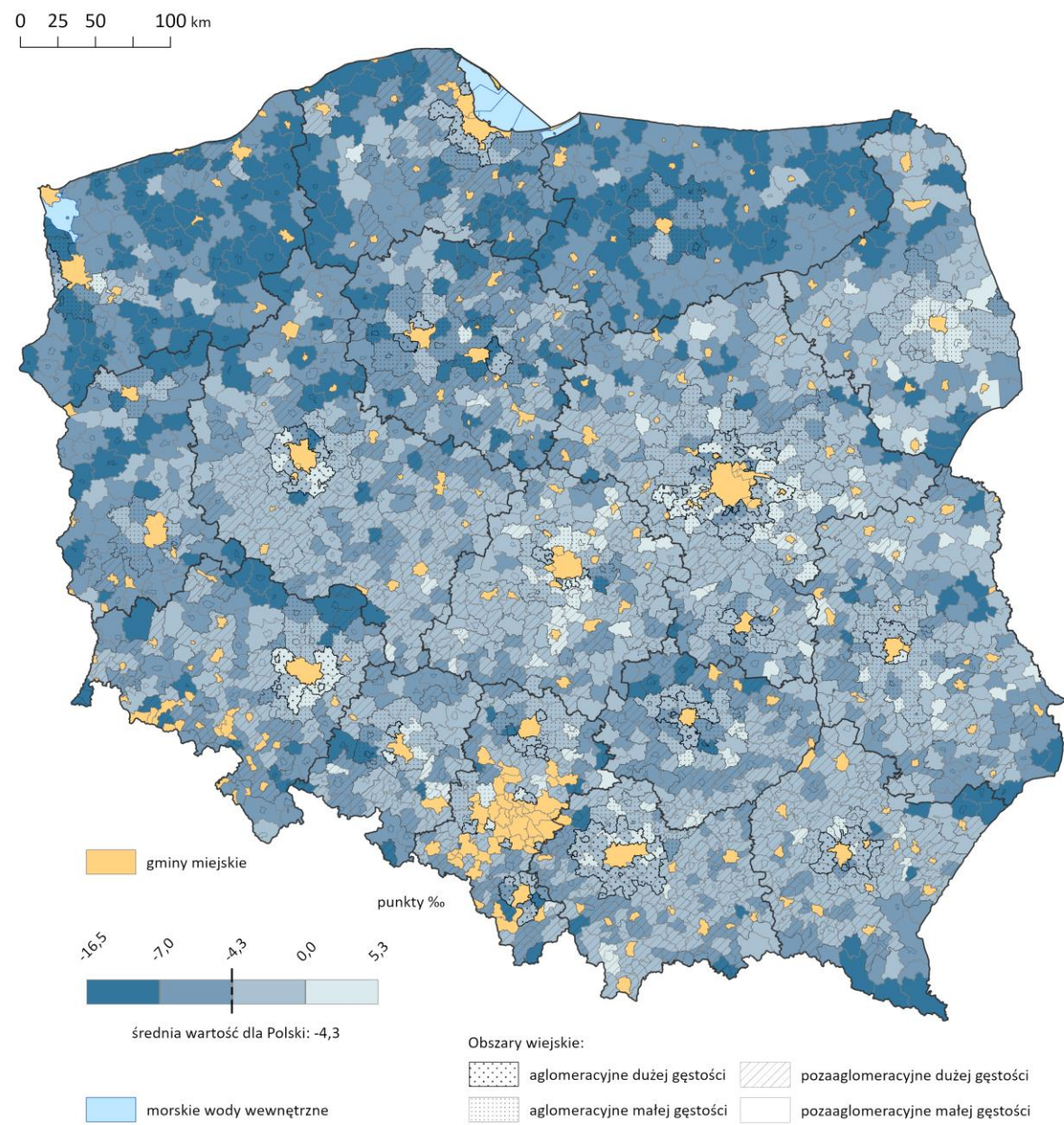
- Średni spadek (-0,6 pkt) wskazuje na osłabienie bilansu migracyjnego w długim okresie, mimo że lokalnie występują silne wzrosty;
- Wzrosty są przestrzennie skupione, co sugeruje narastanie przewagi wybranych obszarów w konkurencji migracyjnej;
- Spadki bilansu migracji w wielu gminach peryferyjnych mogą oznaczać utrwalanie odpływu oraz ograniczenie atrakcyjności osiedleńczej;
- Mozaikowość zmian świadczy o zróżnicowanych trajektoriach lokalnych, a nie o jednolitym trendzie ogólnokrajowym;
- Wynik należy czytać w powiązaniu z dynamiką ludności: migracje w części gmin kompensują ujemny przyrost naturalny, w innych go wzmacniają.

Średni przyrost naturalny w gminach w Polsce w promilach (średnia trzyletnia) 2022-2024



- Ubytek naturalny jest zjawiskiem strukturalnym (średnia -3,9 ‰);
- Przestrzenny rozkład wartości potwierdza szeroki zasięg kryzysu reprodukcji, z relatywnie niewielkimi obszarami o lepszych parametrach;
- Różnice między gminami sugerują wpływ struktury wieku: obszary młodsze demograficznie osiągają wyniki mniej ujemne;
- Miary uśrednione (2022–2024) ograniczają efekt wahań rocznych, wzmacniając interpretację jako trendu, a nie epizodu;
- Przyrost naturalny jest kluczowym czynnikiem „bazowym” depopulacji, niezależnym od krótkookresowych fluktuacji migracji.

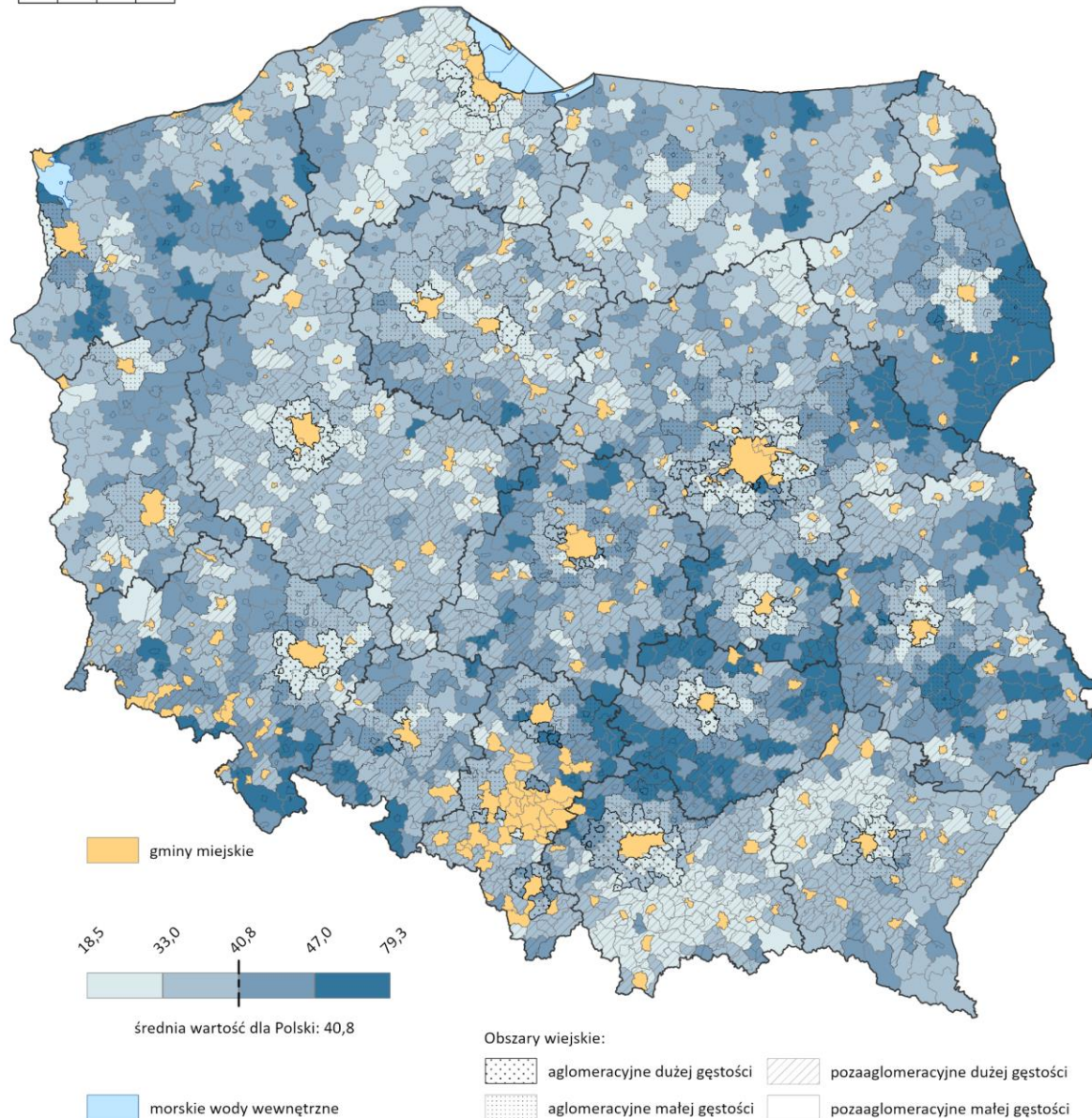
Zmiana średniego przyrostu naturalnego w gminach w punktach promilowych
w latach 2004-2024 (średnie z lat 2004-2006 i 2022-2024)



- Powszechne pogorszenie komponentu naturalnego w długim okresie (spadek wartości w wielu gminach) -4,3 pkt ‰
- Rozkład przestrzenny zmian sugeruje powszechność procesu, a nie ograniczenie do pojedynczych regionów;
- Nierównomierność skali spadku świadczy o zróżnicowaniu tempa starzenia i odpływu osób młodych;
- Wzmocnienie ujemnego przyrostu naturalnego zwiększa ryzyko depopulacji trwałej, nawet przy neutralnym bilansie migracyjnym;
- Mapa ma znaczenie prognostyczne: pogorszenie komponentu naturalnego zwykle wyprzedza presję na usługi publiczne (edukacja/zdrowie/opieka).

Wskaźnik obciążenia demograficznego osób w wieku produkcyjnym
osobami w wieku poprodukcyjnym w gminach na
100 osób w wieku produkcyjnym w 2024 roku

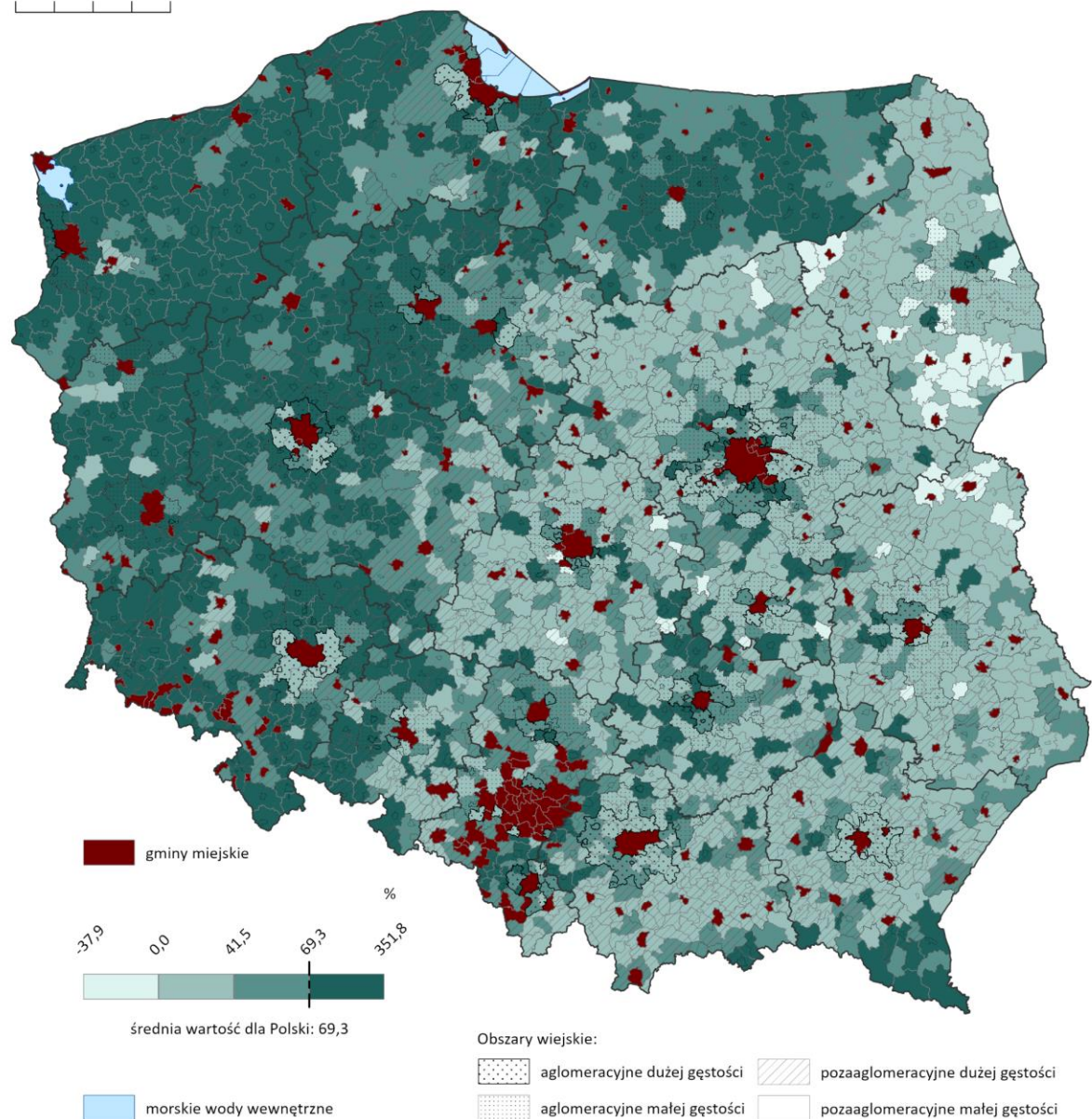
0 25 50 100 km



- wysokie wartości wskaźnika oznaczają większą presję utrzymania populacji poprodukcyjnej przez osoby w wieku produkcyjnym, a średnia 40,8 wskazuje na istotny poziom obciążenia w skali kraju;
- zróżnicowanie przestrzenne jest znaczące, co sugeruje odmienne lokalne konsekwencje dla finansów i polityk publicznych;
- obszary o niższym wskaźniku obciążenia często pokrywają się z młodszymi strukturami wieku, typowymi dla stref napływu migracyjnego;
- wysokie obciążenie wiąże się z rosnącym popytem na usługi opiekuńcze i zdrowotne, a także z ryzykiem niedoboru pracy.

Zmiana wskaźnika obciążenia demograficznego osób w wieku produkcyjnym
osobami w wieku poprodukcyjnym w gminach na
100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2004-2024

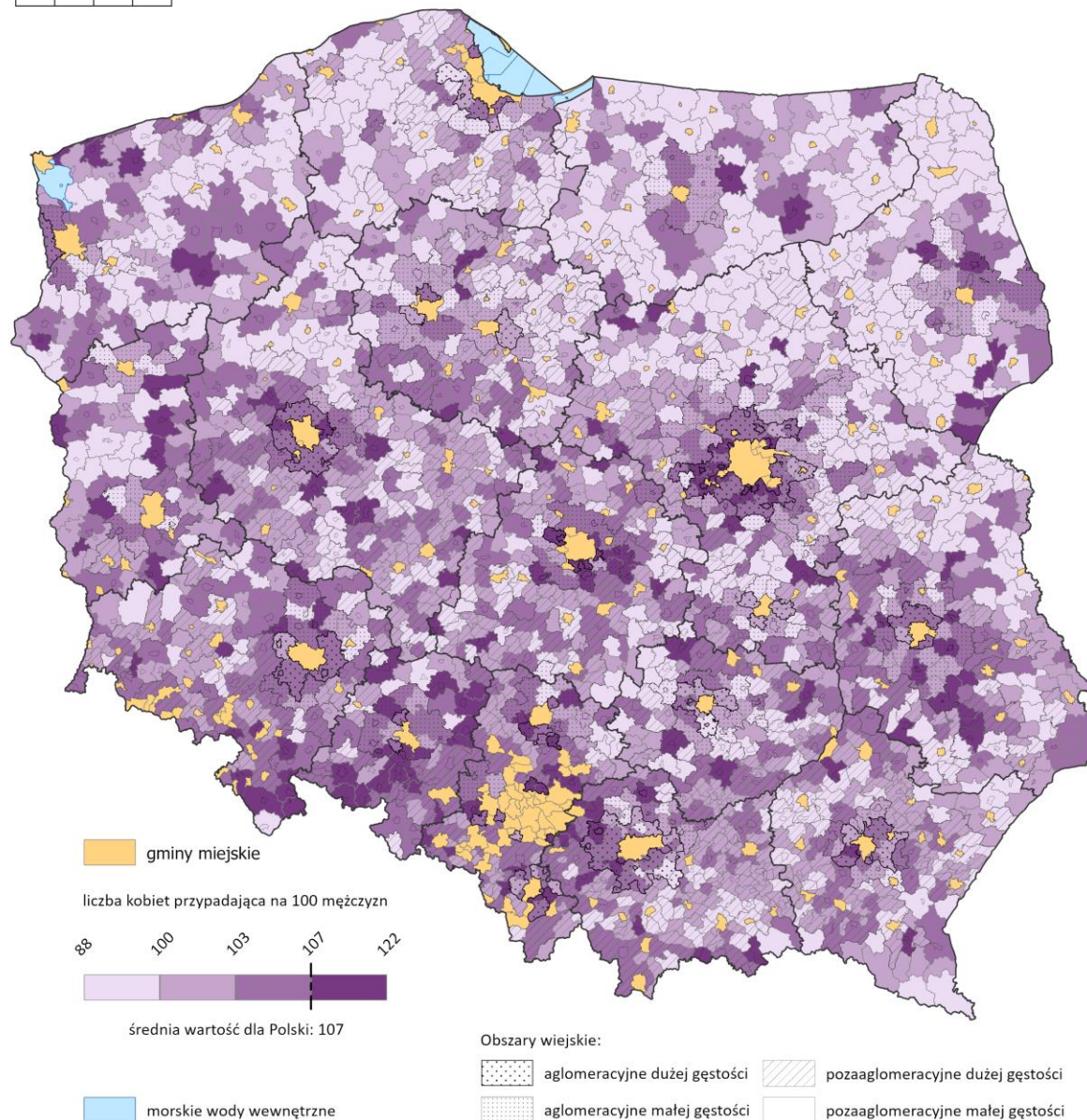
0 25 50 100 km



- Wzrost wskaźnika o 69,3% w skali kraju wskazuje na silny, długookresowy proces starzenia się populacji;
- Przestrzenna mozaika tempa zmian sugeruje różne trajektorie starzenia, nawet przy zbliżonym poziomie bieżącym;
- Relatywnie wolniejsze tempo w niektórych strefach może odzwierciedlać napływ ludności w wieku produkcyjnym (migracje kompensacyjne);
- Szybki wzrost obciążenia pogłębia nierównowagę strukturalną: rosną koszty usług, a maleje baza podatkowa i zasób pracy;
- Dynamika obciążenia jest kluczowym wskaźnikiem ryzyka rozwojowego w kontekście zdolności gmin do utrzymania usług i infrastruktury.

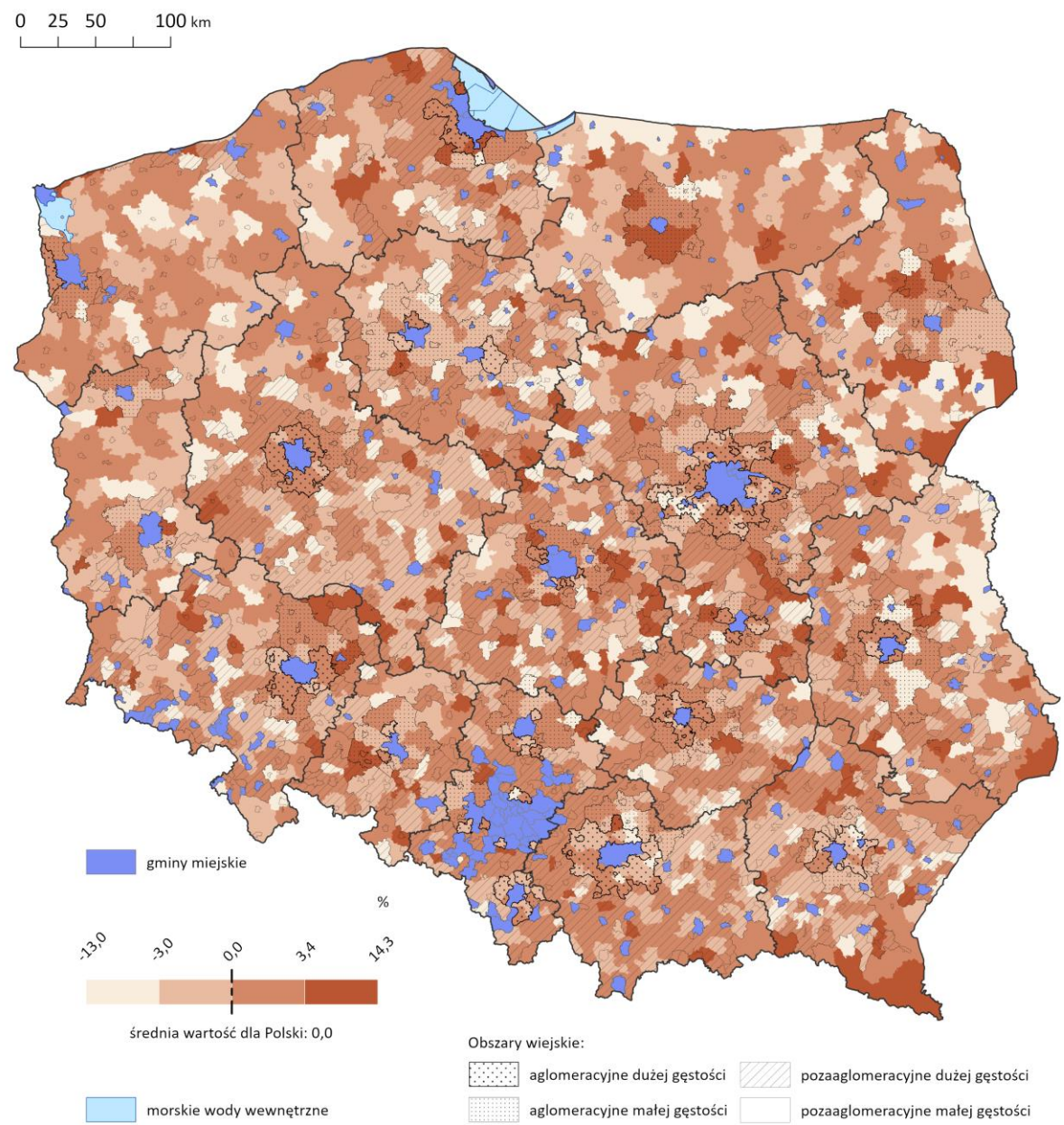
Współczynnik feminizacji: liczba kobiet w gminach w Polsce przypadająca na 100 mężczyzn w 2024 roku

0 25 50 100 km



- Feminizacja jest zjawiskiem powszechnym (średnia 107), co jest spójne z różnicami długości życia oraz strukturą wieku;
- Zróżnicowanie przestrzenne sugeruje wpływ urbanizacji i struktury wieku, gdyż obszary o starszej populacji mają zwykle wyższą feminizację;
- Koncentracje wyższych wartości mogą wynikać z selektywności migracji i rynku pracy, kształtującej skład płci w gminach;
- Wskaźnik ma znaczenie dla procesów społeczno-demograficznych (tworzenie gospodarstw domowych, reprodukcja demograficzna, popyt na usługi);

Zmiana współczynnika feminizacji w gminach w Polsce w % w latach 2004-2024



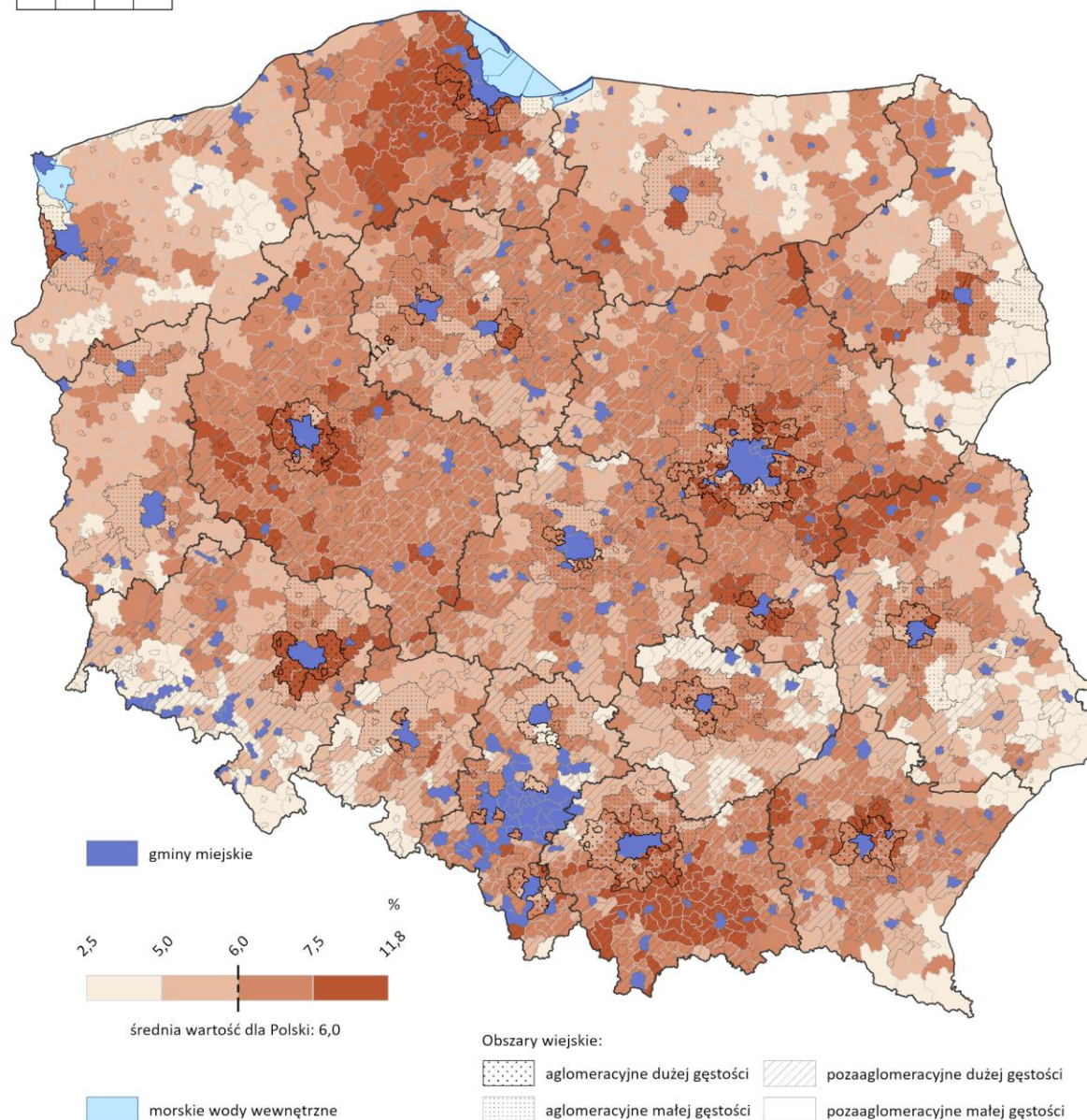
- Średnia bliska zero wskazuje na stabilność relacji płci w skali kraju, przy wyraźnych odchyleniach lokalnych;
- Lokalne wzrosty i spadki sugerują dominację procesów selektywnych, głównie migracyjnych i wynikających ze zmian struktury wieku;
- Brak jednokierunkowego trendu ogólnopolskiego oznacza, że interpretacja powinna być prowadzona na poziomie typów obszarów (miasta–otoczenie–peryferie);
- Mapa pomaga identyfikować gminy o potencjalnie silnych dysproporcjach społecznych, ważnych dla rynku pracy i życia rodzinnego.
- Najwyższe wzrosty: obszary wyludniające się, część wewnętrznych peryferii, niektóre obszary aglomeracyjne

II

Dzieci i Rodzina

Udział dzieci do lat 6 w ogólnej ludności gmin w % w Polsce w 2024 roku

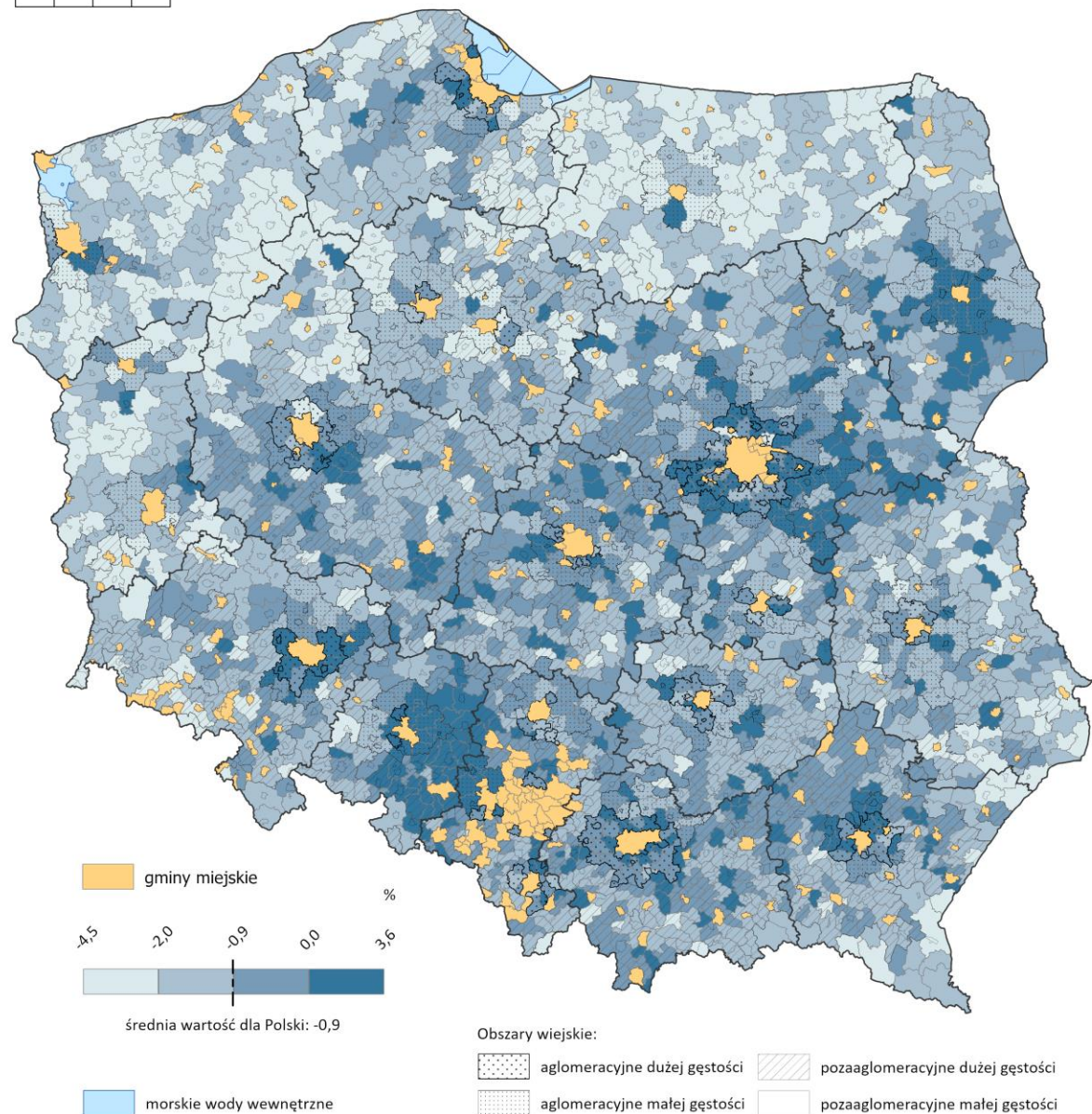
0 25 50 100 km



- Udział dzieci do lat 6 jest najwyższy w części gmin podmiejskich i w strefach dodatniej dynamiki ludności m.in. Podhale, Kaszuby
- Niższe udziały dominują w gminach peryferyjnych oraz w regionach o depopulacji i starzeniu (część Polski wschodniej i północno-wschodniej).
- Widoczny jest kontrast rdzeń–zaplecze: rdzenie miejskie mają często niższy udział dzieci niż otaczające je gminy.
- Wysoki udział dzieci współwystępuje z dodatnim saldem migracji oraz relatywnie korzystniejszą strukturą wieku.
- Wniosek operacyjny: przestrzenny popyt na usługi wczesnodziecięce (żłobki, przedszkola, pediatria) będzie rosł głównie w strefach podmiejskich.

Zmiana udziału dzieci do 6 lat w ogólnej ludności gmin w punktach procentowych w Polsce w latach 2009-2024

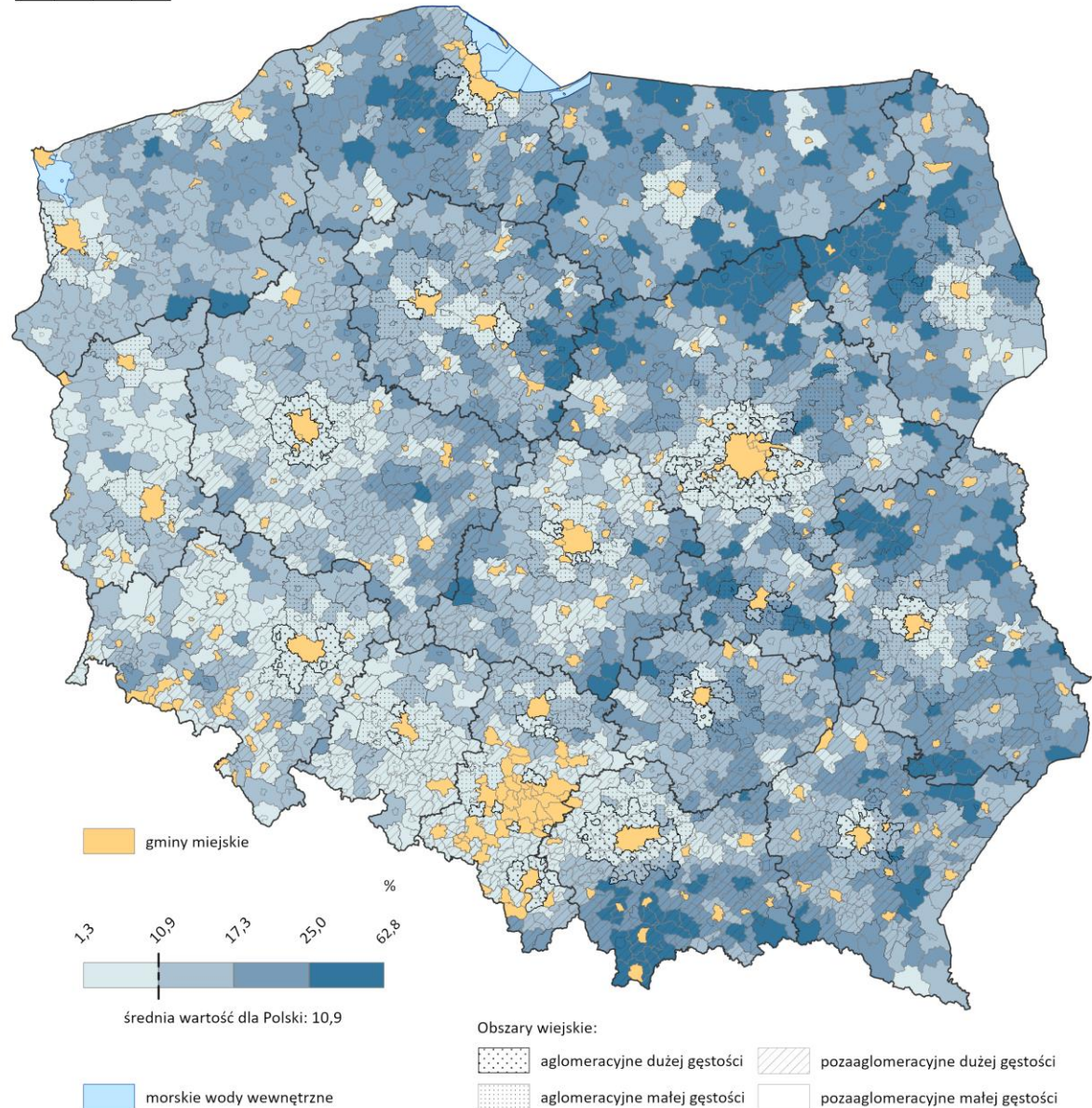
0 25 50 100 km



- W skali kraju widoczna jest przewaga spadków udziału najmłodszych (średnia zmiana ujemna), co odzwierciedla starzenie i słabnięcie dzietności.
- Wzrosty udziału dzieci pojawiają się przede wszystkim w strefach suburbanizacji dużych miast (napływ młodych gospodarstw domowych).
- Spadki są szczególnie wyraźne w gminach peryferyjnych i odpływowych (utrata młodych kohort oraz ubytek naturalny).
- W wielu regionach obserwuje się „przesunięcie” dzieci z rdzeni do zapleczy metropolitalnych, co wzmacnia presję na infrastrukturę edukacyjno-opiekuńczą w suburbiach.

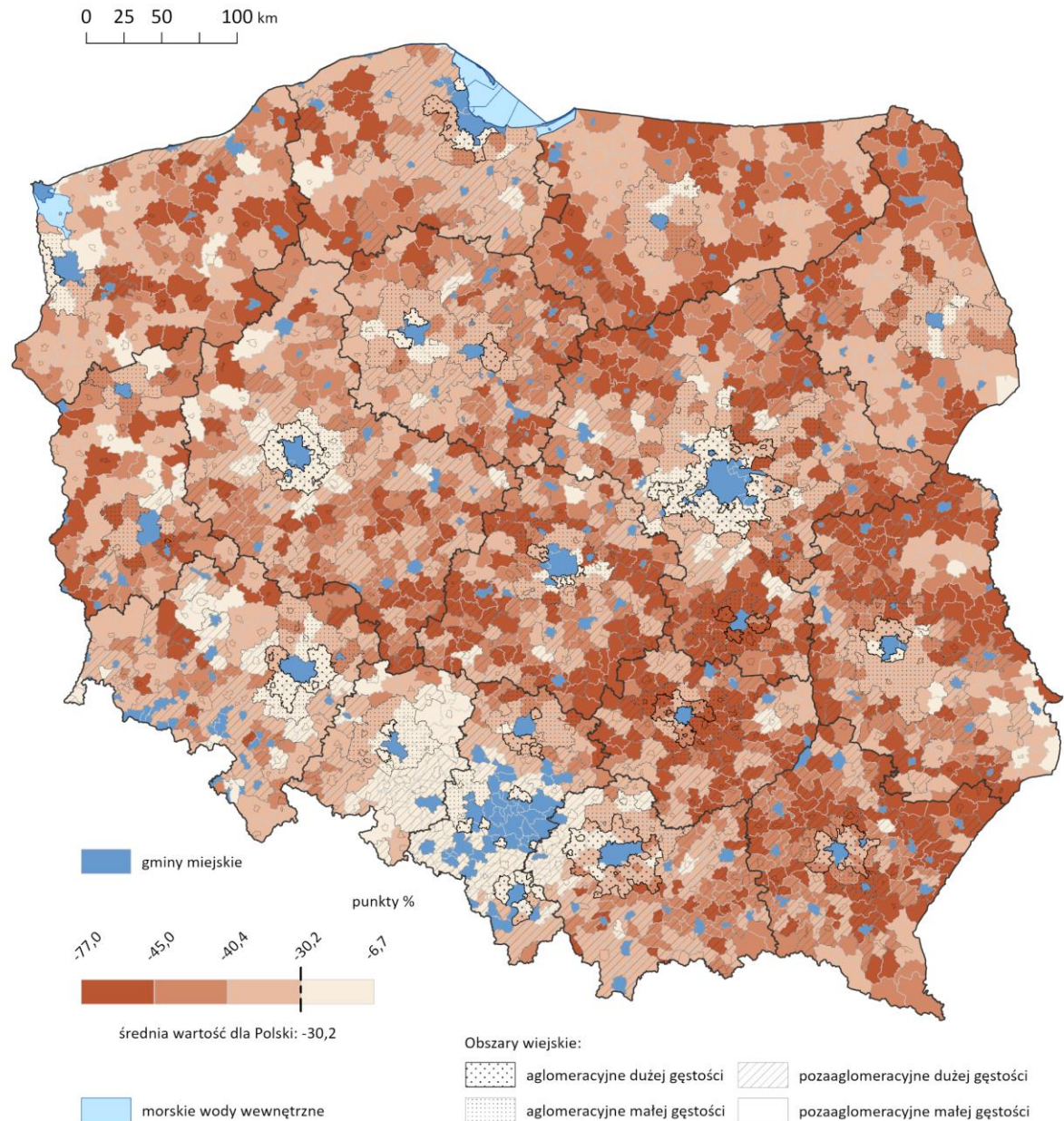
Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w gminach w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w % w Polsce w 2024 roku

0 25 50 100 km



- Wysokie wartości odsetka zasiłków koncentrują się w gminach o niższych dochodach i słabszych rynkach pracy – silniej widoczne w Polsce wschodniej i części północnej.
- Niskie wartości dominują w metropoliach i ich strefach funkcjonalnych (wyższe dochody, mniejszy udział rodzin spełniających kryteria).
- Występuje wyraźny gradient urbanizacyjny: im większa koncentracja funkcji miejskich, tym mniejszy udział świadczeń.
- Lokalne „wyspy” wysokich wartości pojawiają się także w gminach położonych poza głównymi biegunami wzrostu (peryferie wewnętrzne).
- Wskaźnik można interpretować jako pośrednią miarę podatności społeczno-ekonomicznej rodzin z dziećmi.

Zmiana udziału dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w gminach w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku w punktach procentowych w Polsce w latach 2009-2024



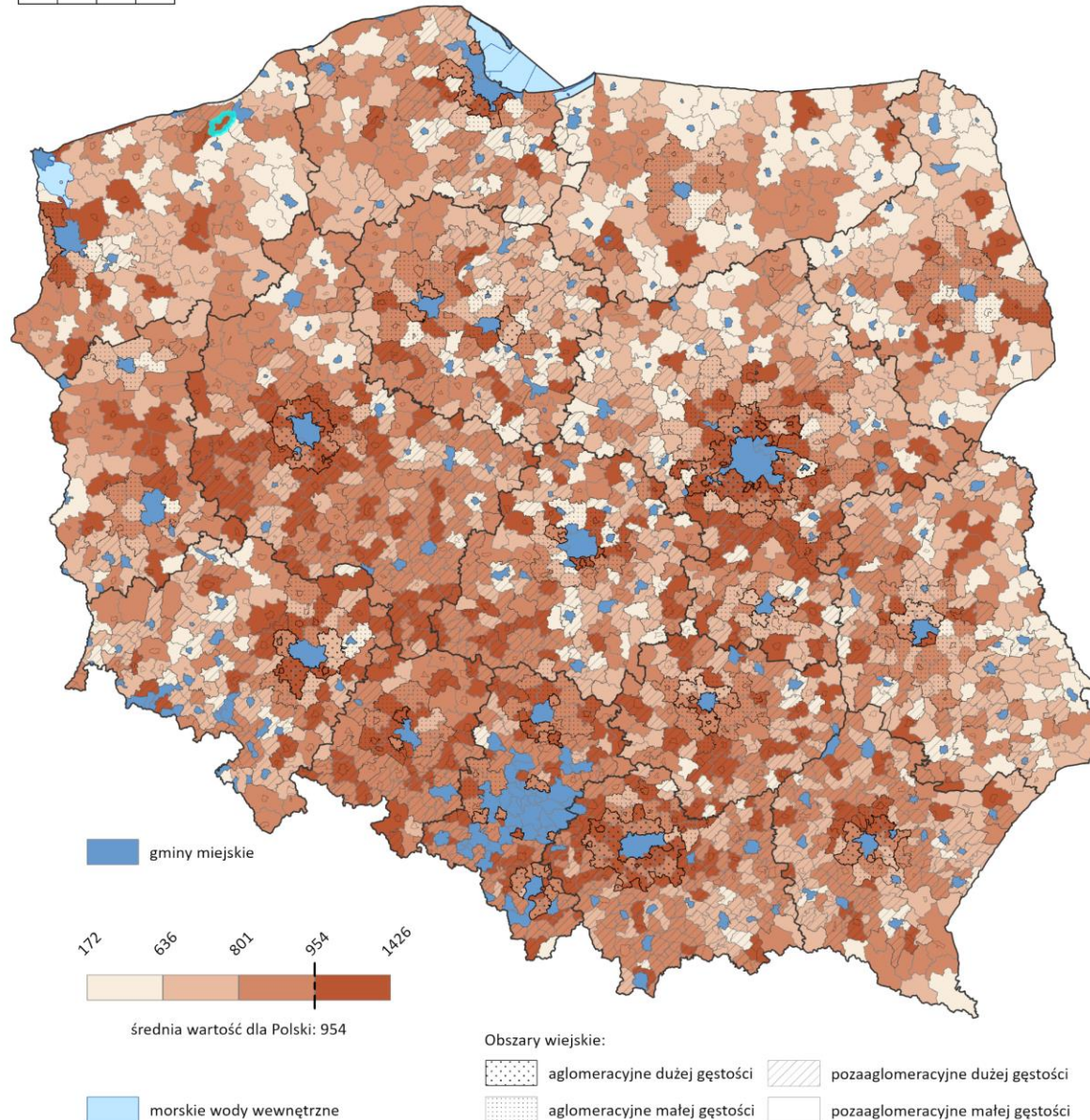
- silny spadek odsetka dzieci objętych zasiłkiem w całym kraju, wskazuje to na systemowe ograniczenie zasięgu świadczenia.
- Największe spadki widoczne są w wielu gminach peryferyjnych – tam, gdzie punkt wyjścia był wysoki, skala redukcji jest największa.
- Relatywnie mniejsze spadki częściej dotyczą metropolii i gmin o początkowo niskim udziale świadczeń (efekt „niskiej bazy”).

III

Edukacja

Dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego w gminach na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w Polsce w 2024 roku

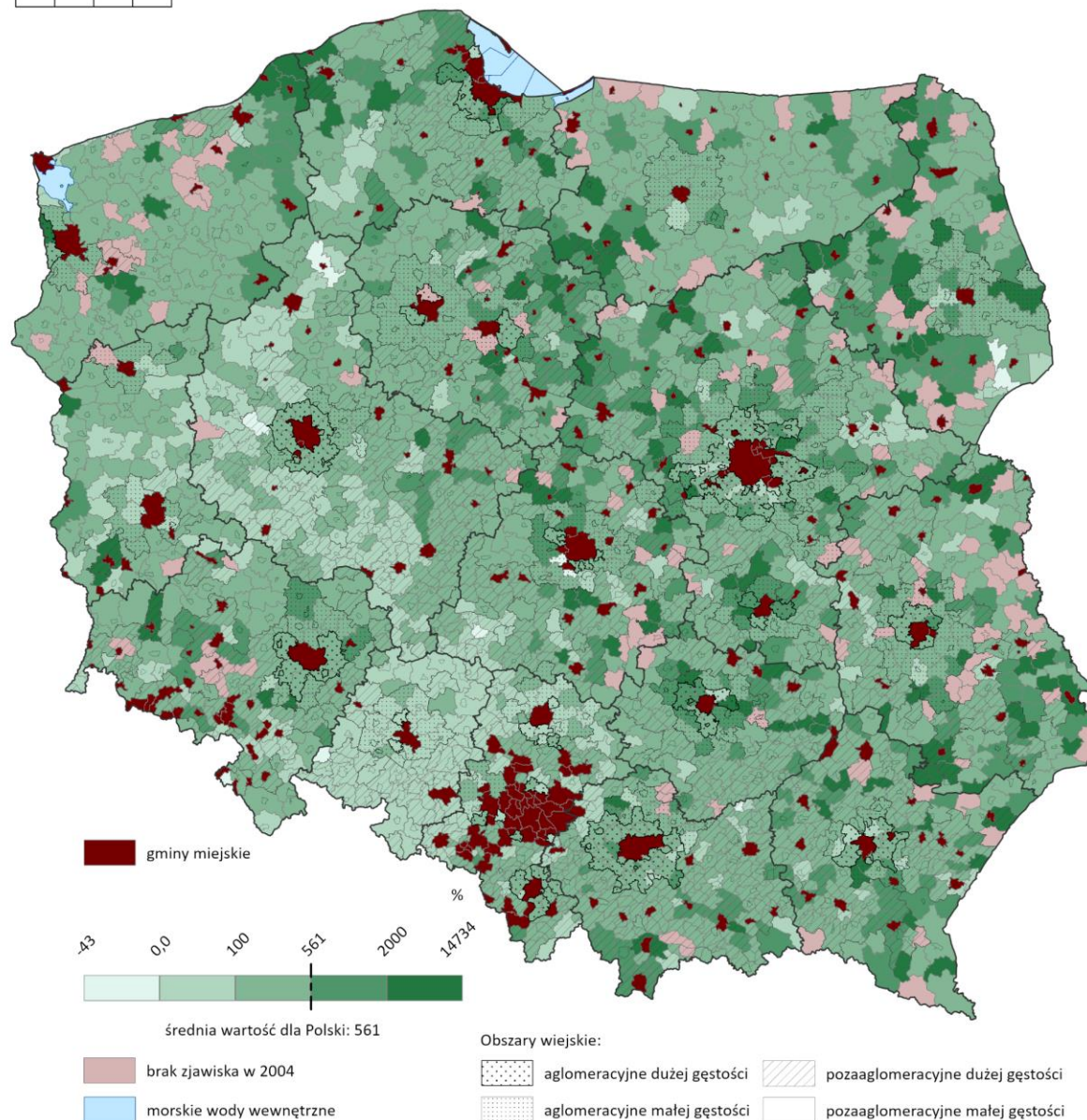
0 25 50 100 km



- powszechna dostępność wychowania przedszkolnego dominuje w wielu regionach, ale utrzymują się luki w części gmin wiejskich i peryferyjnych.
- Najwyższe wartości częściej obserwuje się w strefach funkcjonalnych metropolii (większa podaż usług i popyt ze strony pracujących rodziców).
- Niższe wartości widoczne są punktowo w gminach pozaaglomeracyjnych – częściej w Polsce wschodniej i północno-wschodniej.
- Rozkład przestrzenny sugeruje, że dostępność przedszkoli jest skorelowana z gęstością zaludnienia oraz dostępnością transportową.

Zmiana liczby dzieci w przedszkolach i innych formach wychowania przedszkolnego w gminach na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat w % w Polsce w latach 2004-2024

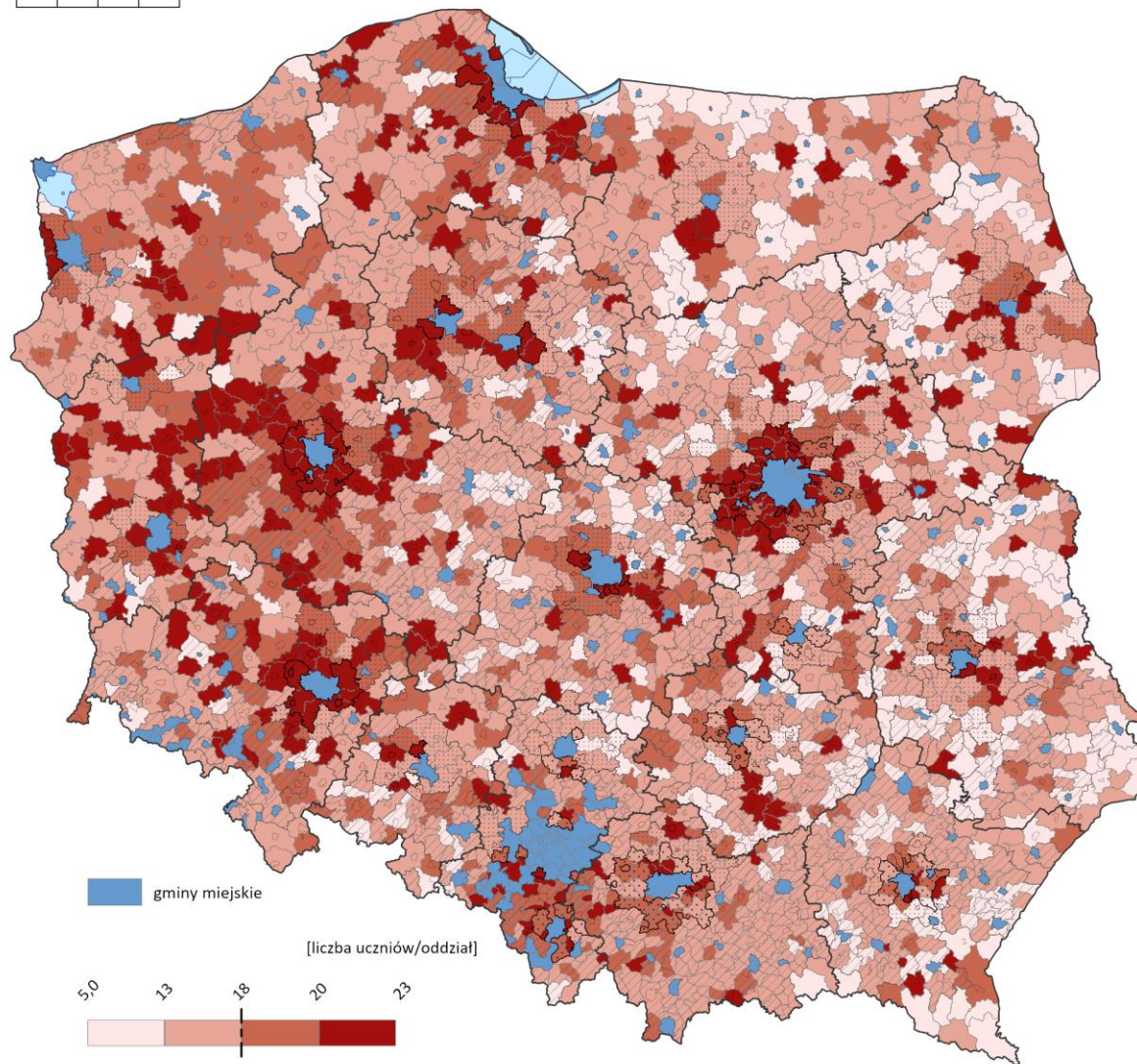
0 25 50 100 km



- W większości gmin nastąpił wzrost uczestnictwa w edukacji przedszkolnej – proces ma charakter powszechny i długookresowy.
- Największe przyrosty dotyczą gmin, które w połowie lat 2000 miały bardzo niską bazę (w tym gminy bez przedszkola w punkcie wyjścia).
- Wzrosty są szczególnie widoczne w obszarach wiejskich i pozaaglomeracyjnych, gdzie nadrabiano zaległości infrastrukturalne.

Uczniowie przypadający na 1 oddział w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży bez specjalnych w gminach w Polsce w 2024 roku

0 25 50 100 km



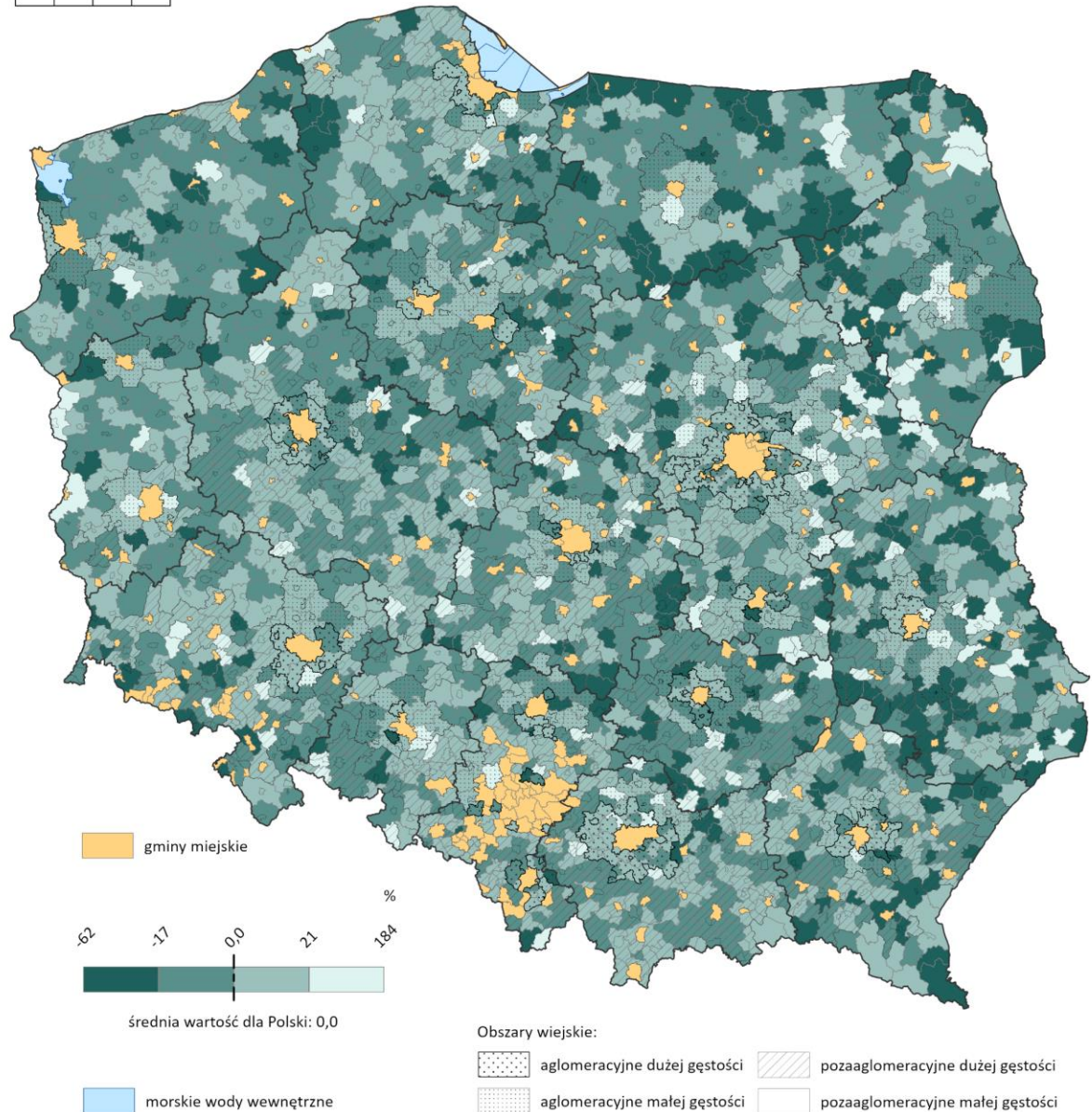
Obszary wiejskie:



- Największe oddziały występują w obszarach zurbanizowanych i gęsto zaludnionych – zwłaszcza w obszarach metropolitalnych i w pasach suburbanizacji.
- Niższe wartości dominują w gminach wiejskich i słabiej zaludnionych, gdzie utrzymuje się sieć małych szkół i mniejszych klas.
- Wyraźne klastry wysokich wartości widoczne są w konurbacjach oraz w dynamicznie rosnących strefach podmiejskich.
- W części peryferii oddziały są małe, co zwiększa koszty jednostkowe utrzymania edukacji, ale poprawia warunki dydaktyczne.

Zmiana liczby uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży bez specjalnych w gminach w Polsce w % w latach 2014-2024

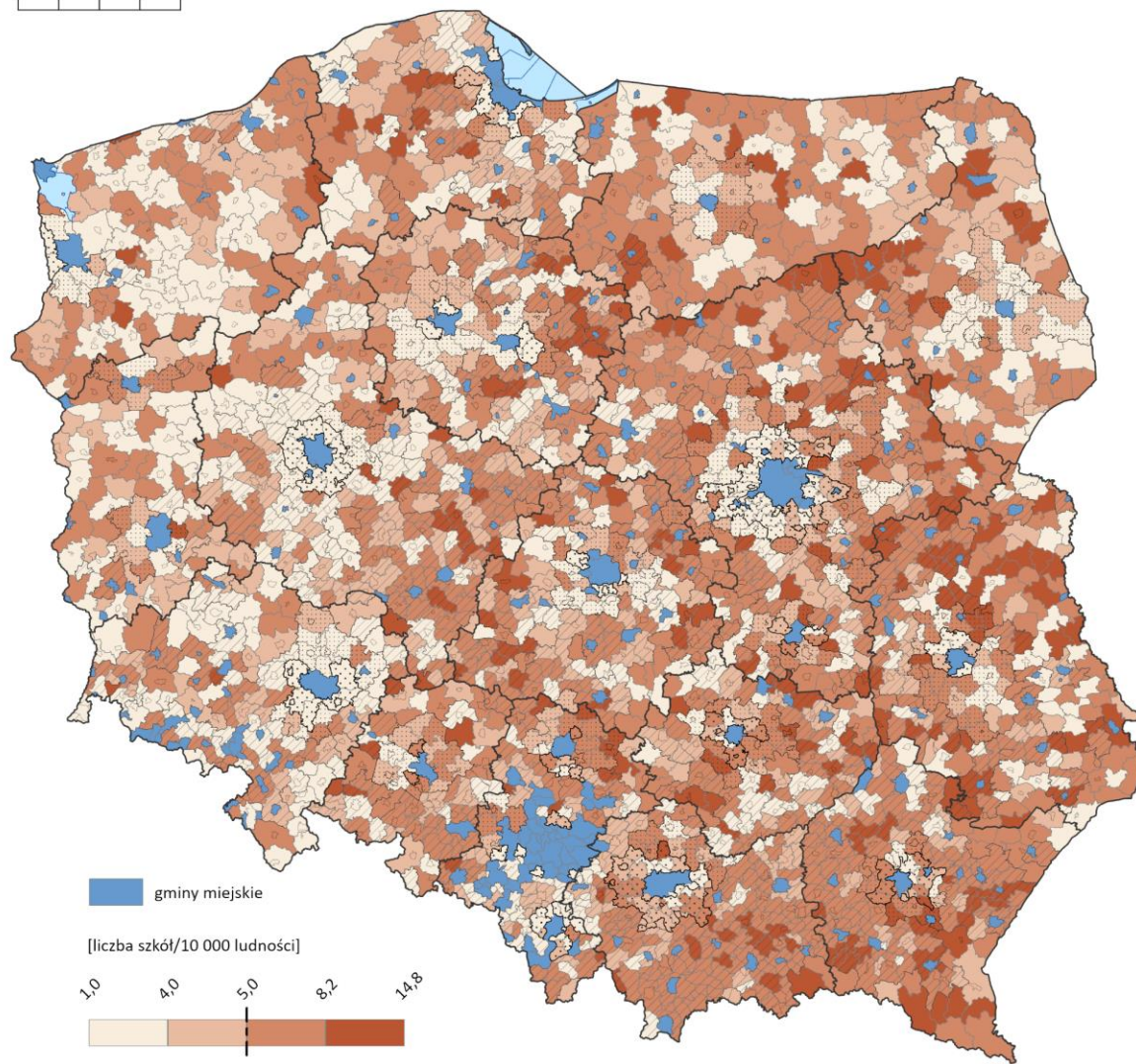
0 25 50 100 km



- Zmiany są przestrzennie spolaryzowane: wzrosty liczebności klas pojawiają się w strefach przyrostu ludności i suburbanizacji.
- Spadki dominują w gminach depopulacyjnych – szczególnie w peryferiach wschodnich i północno-wschodnich regionów (kurczenie się roczników).
- W wielu regionach obserwuje się mozaikę wzrostów i spadków na krótkich dystansach – wynik zróżnicowanych procesów migracyjnych i zmian w sieci szkół.
- Wzrost liczebności oddziałów w suburbiach może oznaczać niedopasowanie infrastruktury szkolnej do szybko rosnącego popytu.
- Spadki w peryferiach wskazują na ryzyko dalszej konsolidacji szkół i wydłużania dojazdów do szkół.

Liczba szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży bez specjalnych w gminach w Polsce na 10 000 ludności w 2024 roku

0 25 50 100 km



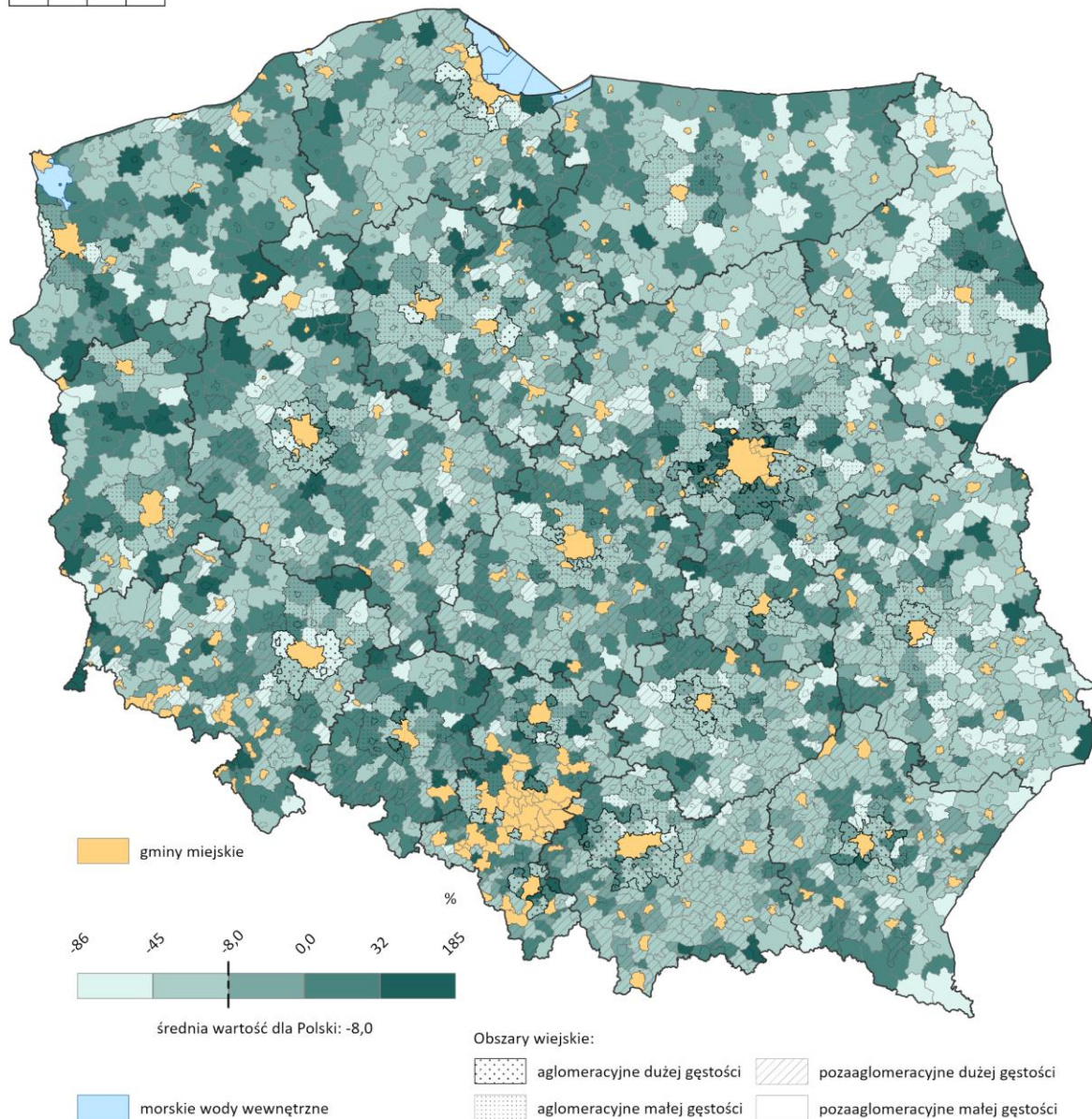
Obszary wiejskie:



- Wskaźnik jest najwyższy w gminach słabo zaludnionych – większa liczba szkół w relacji do populacji wynikająca z rozproszonego osadnictwa i dostępności przestrzennej.
- Najniższe wartości występują obszarach gęsto zaludnionych, gdzie szkoły obsługują większe populacje i korzystają z efektów skali.
- Silny gradient gęstości: im mniejsza gęstość zaludnienia, tym większe nasycenie szkół w przeliczeniu na mieszkańców.
- Wyższe wartości są widoczne m.in. w pasie południowo-wschodnim oraz w części Polski północno-wschodniej (rozproszone sieci osadnicze).

Zmiana liczby szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży bez specjalnych w gminach w Polsce na 10 000 ludności w % w latach 2004-2024

0 25 50 100 km



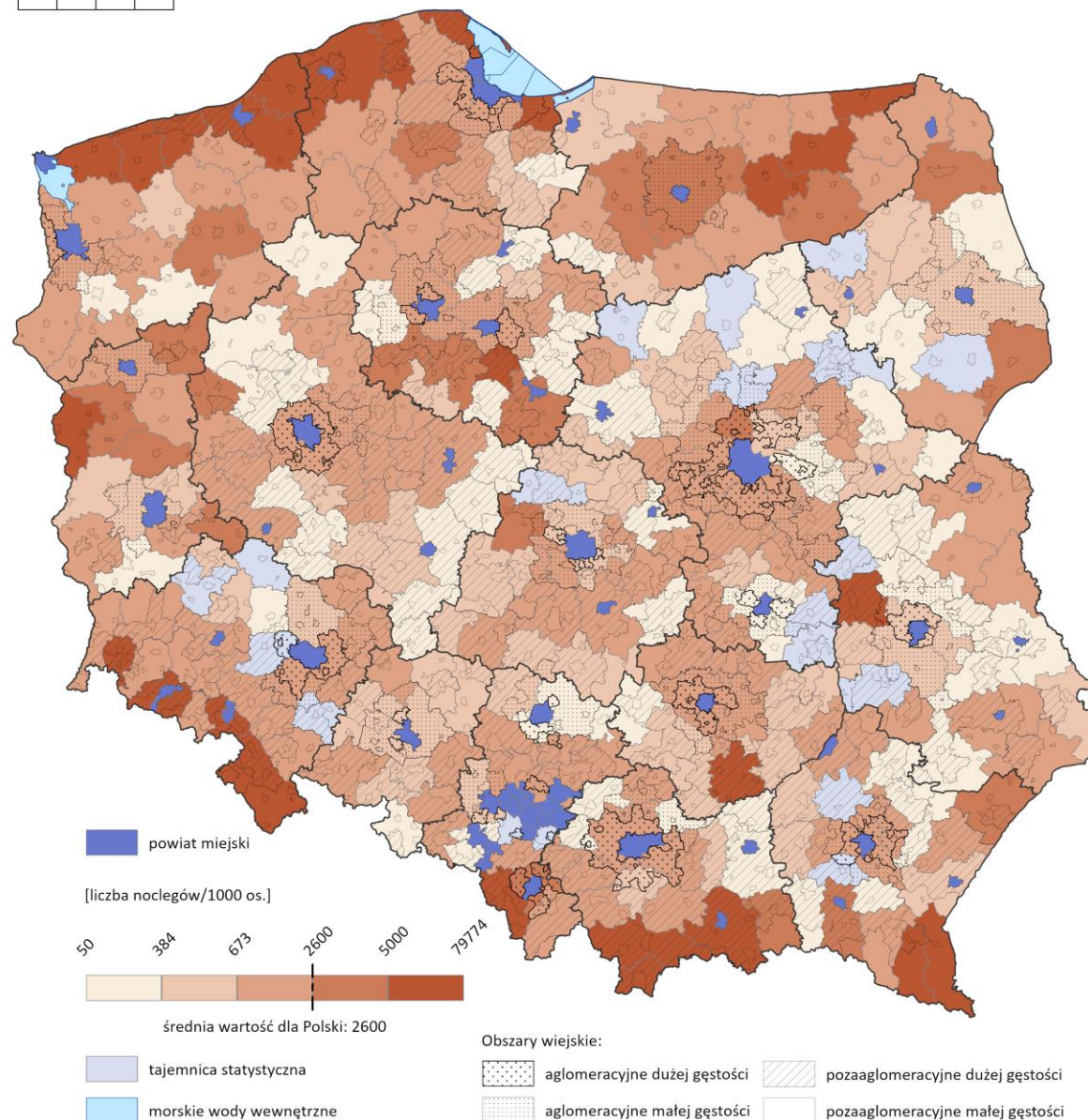
- W skali kraju dominuje spadek nasycenia szkół, co wskazuje na proces konsolidacji sieci oraz oddziaływanie niżu demograficznego.
- Najbardziej konsekwentne spadki występują w gminach peryferyjnych i depopulacyjnych – tam, gdzie utrzymanie małych szkół jest najtrudniejsze finansowo.
- Wzrosty są rzadkie i mają charakter punktowy.

IV

Kultura, turystyka, sport

Noclegi udzielone w powiatach na 1000 ludności w Polsce w 2024 roku

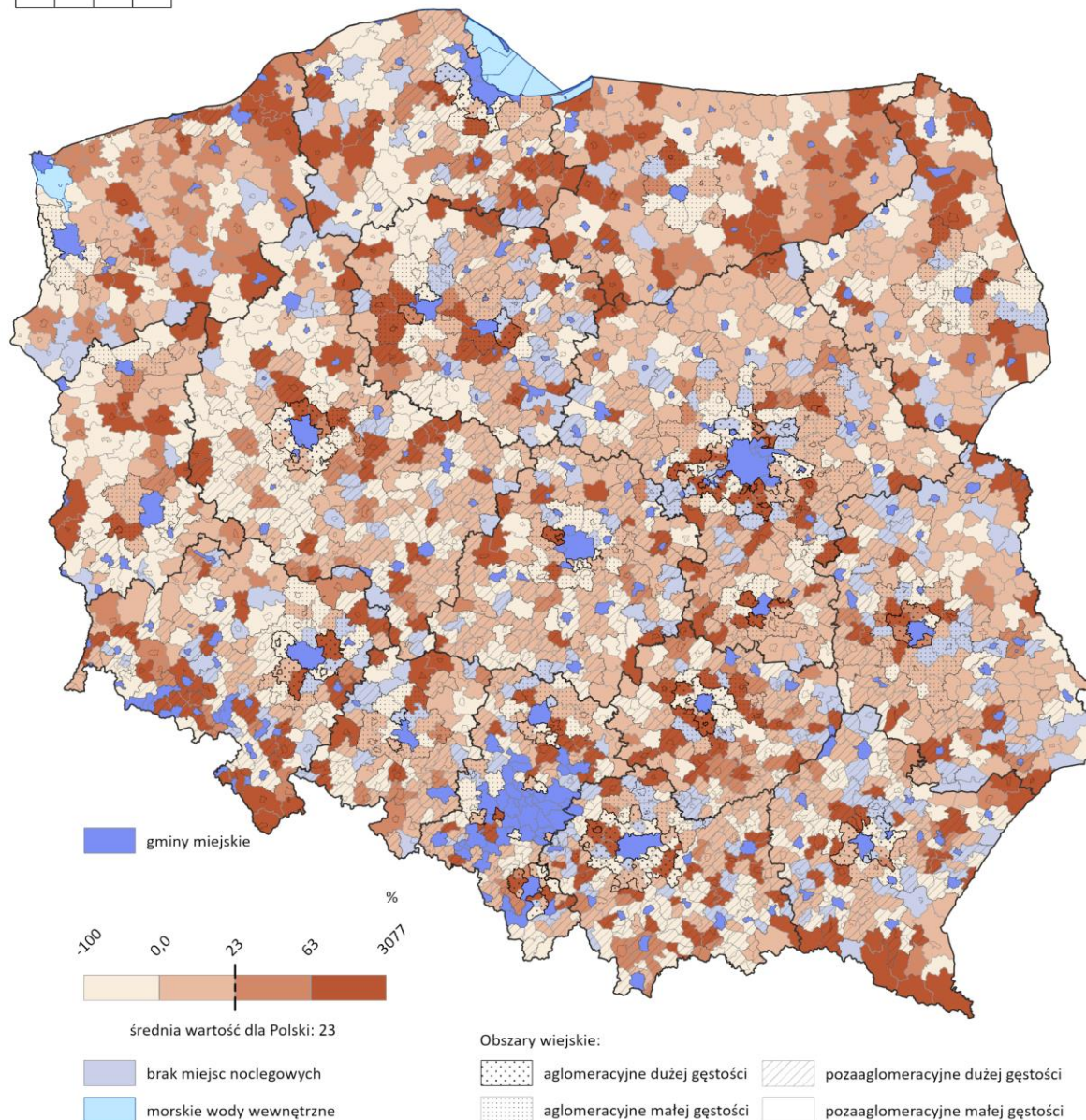
0 25 50 100 km



- silna koncentracja noclegów w strefach turystycznych: pas nadmorski Bałtyku oraz regiony górskie (Sudety, Karpaty).
- Podwyższone wartości występują także w wybranych regionach jeziornych oraz w obszarach o funkcjach turystyki kulturowej.
- Niskie wartości dominują w Polsce centralnej i w wielu powiatach o słabszej specjalizacji turystycznej.
- Rozkład wskazuje na znaczenie walorów przyrodniczych i dostępności transportowej jako determinant popytu turystycznego.
- turystyka działa jako silny czynnik polaryzacji – generuje ponadprzeciętne natężenie usług w ograniczonej liczbie powiatów.

Zmiana liczby miejsc noclegowych na 1000 ludności w gminach w Polsce w % w latach 2014-2024

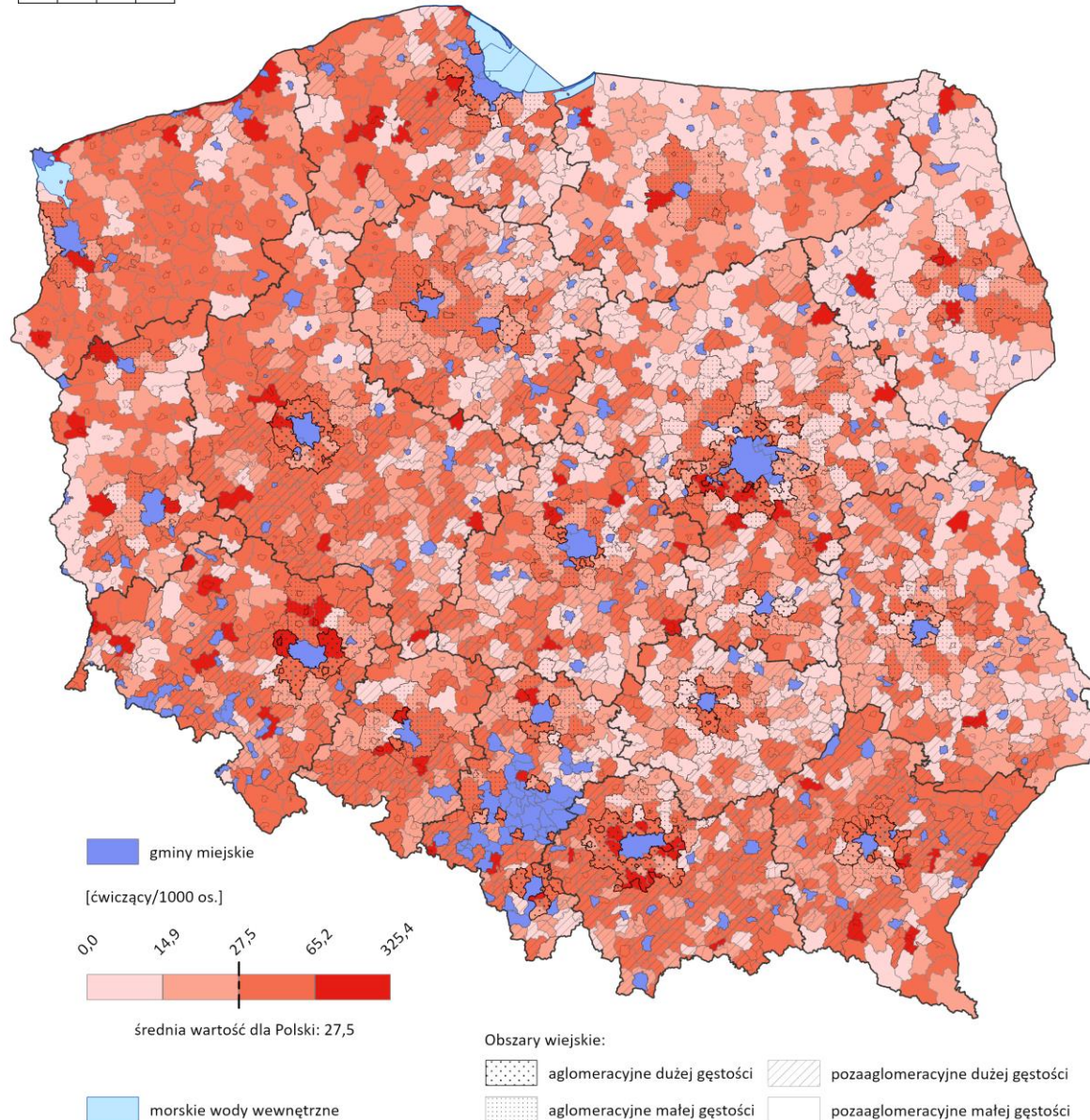
0 25 50 100 km



- W większości jednostek widoczny jest wzrost bazy noclegowej, co wskazuje na ekspansję funkcji turystycznej w dekadzie 2014–2024.
- Największe wzrosty koncentrują się w klasycznych regionach turystycznych (wybrzeże, góry) oraz w niektórych obszarach rosnącej turystyki weekendowej wokół metropolii.
- Spadki pojawiają się punktowo – mogą wynikać z restrukturyzacji obiektów, sezonowości popytu lub konkurencji nowych lokalizacji.
- Wzrost bazy w strefach o niskiej początkowej podaży może oznaczać dyfuzję turystyki na obszary dotąd słabiej wykorzystywane.

Ćwiczący ogółem w klubach sportowych łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS w gminach na 1000 mieszkańców w 2024 roku

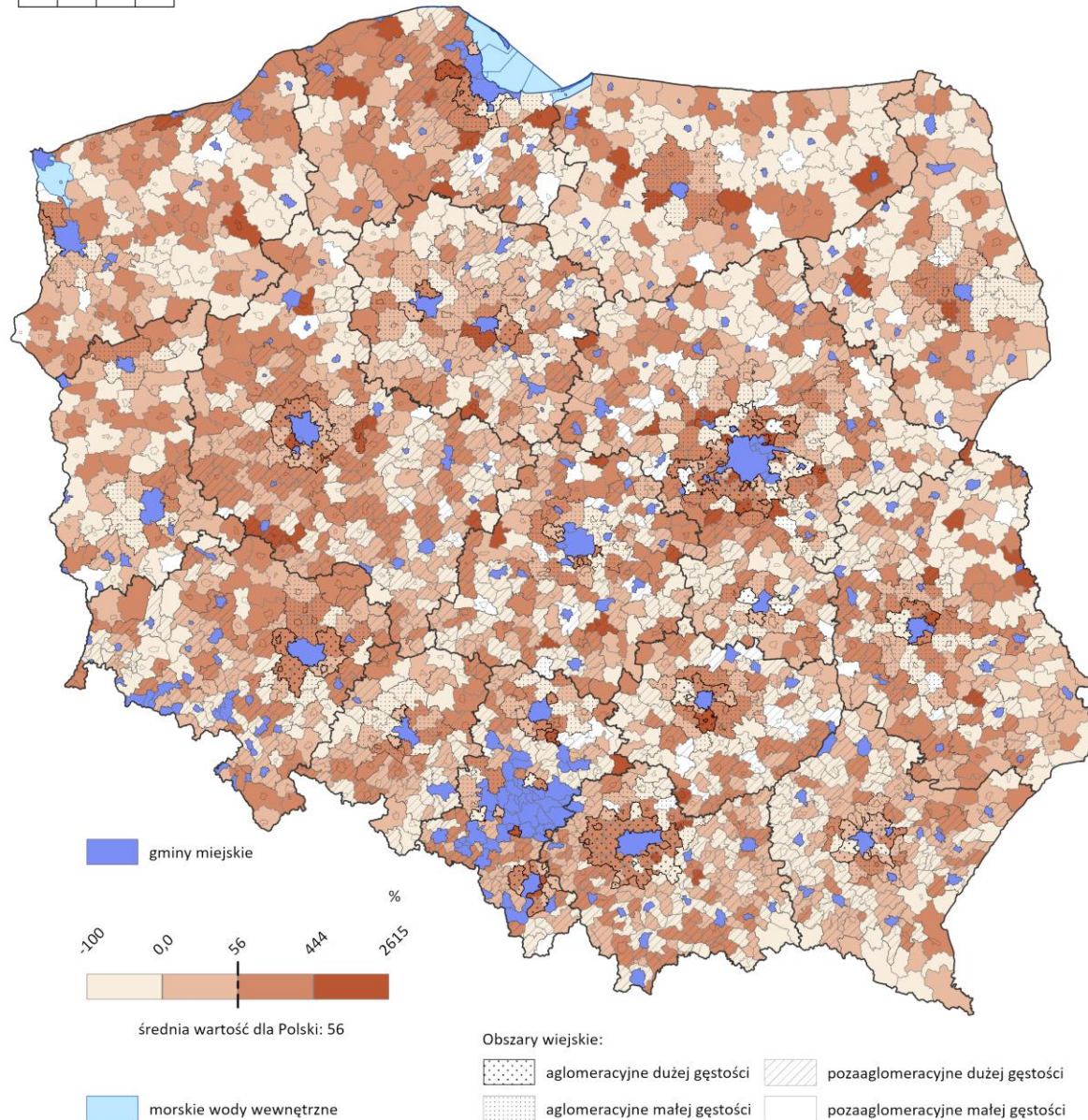
0 25 50 100 km



- Wysokie natężenie ćwiczących częściej występuje w gminach o silnym kapitale społecznym i dostępnej infrastrukturze sportowej – wyraźne klastry w części Polski zachodniej i północnej.
- Niższe wartości częściej obserwuje się w części gmin peryferyjnych oraz w regionach o słabszej bazie organizacyjnej klubów.
- W strefach podmiejskich odnotowuje się wysokie wartości (młodsza struktura wieku, napływ rodzin, rozwój infrastruktury).

Zmiana liczby ćwiczących ogółem w klubach sportowych łącznie z klubami wyznaniowymi i UKS w gminach na 1000 mieszkańców w % w latach 2014-2024

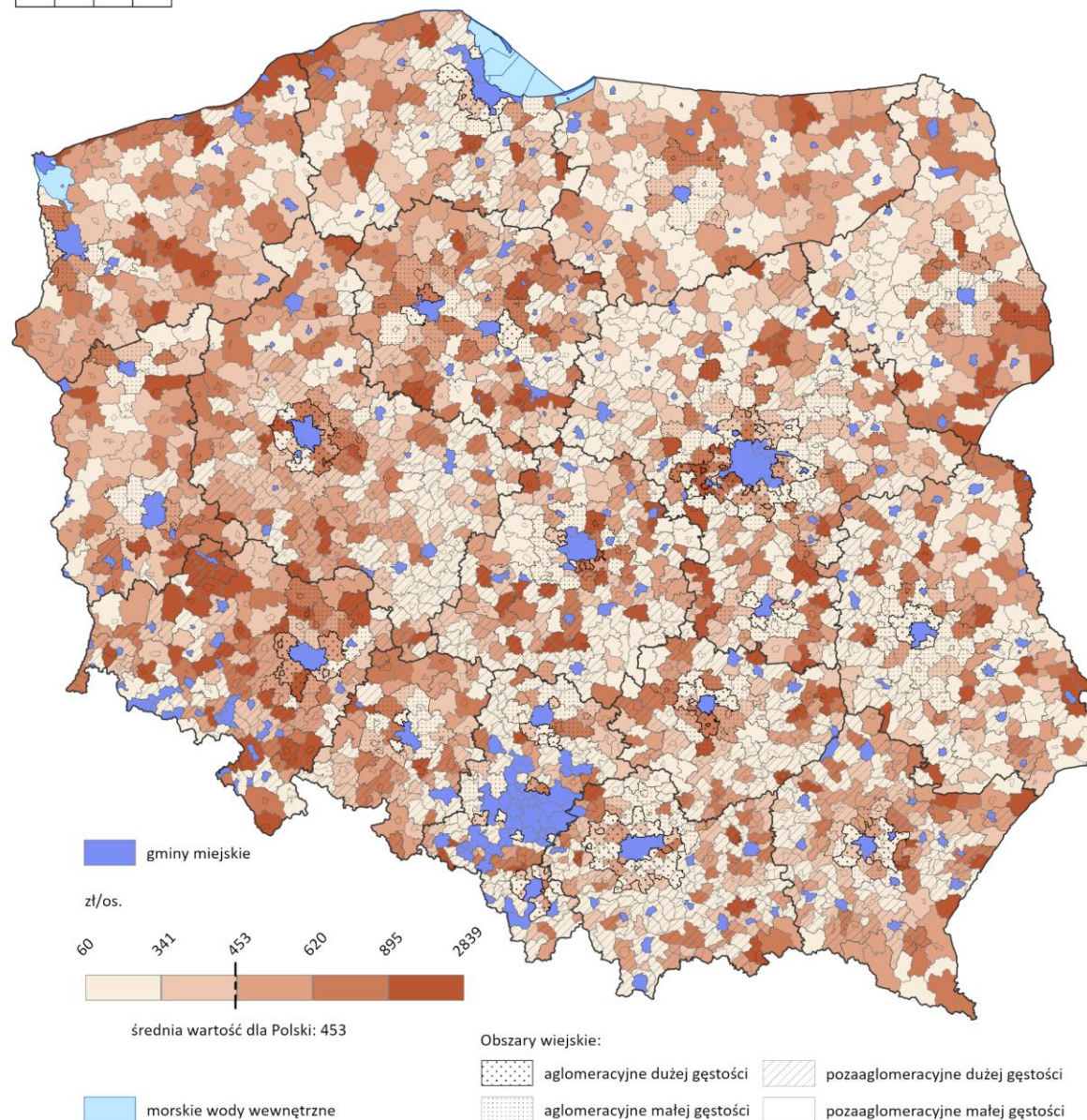
0 25 50 100 km



- W całym kraju przeważają wzrosty liczby ćwiczących – wskazuje to na upowszechnienie sportu zorganizowanego w ostatniej dekadzie.
- Najwyższe wartości wzrostu są częste w gminach o niskiej bazie początkowej (efekt nadrobienia) oraz w części stref podmiejskich.
- Punktowe spadki mogą wynikać z reorganizacji klubów, ograniczeń infrastrukturalnych lub zmian demograficznych (kurczenie młodszych roczników).

Wydatki gmin na kulturę i sport w gminach w zł na 1 mieszkańca działy: 921 i 926, średnia z lat 2022-2024

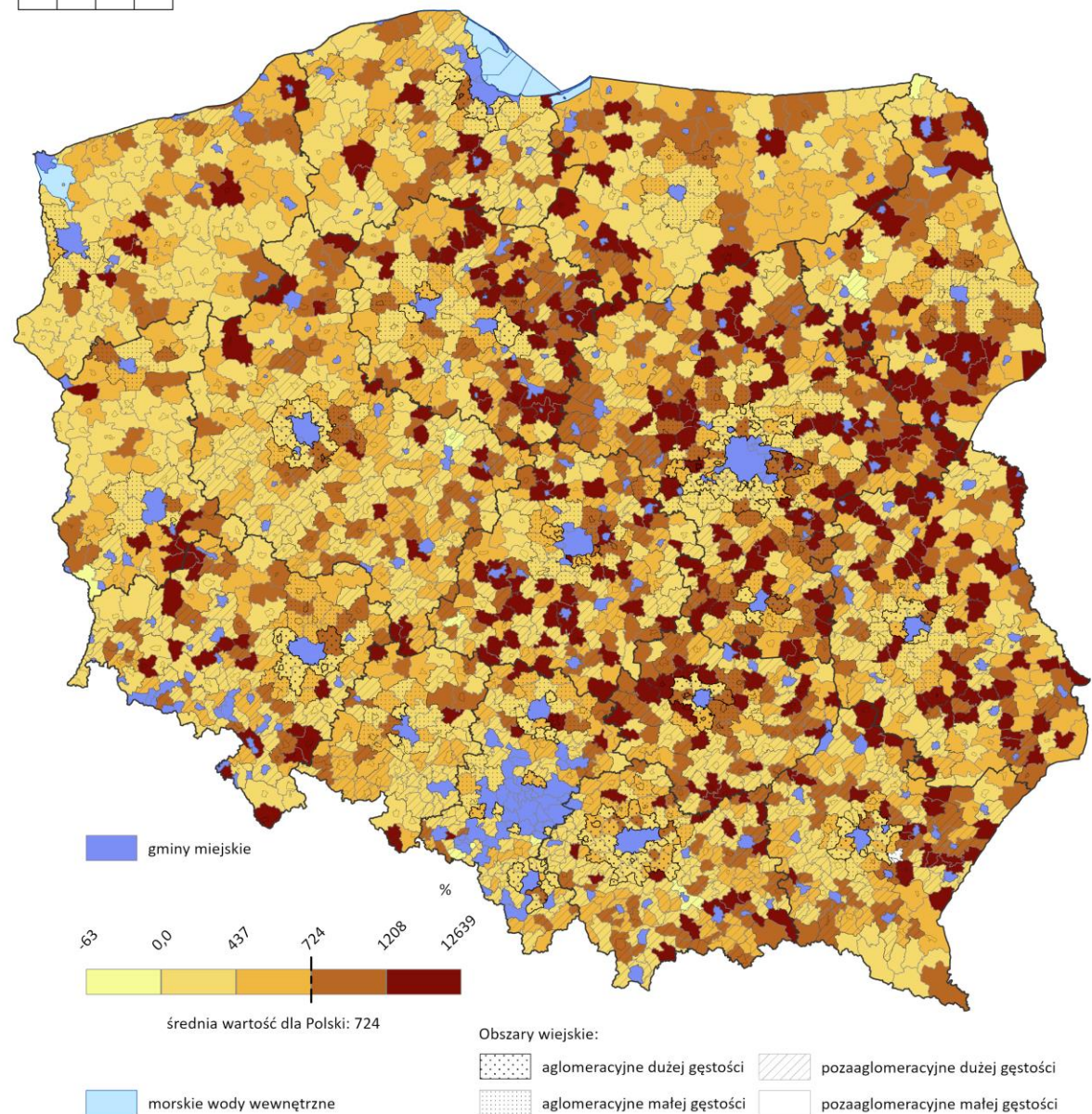
0 25 50 100 km



- Wydatki per capita są silnie zróżnicowane przestrzennie – widoczna jest mozaika wysokich i niskich wartości, zależna od zamożności oraz priorytetów polityki lokalnej.
- Relatywnie wysokie wartości częściej pojawiają się w gminach turystycznych oraz w części gmin metropolitalnych (większa baza dochodowa i popyt na usługi).
- Niższe wydatki częściej dotyczą gmin peryferyjnych o słabszej kondycji finansowej, zwłaszcza poza głównymi biegunami wzrostu.
- Lokalne „wyspy” bardzo wysokich wydatków mogą wynikać z projektów inwestycyjnych lub wydarzeń cyklicznych.
- Mozaika wskazuje na rolę decyzji budżetowych i dostępności środków zewnętrznych.

Zmiana wydatków gmin na kulturę i sport w gminach w zł na 1 mieszkańca w % działy: 921 i 926, średnie z lat 2004-2006 oraz 2022-2024

0 25 50 100 km



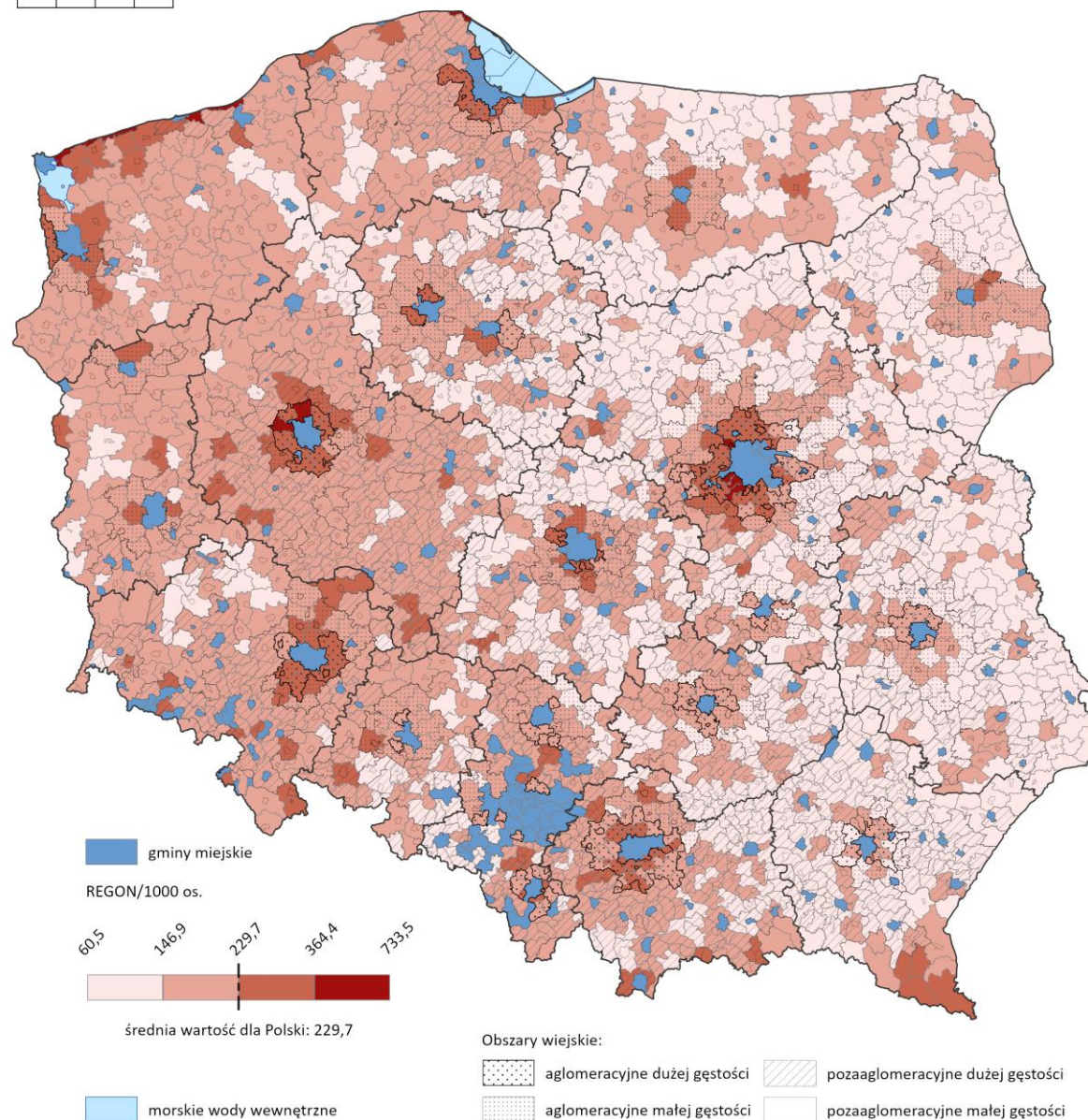
- Wydatki na kulturę i sport wzrosły w większości gmin, ale tempo wzrostu jest przestrzennie nierówne.
- Najwyższe dynamiki wzrostu pojawiają się punktowo – często w gminach o niskiej bazie początkowej lub realizujących inwestycje infrastrukturalne.
- Spadki (lub stagnacja) są widoczne lokalnie i mogą odzwierciedlać presję budżetową, zmiany priorytetów lub ograniczenia inwestycji.
- Zróżnicowana dynamika może wzmacniać nierówności w dostępie do infrastruktury kultury i sportu w długim okresie.

V

Podmioty gospodarcze

Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w gminach na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2024 roku

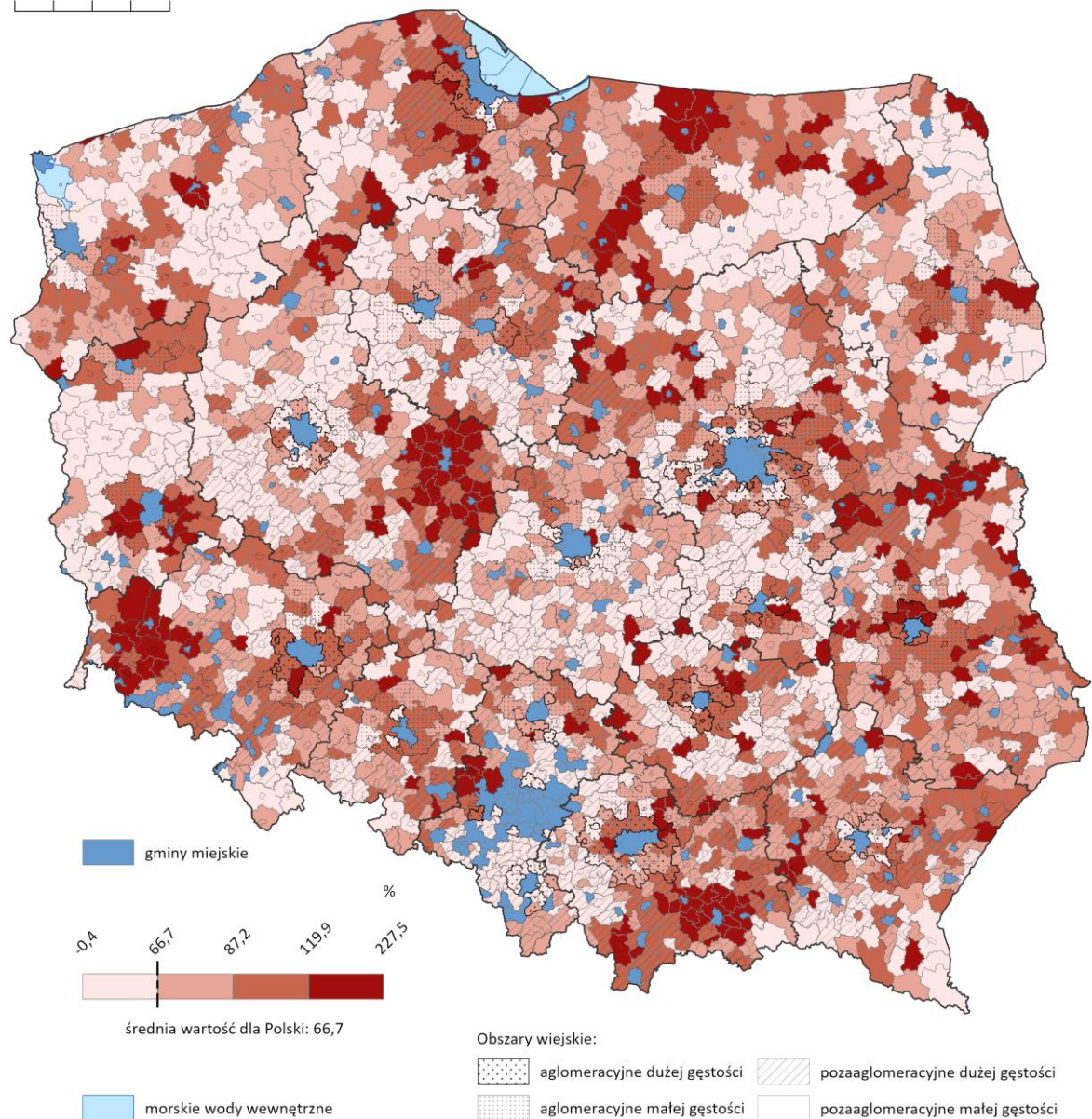
0 25 50 100 km



- Wskaźnik mierzy poziom przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców obszarów wiejskich.
- Widoczny kontrast między „kongresówką” i wschodnią Galicją a zachodnią częścią kraju.
- Wyższe wartości częściej w strefach oddziaływania większych miast, z lepszą infrastrukturą i rynkami zbytu.
- Najniższe wartości w Polsce wschodniej, gdzie słabsza dywersyfikacja gospodarki ogranicza rozwój działalności pozarolniczej.

Zmiana liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON na 1000 osób w wieku produkcyjnym w gminach w % w latach 2004-2024

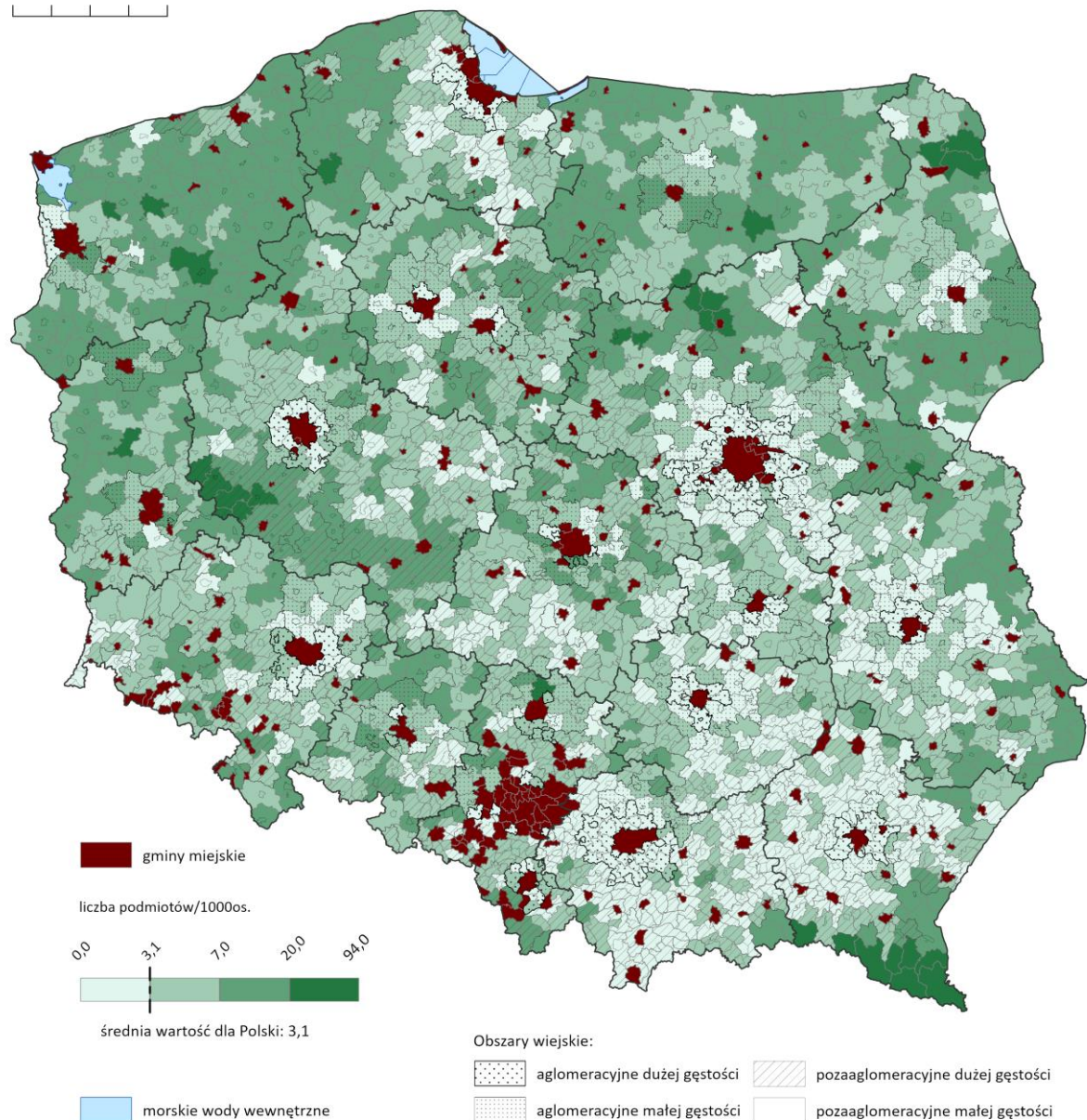
0 25 50 100 km



- W większości gmin nastąpił wzrost liczby podmiotów, lecz proces ten charakteryzował się silnie zróżnicowaną dynamiką przestrzenną.
- Zmiany mają charakter mozaikowy, a kontrasty lokalne są większe niż międzyregionalne.
- Wyższa dynamika często wokół części miast powiatowych, gdzie wzmacniają się funkcje pozarolnicze i usługi.
- Niższe tempo w gminach demograficznie słabszych, gdzie ograniczony popyt lokalny hamuje przedsiębiorczość.

Liczba podmiotów zarejestrowanych w sekcji A w REGON w gminach na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2024 roku

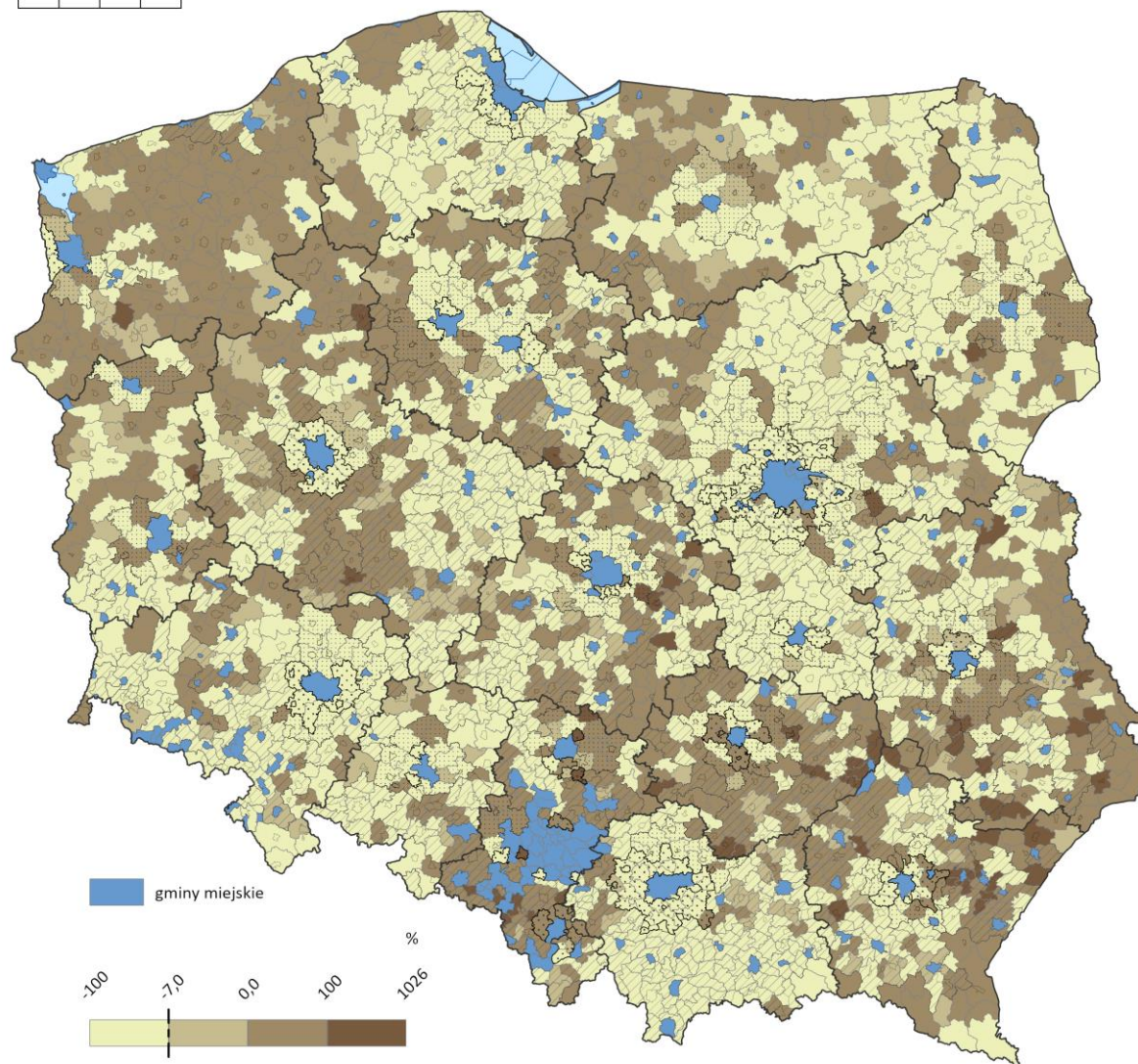
0 25 50 100 km



- Wskaźnik pokazuje formalną aktywność gospodarczą w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie.
- Wyższe wartości w regionach rolnictwa wielkoobszarowego, gdzie działalność częściej przyjmuje formy zarejestrowane.
- Niższe wartości w strefach suburbanizacji, gdzie presja miejska wypiera funkcje rolnicze.
- Niskie wskaźniki także w rolnictwie rozdrobnionym, gdzie część działalności pozostaje poza rejestracją REGON.

Zmiana liczby podmiotów zarejestrowanych w sekcji A w REGON na 1000 osób w wieku produkcyjnym w % w gminach w latach 2009-2024

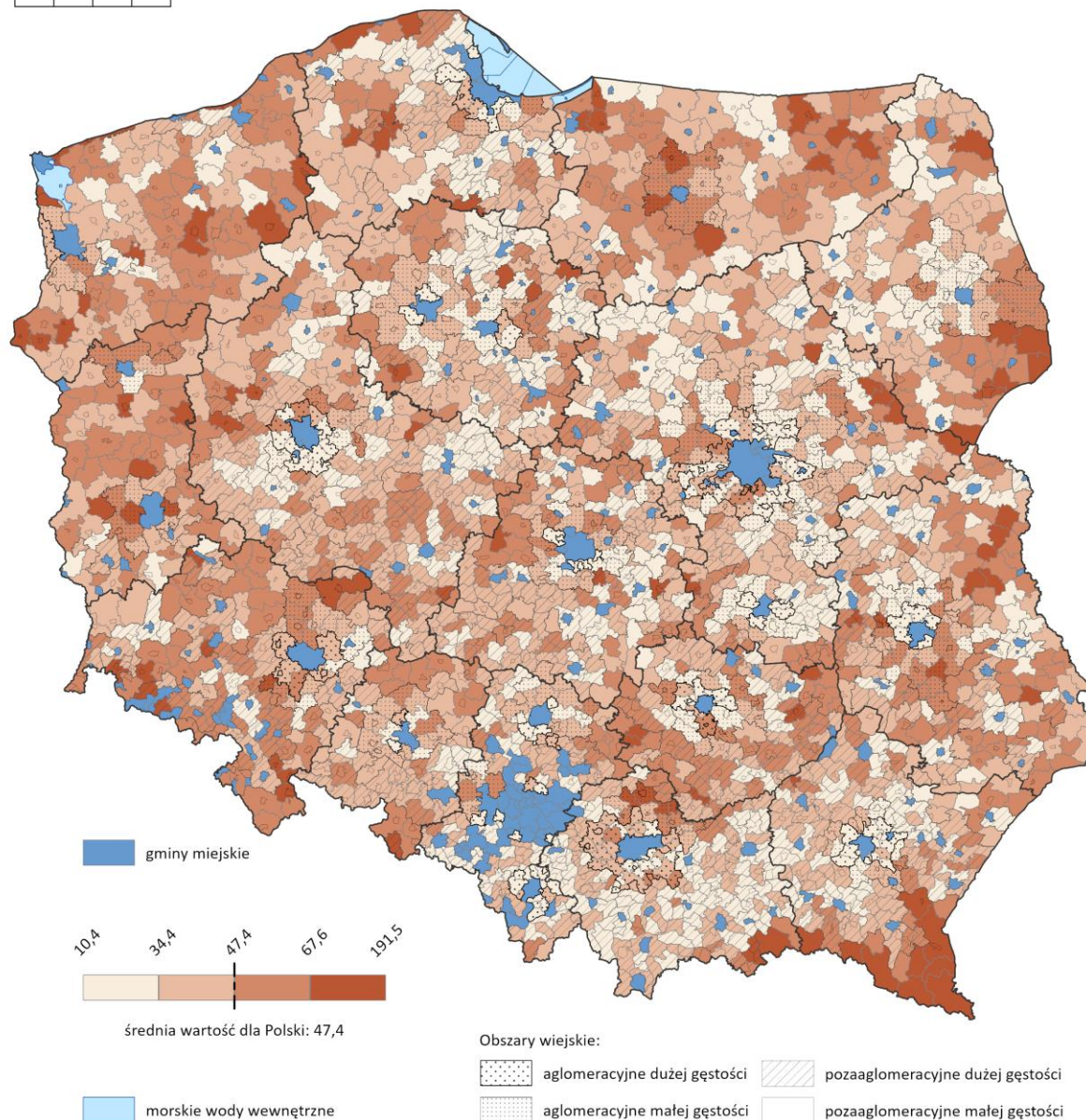
0 25 50 100 km



- W większości gmin dominuje spadek liczby podmiotów rolniczych, wskazujący na restrukturyzację sektora.
- Brak jednolitych stref regionalnych podkreśla rozproszony charakter zmian i znaczenie uwarunkowań lokalnych.
- Największe spadki w gminach o koncentracji produkcji oraz w strefach dezagraryzacji i suburbanizacji.
- Stabilizacja lub mniejsze spadki w gminach o utrwalonym profilu rolniczym, zwłaszcza przy rozdrobnionej strukturze.

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminach na 10 tys. mieszkańców w 2024 roku

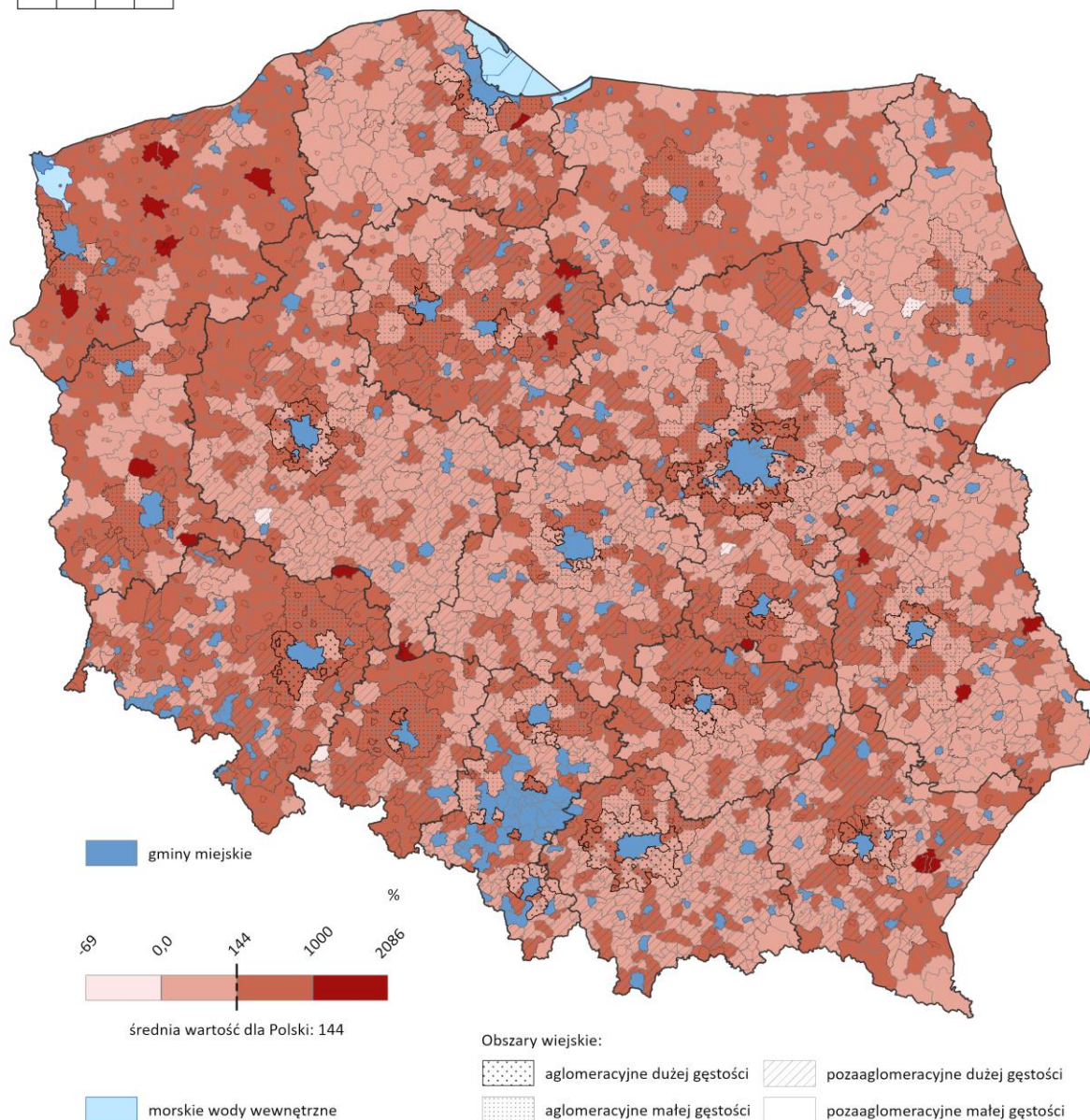
0 25 50 100 km



- Wskaźnik opisuje poziom aktywności obywatelskiej i rozwoju kapitału społecznego na obszarach wiejskich.
- Rozkład ma silnie lokalny charakter: w regionach występuje mozaika gmin o bardzo różnej liczbie organizacji.
- Wyższe wartości częstsze w południowej i zachodniej Polsce, związane z tradycjami samoorganizacji lokalnej.
- Niższe wartości na peryferiach i we wschodniej Polsce, gdzie słabsze zasoby instytucjonalne ograniczają inicjatywy.

Zmiana liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w gminach na 10 000 mieszkańców w % w latach 2004-2024

0 25 50 100 km



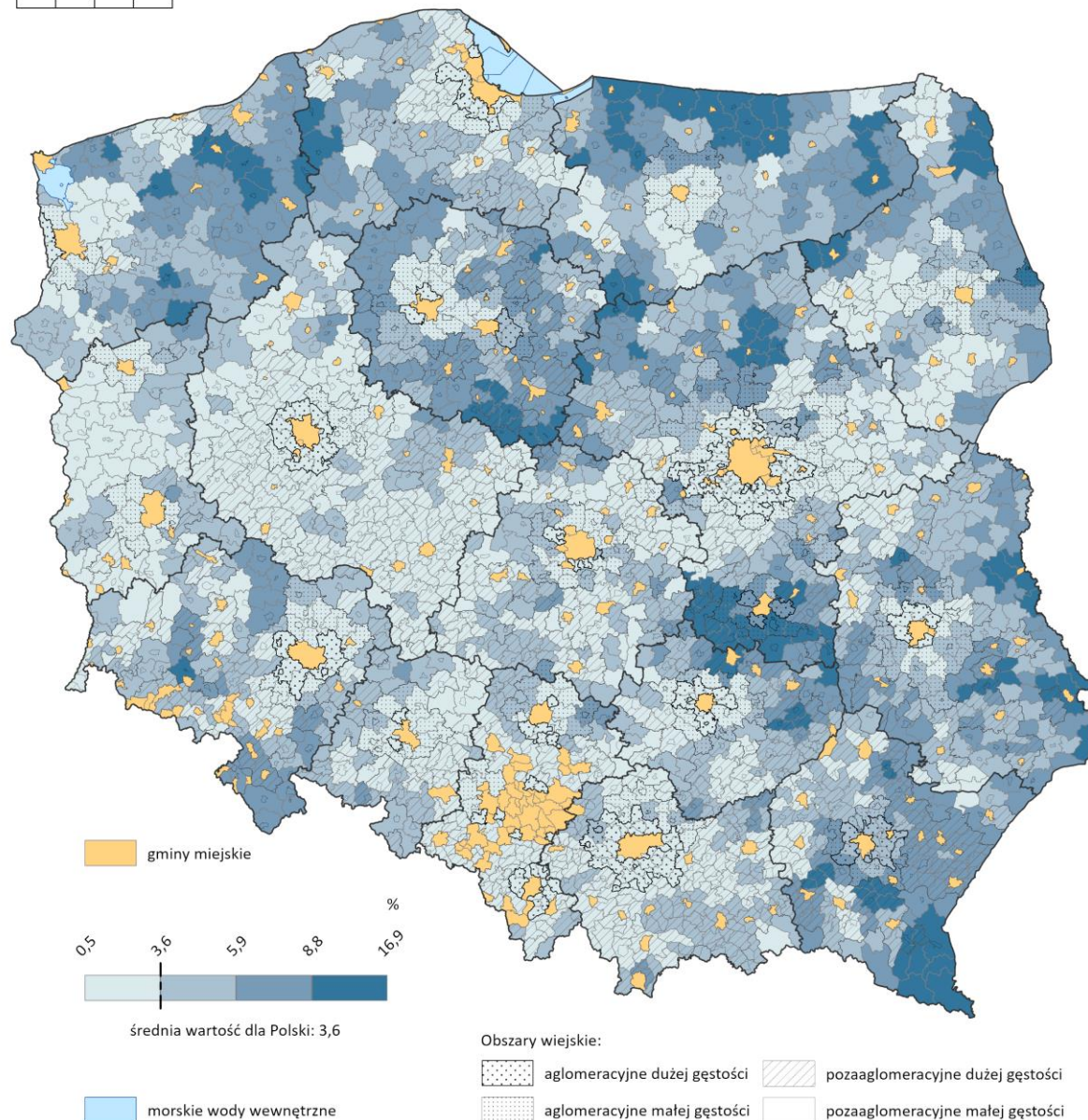
- W większości gmin liczba organizacji wzrosła, co wskazuje m.in. na rozwój zaplecza instytucjonalnego działań społecznych.
- Zróżnicowanie ma przede wszystkim charakter mozaikowy, a różnice wewnątrz regionów są większe niż międzywojewódzkie.
- Najwyższe przyrosty częstsze w gminach korzystających z programów wsparcia i projektów współfinansowanych przez UE.
- Najniższe przyrosty dotyczą gmin peryferyjnych, gdzie ograniczenia demograficzne i instytucjonalne hamują rozwój sektora.

VI

Rynek pracy

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w gminach w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w % w 2024 roku

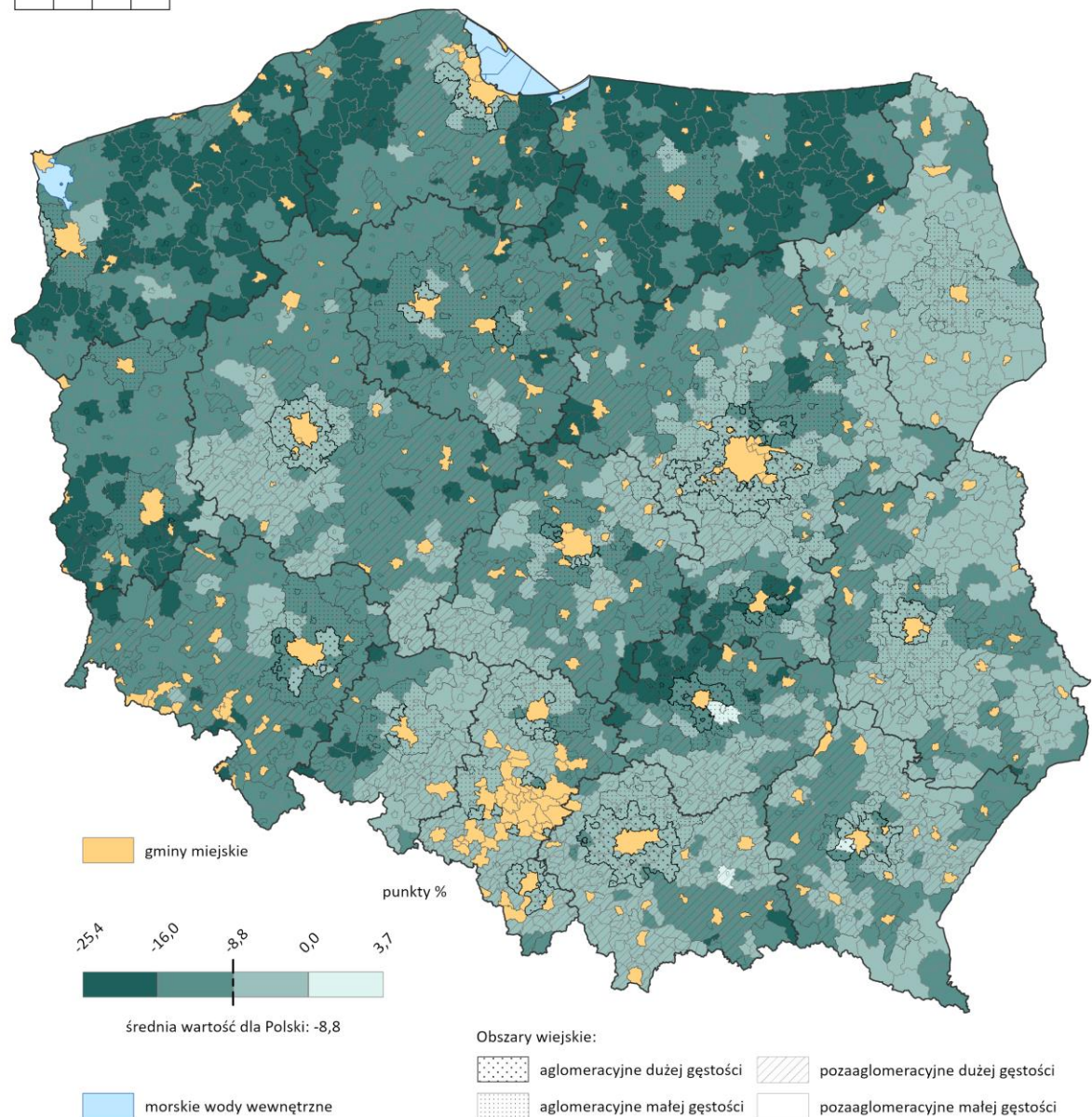
0 25 50 100 km



- Wskaźnik pozwala identyfikować gminy o słabszej sytuacji na rynku pracy i niższym poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego.
- Najwyższe wartości występują w północnej i wschodniej Polsce oraz w wybranych obszarach Sudetów.
- Niższe bezrobocie w Wielkopolsce oraz w pasie centralno-południowym, szczególnie w sąsiedztwie silnych rynków pracy.
- Lokalne minima występują wokół dużych miast, gdzie dojazdy do pracy ograniczają ryzyko bezrobocia.

Zmiana udziału bezrobotnych zarejestrowanych w gminach w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w punktach procentowych w latach 2004-2024

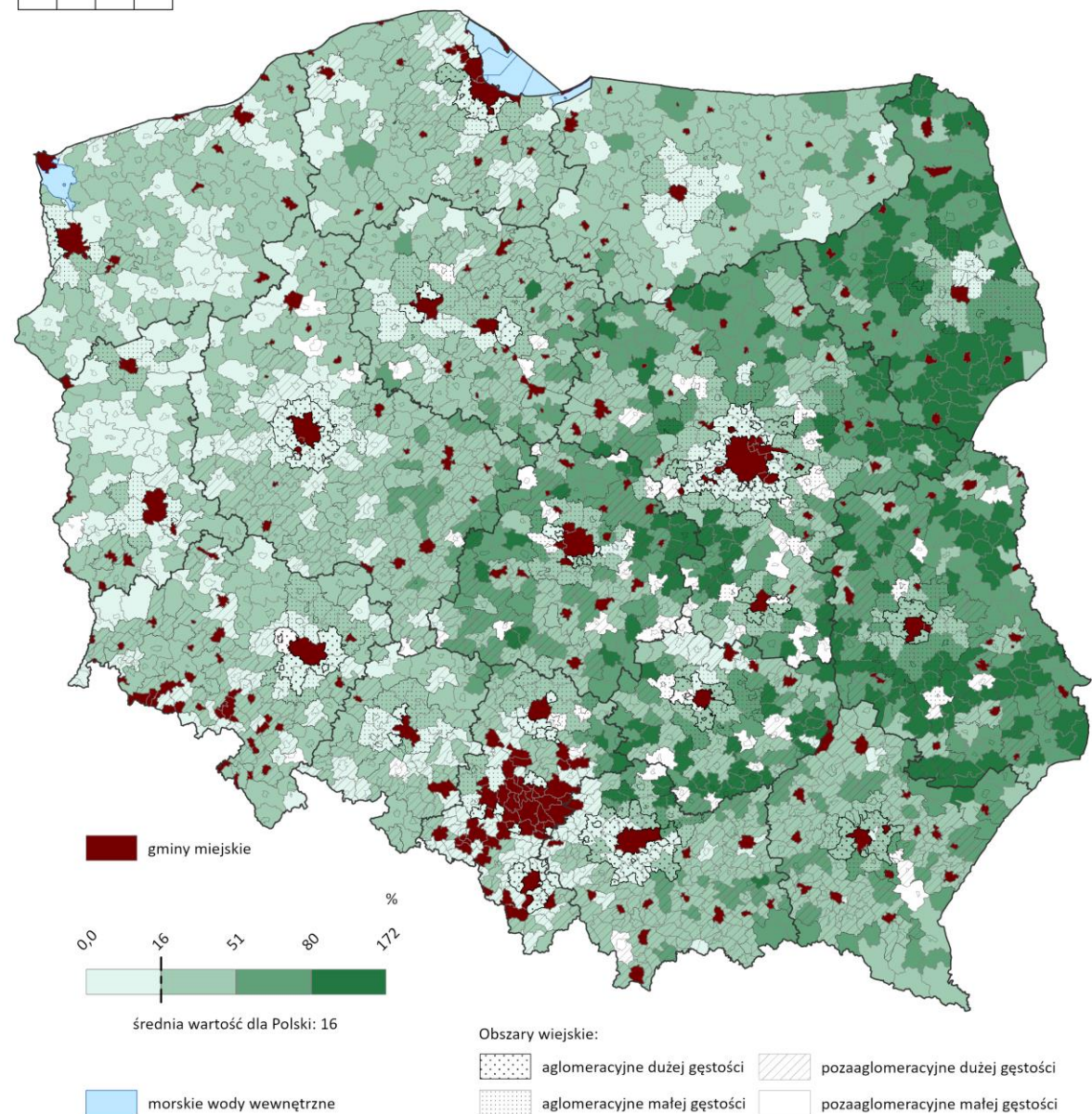
0 25 50 100 km



- Układ zmian ma charakter regionalny: najsilniejsze spadki w zachodniej i północno-zachodniej Polsce.
- Mniejsze redukcje we wschodniej i południowej Polsce wskazują na utrwalone bariery strukturalne.
- Duże spadki dotyczą obszarów po-PGR, gdzie początkowa skala bezrobocia była wyjątkowo wysoka.
- Niska poprawa na ścianie wschodniej wiąże się ze słabą dywersyfikacją gospodarki i ograniczeniem usług rynkowych.

Udział pracujących w gospodarstwach rolnych (członkowie rodziny i pracujący najemni stali) w pracujących ogółem w % w gminach w Polsce w 2020 roku

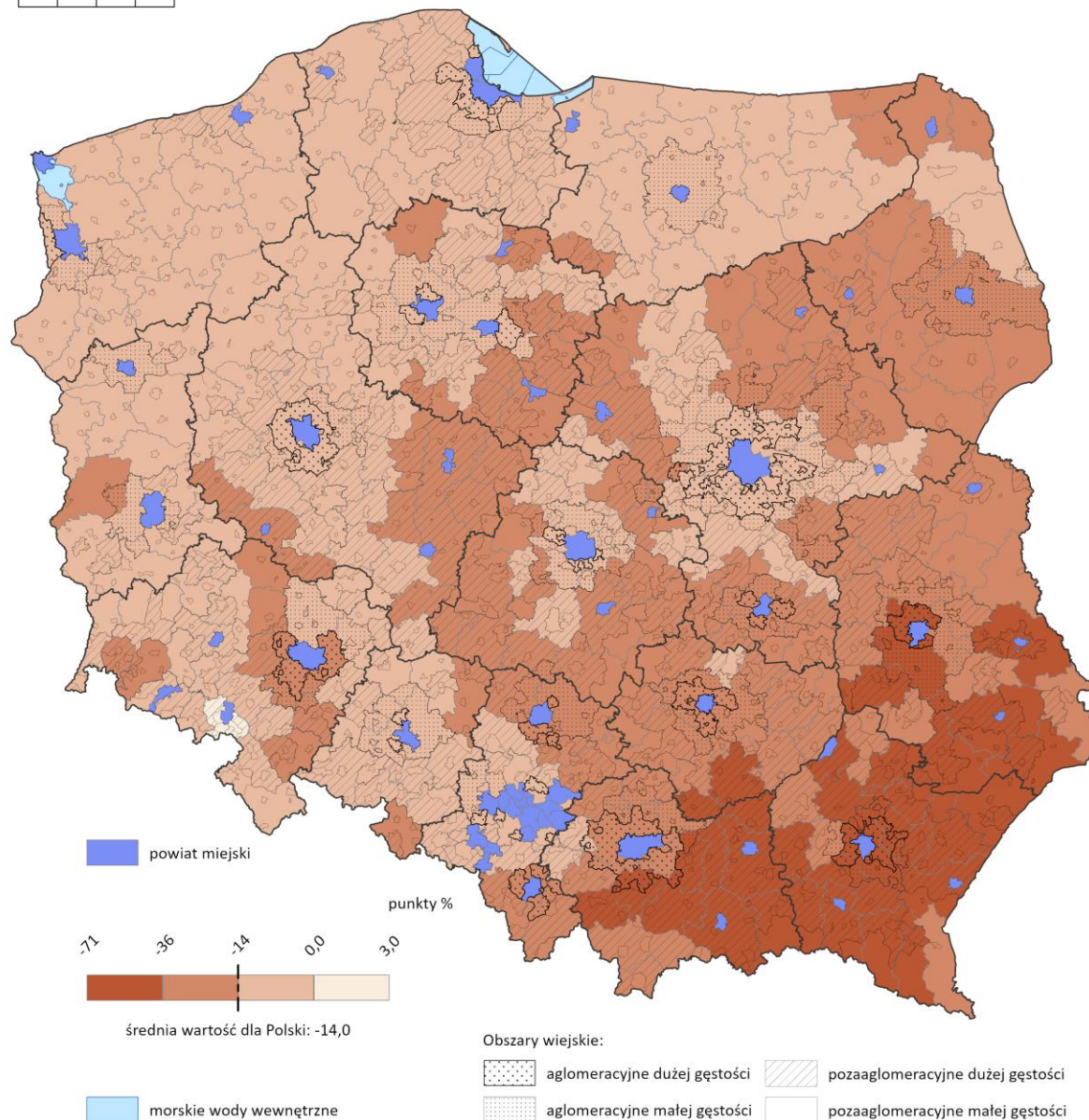
0 25 50 100 km



- Wysokie udziały zatrudnienia rolniczego dominują w dawnej kongresówce i części dawnej Galicji.
- Na tych obszarach przeważają małe gospodarstwa, często niewystarczające jako stabilne źródło utrzymania.
- Niskie udziały występują w zachodniej Polsce oraz w strefach oddziaływania większych miast.
- Dywersyfikacja gospodarki sprzyja odpływowi pracujących z rolnictwa do usług i innych sektorów.

Zmiana udziału zatrudnienia w rolnictwie w powiatach w ogóle zatrudnienia w punktach procentowych w latach 2010-2020

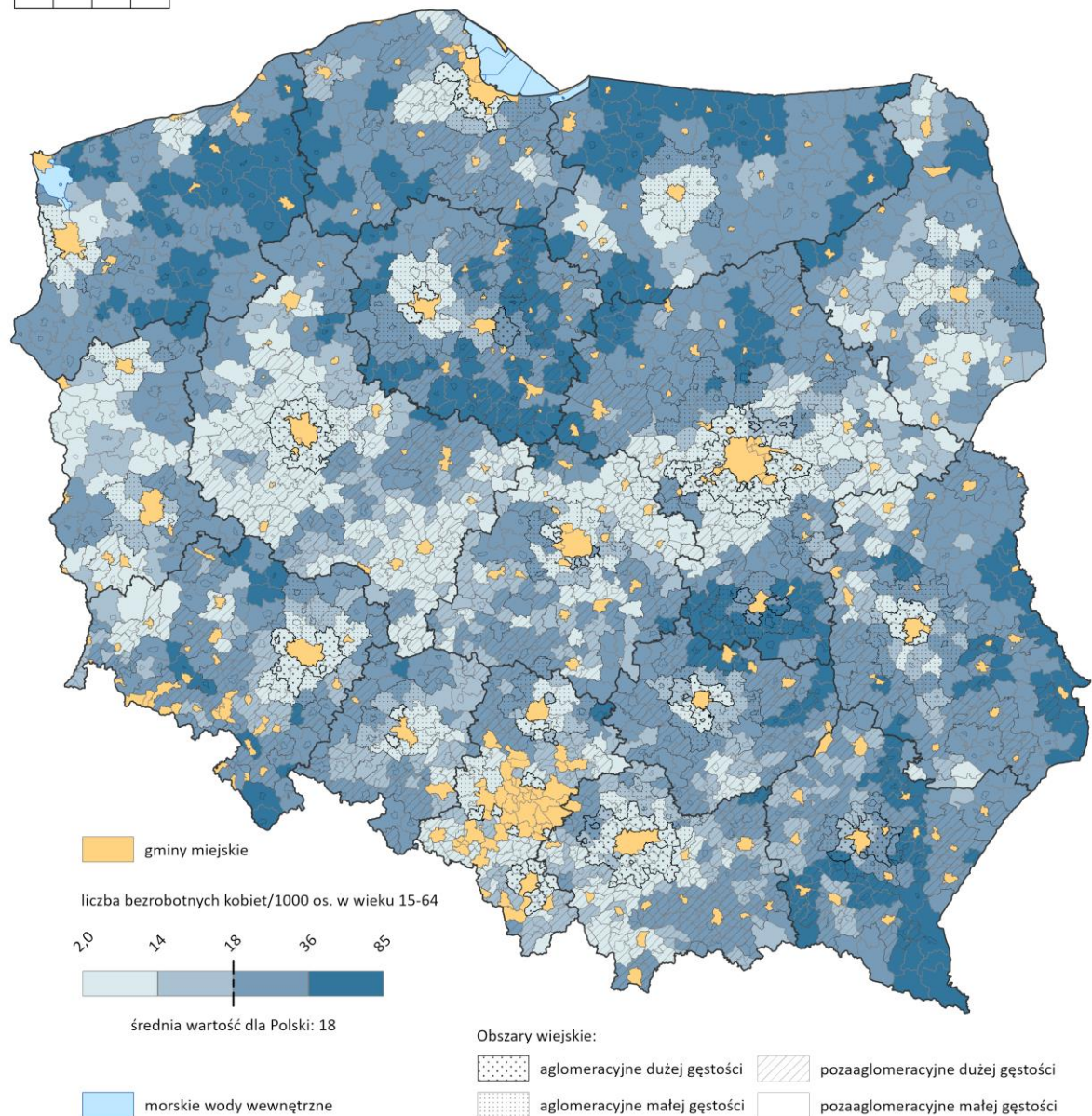
0 25 50 100 km



- W zdecydowanej większości powiatów nastąpił spadek udziału zatrudnienia w rolnictwie, lecz skala tego procesu była zróżnicowana.
- Najmniejsze redukcje w zachodniej i północnej Polsce, gdzie rolnictwo już wcześniej miało niski udział w zatrudnieniu.
- Największe spadki w Polsce wschodniej i południowo-wschodniej, gdzie rolnictwo było kluczowym sektorem.
- Zmiany można wiązać m.in. z polityką spójności UE wspierającą rozwój infrastruktury i przedsiębiorczości co przekłada się na zmiany na rynku pracy.

Liczba bezrobotnych kobiet w gminach na 1000 ludności w wieku 15–64 w roku 2024

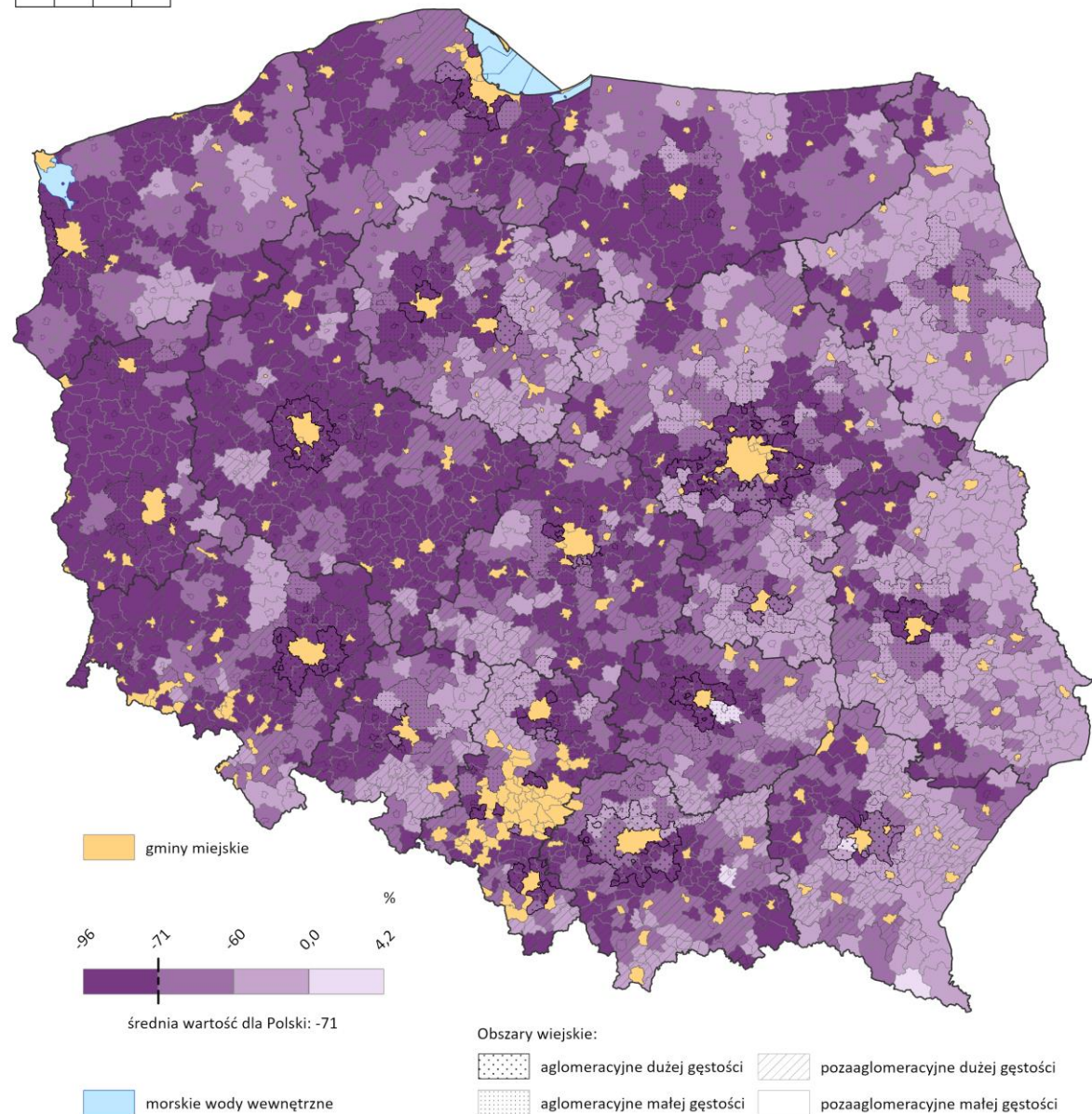
0 25 50 100 km



- Wskaźnik pokazuje bariery zatrudnieniowe kobiet oraz pośrednio poziom serwicyzacji lokalnej gospodarki.
- Wyższe wartości występują w północnej i wschodniej Polsce oraz części regionów południowo-wschodnich.
- Niższe wartości w zachodniej i centralnej Polsce, gdzie struktury gospodarki są bardziej zróżnicowane.
- Najwyższe poziomy w gminach o dominacji rolnictwa i przemysłu, oferujących mniej miejsc pracy dla kobiet.

Zmiana liczby bezrobotnych kobiet w gminach na 1000 ludności w wieku 15–64 w % w latach 2010-2024

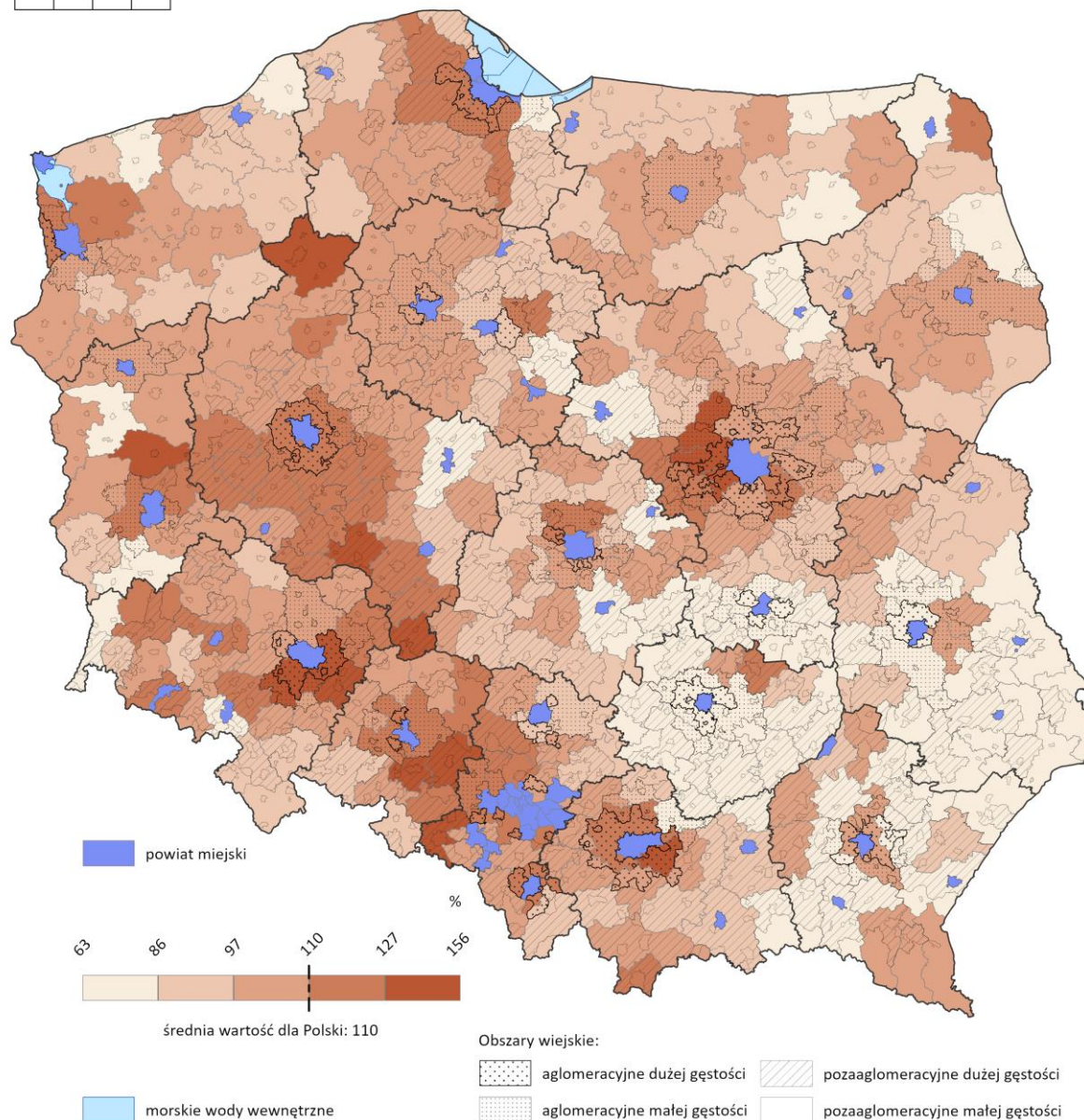
0 25 50 100 km



- W większości gmin liczba bezrobotnych kobiet spadła, lecz tempo zmian jest przestrzennie zróżnicowane.
- Największe spadki występują w zachodniej i północnej Polsce oraz w otoczeniu dużych ośrodków miejskich.
- Mniejsza poprawa dotyczy wschodniej Polski, gdzie bariery strukturalne utrudniają tworzenie miejsc pracy.
- Najlepsze wyniki mają gminy usługowe, najgorsze gminy monofunkcyjne i o niskiej dostępności rynku pracy.

Zmiana liczby aktywnych zawodowo w liczbie ludności w wieku produkcyjnym ogółem w powiatach w latach 2004-2024

0 25 50 100 km



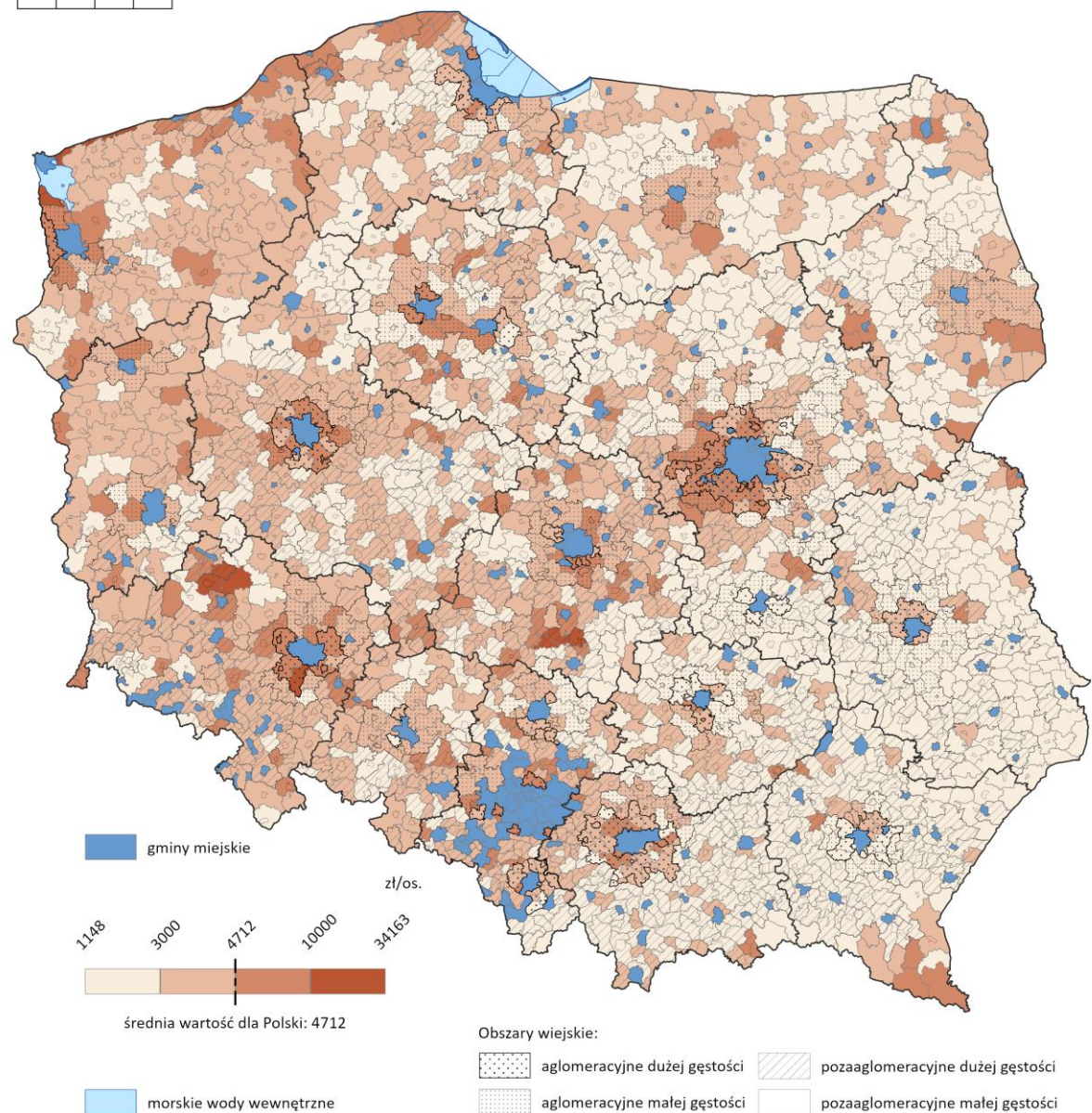
- Wskaźnik pokazuje długookresowe zmiany aktywności zawodowej względem ludności w wieku produkcyjnym na poziomie powiatów.
- Wysokie wartości koncentrują się przy głównych ośrodkach wzrostu, z trwałą absorpcją pracy i rozwojem funkcji pozarolniczych.
- Niskie wartości dominują na wschodzie i południowym wschodzie; odpływ i starzenie ludności osłabiają lokalne rynki pracy.
- Rozkład przestrzenny potwierdza długotrwałe dysproporcje i wskazuje potrzebę wdrożenia polityki dywersyfikacji gospodarki, rozwoju mobilności i poprawy dostępności do miejsc pracy.

IX

Rachunki regionalne

Dochody własne gmin w zł na 1 mieszkańca w 2024 roku

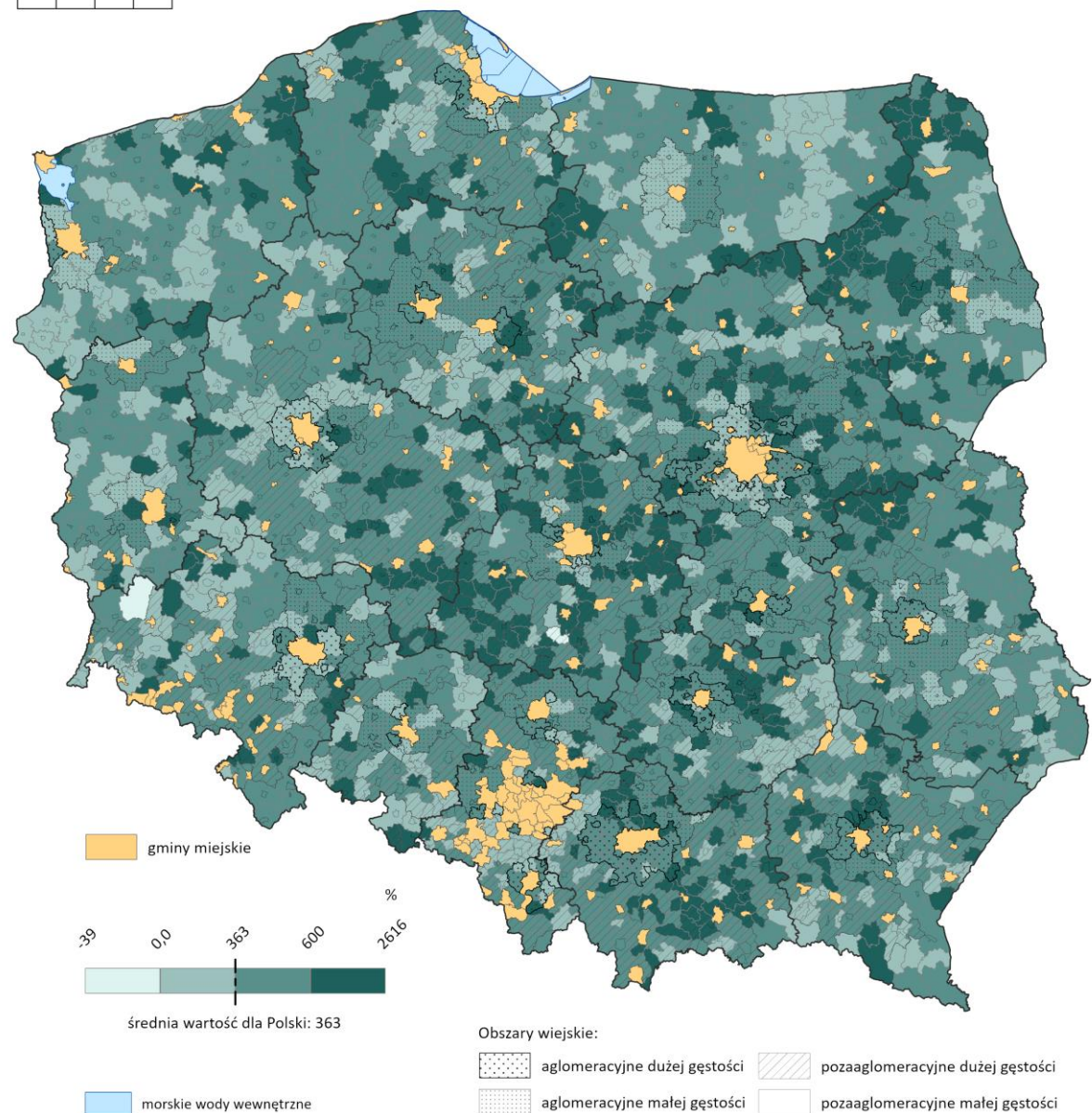
0 25 50 100 km



- Wskaźnik określa możliwości finansowe samorządów i ich zdolność do realizacji zadań rozwojowych.
- Wyższe dochody częstsze w strefach dużych miast i obszarach o silniejszej bazie gospodarczej.
- Rozległe obszary niskich dochodów koncentrują się poza głównymi strefami rozwoju i rynkami pracy.
- Niskie wartości dominują w gminach peryferyjnych, ograniczając potencjał inwestycyjny i współfinansowanie projektów.

Zmiana dochodów własnych gmin w zł na 1 mieszkańca w % w latach 2004-2024

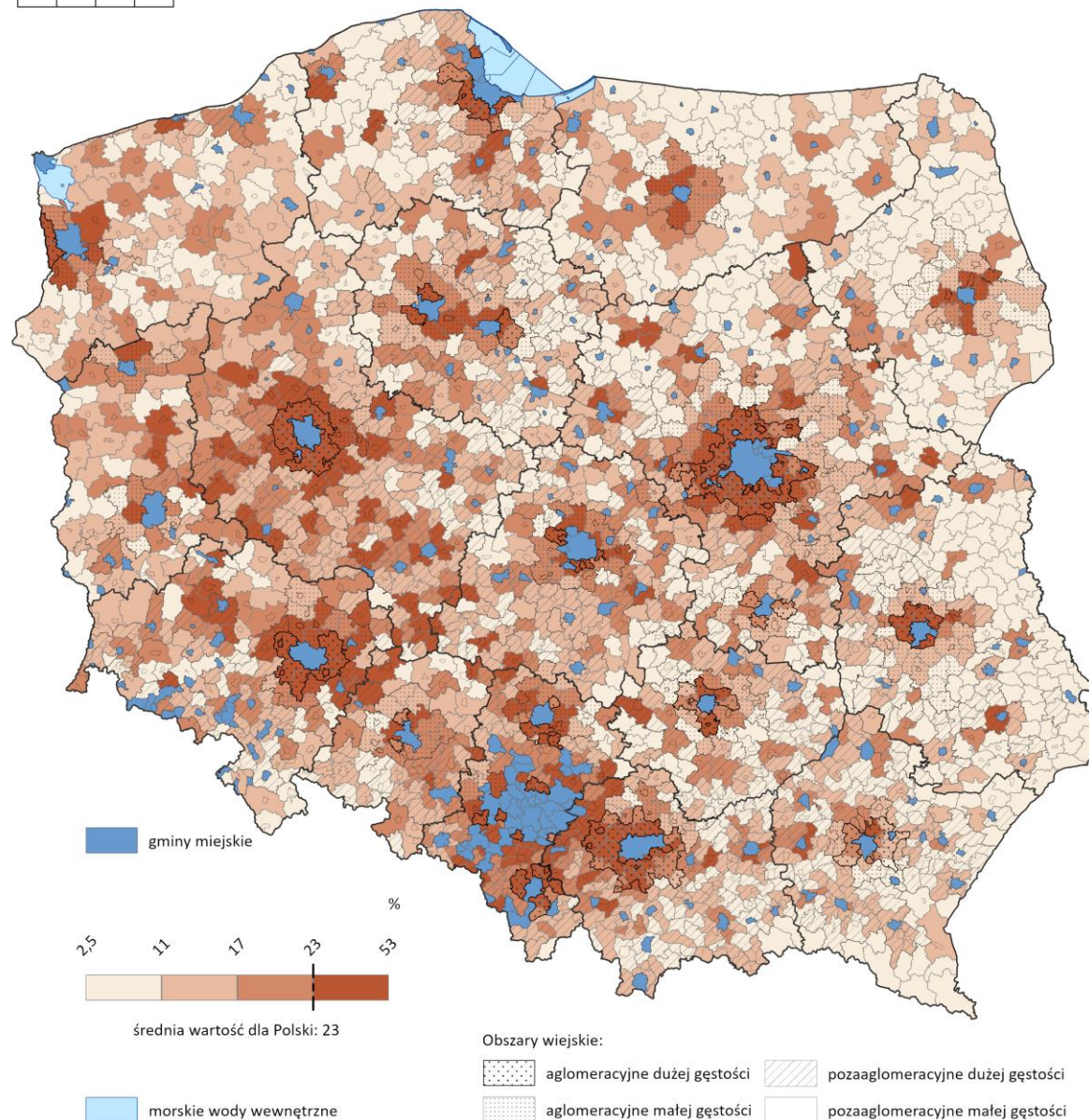
0 25 50 100 km



- W większości gmin dochody własne wzrosły, ale rozkład zmian jest wyraźnie mozaikowy.
- Najwyższe przyrosty dotyczą gmin o niskiej bazie wyjściowej oraz rosnącej aktywności gospodarczej.
- Wyższe dynamiki częściej w strefach oddziaływania dużych miast, korzystających z rynku pracy i suburbanizacji.
- Najniższe przyrosty w gminach o słabej gospodarce i niekorzystnych trendach demograficznych.

Udział wpływów gmin z PIT i CIT w dochodach bieżących w 2024 roku

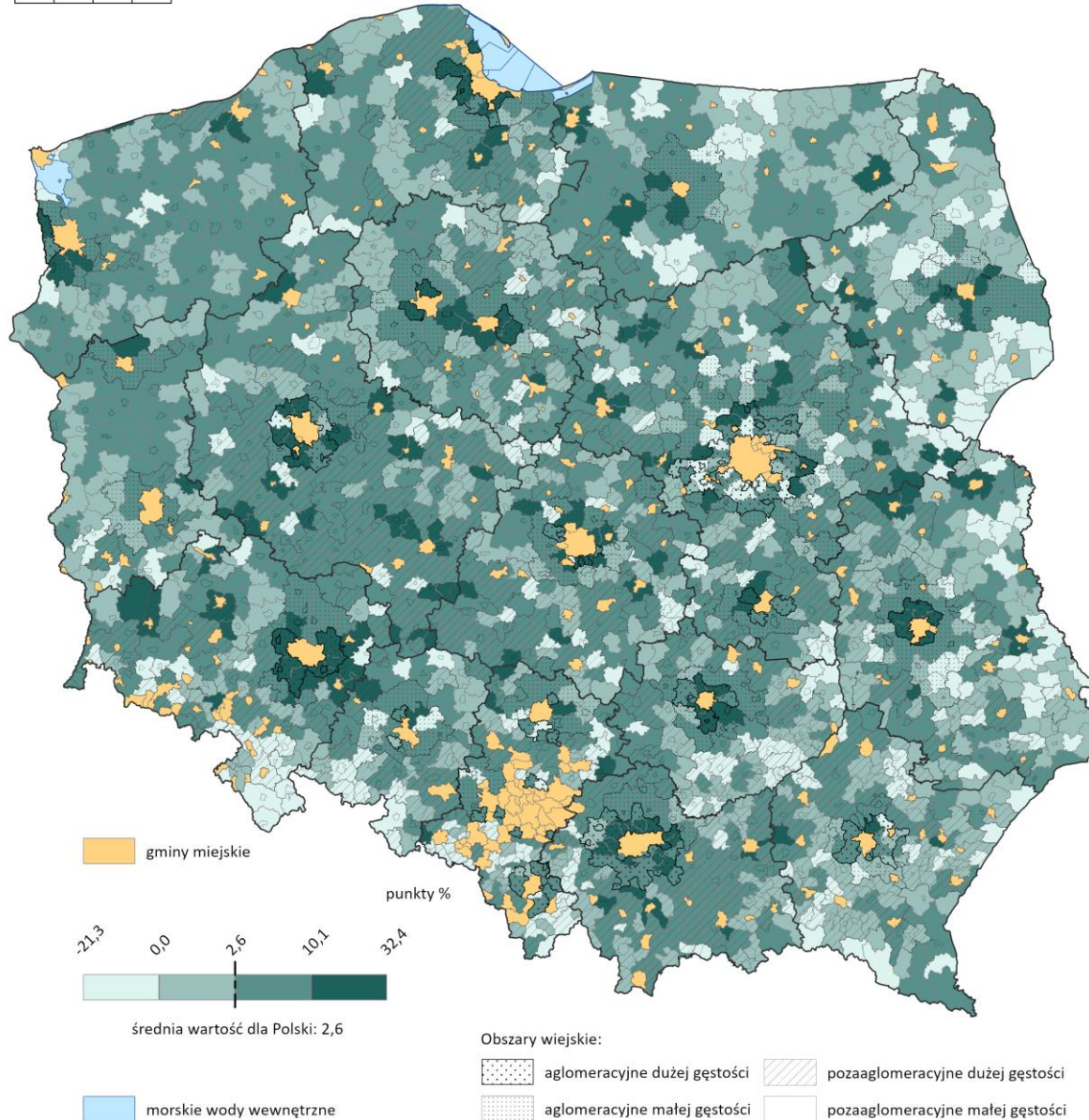
0 25 50 100 km



- Wskaźnik pokazuje powiązanie budżetu gmin z lokalną gospodarką, rynkiem pracy i dochodami mieszkańców.
- Wyższe udziały w strefach dużych miast, gdzie koncentracja podatników wzmacnia samodzielność finansową.
- Niskie udziały dominują w regionach peryferyjnych, gdzie większą rolę odgrywają transfery zewnętrzne.
- Zróżnicowanie przestrzenne wyznacza potencjał rozwojowy i zdolność gmin do finansowania usług publicznych.

Zmiana udziału wpływów gmin z PIT i CIT w dochodach bieżących w punktach procentowych w latach 2004-2024

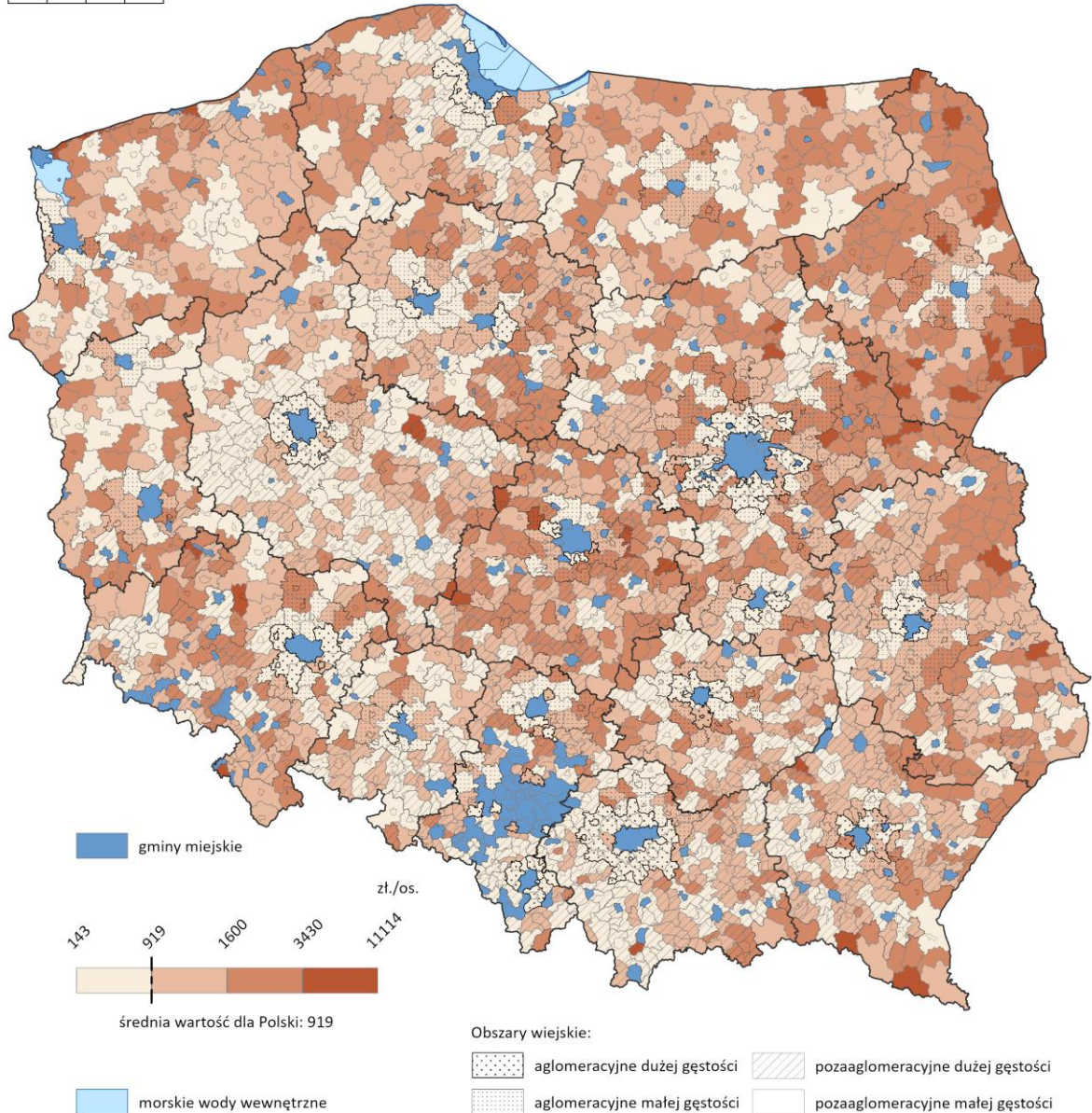
0 25 50 100 km



- Dominuje wzrost udziału PIT i CIT, ale skala zmian jest bardzo zróżnicowana przestrzennie.
- Występują też spadki, co wskazuje na brak jednokierunkowego trendu w skali całego kraju.
- Kontrasty wewnątrzregionalne są silniejsze niż międzyregionalne, podkreślając rolę czynników lokalnych.
- Wyższe wzrosty częstsze w gminach gospodarczo aktywnych, niższe w obszarach o słabej bazie ekonomicznej.

Dochody majątkowe gmin w zł na 1 mieszkańca: średnia z lat 2022-2024

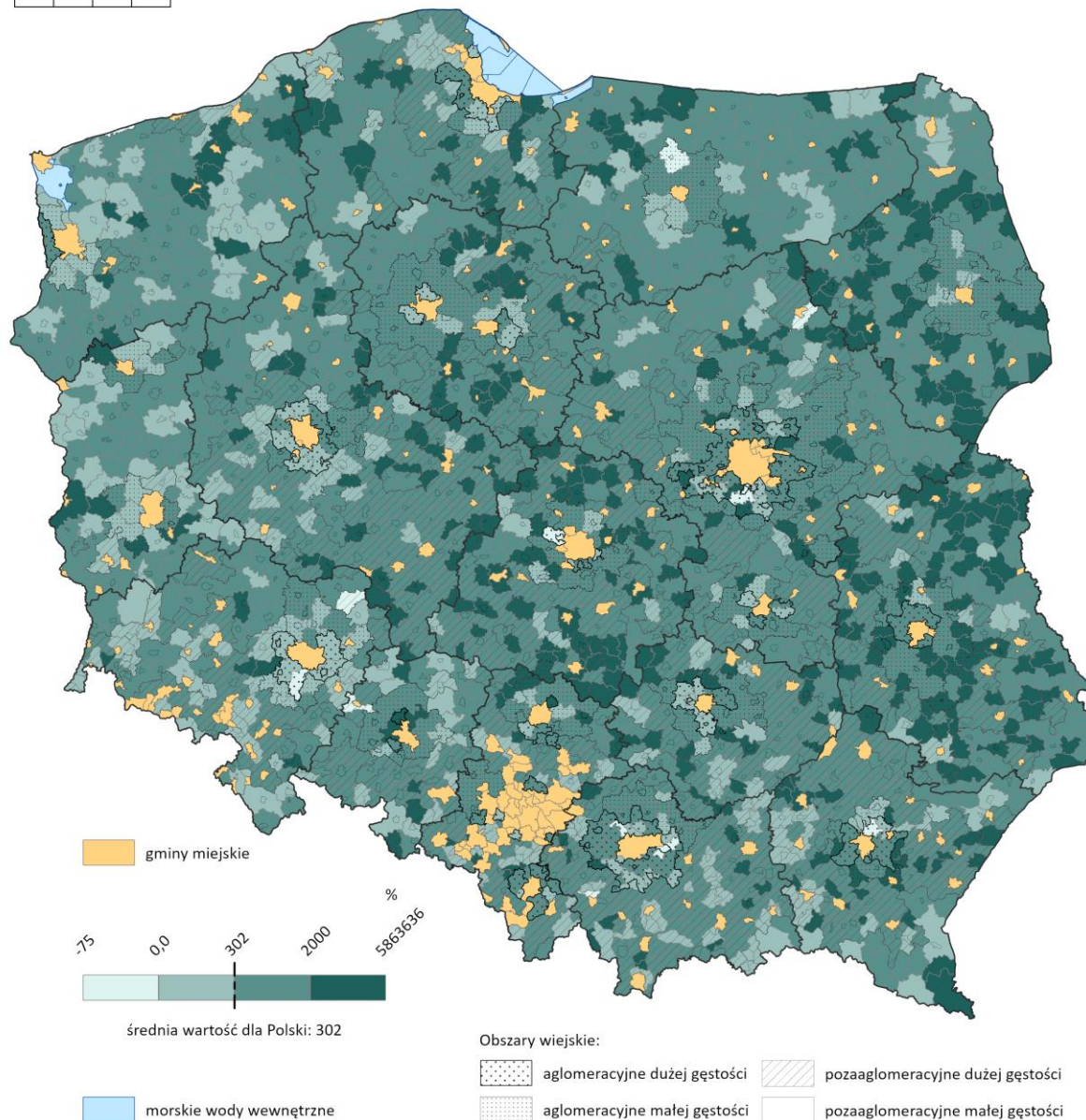
0 25 50 100 km



- Wskaźnik opisuje skalę pozyskiwania środków inwestycyjnych, m.in. dotacji, sprzedaży majątku i transferów zewnętrznych.
- Rozkład jest silnie mozaikowy, ponieważ dochody majątkowe zależą od realizacji konkretnych projektów.
- Brak jednolitych stref regionalnych sugeruje dominację uwarunkowań lokalnych.
- Wysokie wartości częste w mało zaludnionych gminach, gdzie pojedyncze transakcje znacząco podnoszą wskaźnik na mieszkańca.

Zmiana dochodów majątkowych gmin w zł na 1 mieszkańca w % średnia z lat 2007-2009 oraz 2022-2024

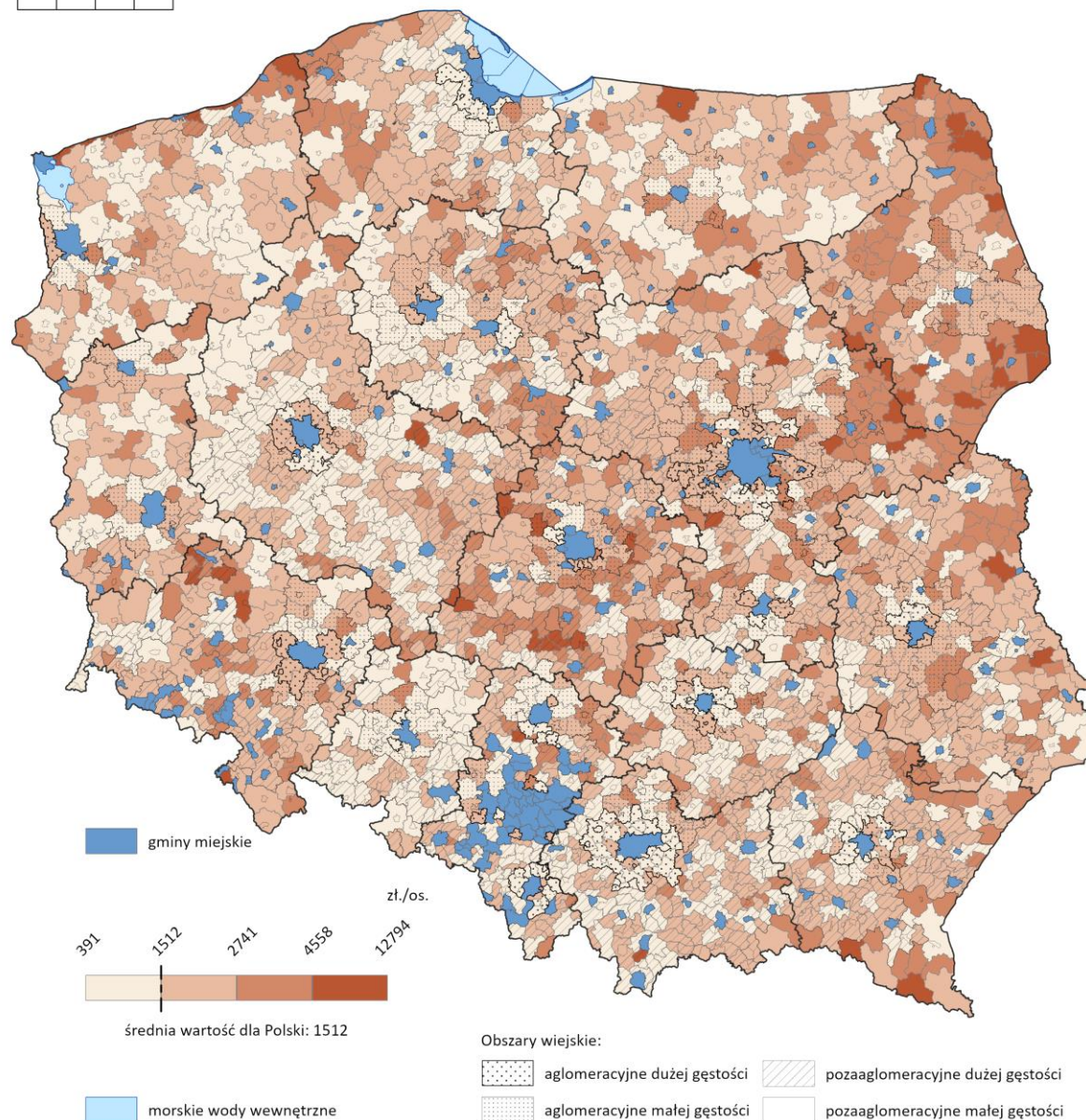
0 25 50 100 km



- W większości gmin dochody majątkowe wzrosły, jednak przebieg zmian jest silnie zróżnicowany lokalnie.
- Brak rozległych stref podobnej dynamiki wskazuje na znaczenie decyzji inwestycyjnych i zdarzeń jednorazowych.
- Najwyższe wzrosty dotyczą gmin o niskiej bazie wyjściowej, gdzie małe przyrosty dają duże dynamiki procentowe.
- Relatywnie wiele takich gmin leży na peryferiach, m.in. w woj. lubelskim i podlaskim oraz częściowo łódzkim.

Wydatki inwestycyjne gmin w zł na 1 mieszkańca średnia z lat 2022-2024

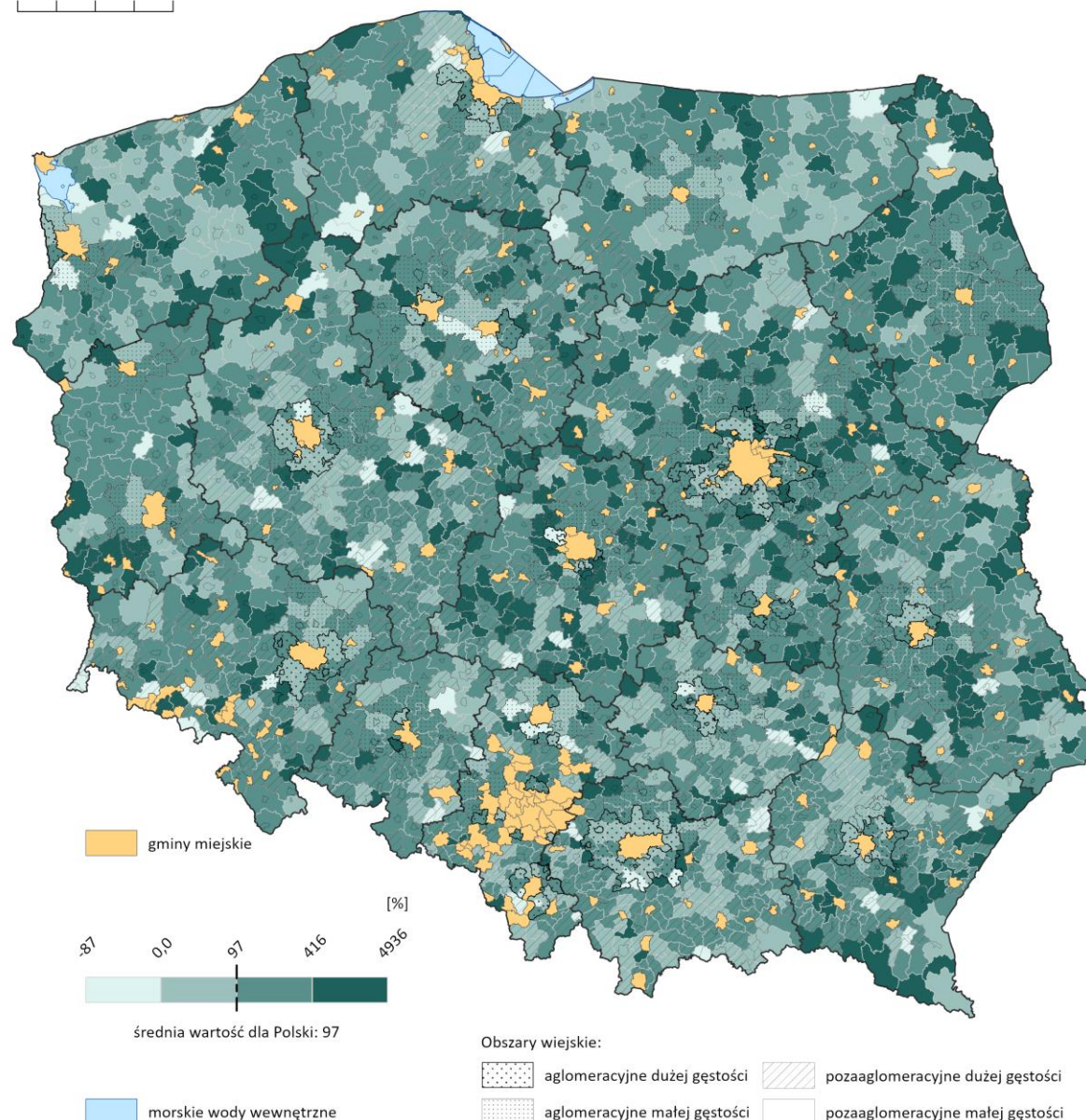
0 25 50 100 km



- Wskaźnik pokazuje bieżącą skalę inwestycji samorządowych w infrastrukturę techniczną i społeczną.
- Bardzo silne zróżnicowanie lokalne wynika z cykli budżetowych i różnej skali projektów inwestycyjnych.
- Wyższe wartości częste w słabo zaludnionych gminach peryferyjnych oraz w regionach Polski Wschodniej.
- Duże wydatki występują także w gminach surowcowych, gdzie eksploatacja zasobów wzmacnia finanse lokalne.

Zmiana wydatków inwestycyjnych gmin w zł na 1 mieszkańca w % w latach 2010-2024 (z trzyletnich średnich 2010-2012 oraz 2022-2024)

0 25 50 100 km

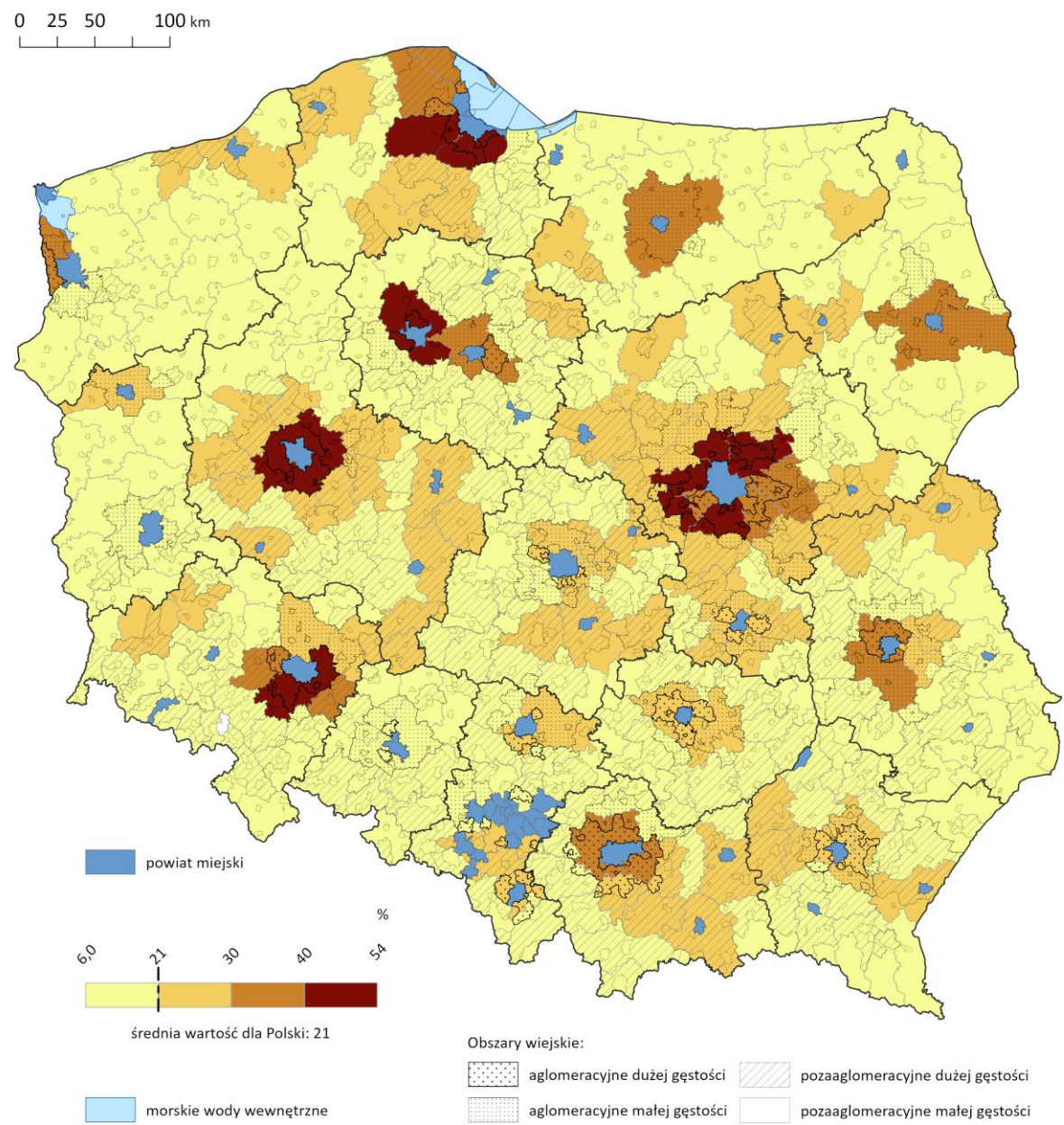


- W większości gmin nastąpił wzrost wydatków inwestycyjnych, lecz o bardzo nierównomiernej dynamice.
- Mozaikowy układ zmian wskazuje na skokowe inwestycje i silne znaczenie lokalnych decyzji władz.
- Najwyższe wzrosty dotyczą gmin realizujących duże projekty, często współfinansowane z funduszy UE.
- Niższa dynamika w gminach o stabilnych, lecz mniej intensywnych inwestycjach i ograniczonym potencjale finansowym.

VII

**Nieruchomości, budynki,
infrastruktura komunalna**

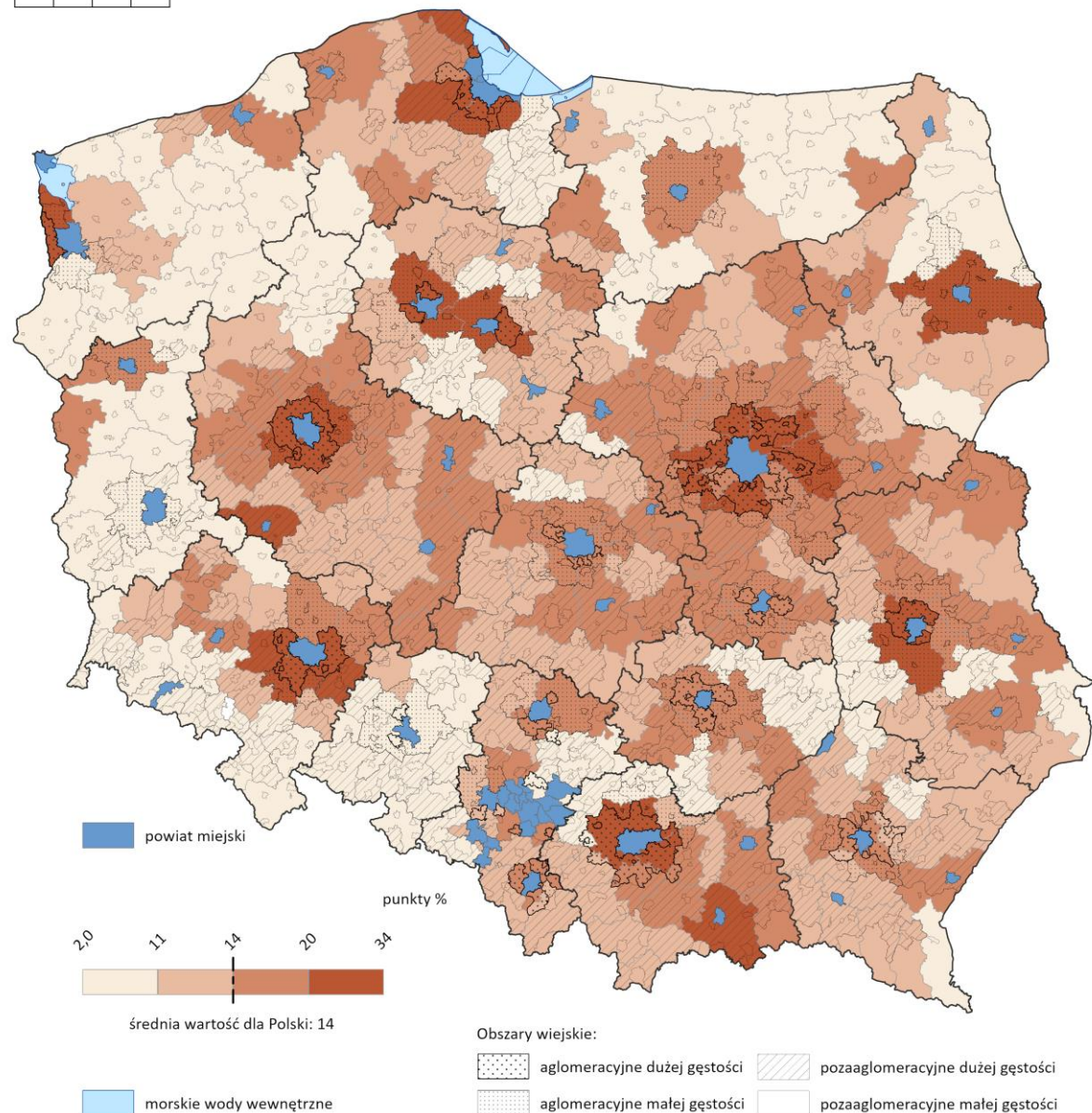
Udział ludności zamieszkałej w mieszkaniach zamieszkałych stale w budynkach
wybudowanych po 2002 r w powiatach w Polsce w % w 2021 roku



- Wskaźnik pokazuje atrakcyjność mieszkaniową gmin oraz skalę napływu ludności do nowego budownictwa.
- Najwyższe wartości w strefach podmiejskich największych metropolii, gdzie rozwój mieszkaniowy jest najsilniejszy.
- Zróżnicowanie jest większe wewnątrz województw niż między regionami, co podkreśla rolę czynników lokalnych.
- Niższe wartości dominują na terenach peryferyjnych oraz w obszarach o słabszej atrakcyjności osadniczej.

Zmiana udziału ludności zamieszkałej w mieszkaniach zamieszkanach stale
w budynkach wybudowanych po 2002 r w powiatach
w Polsce w punktach procentowych w latach 2011-2021

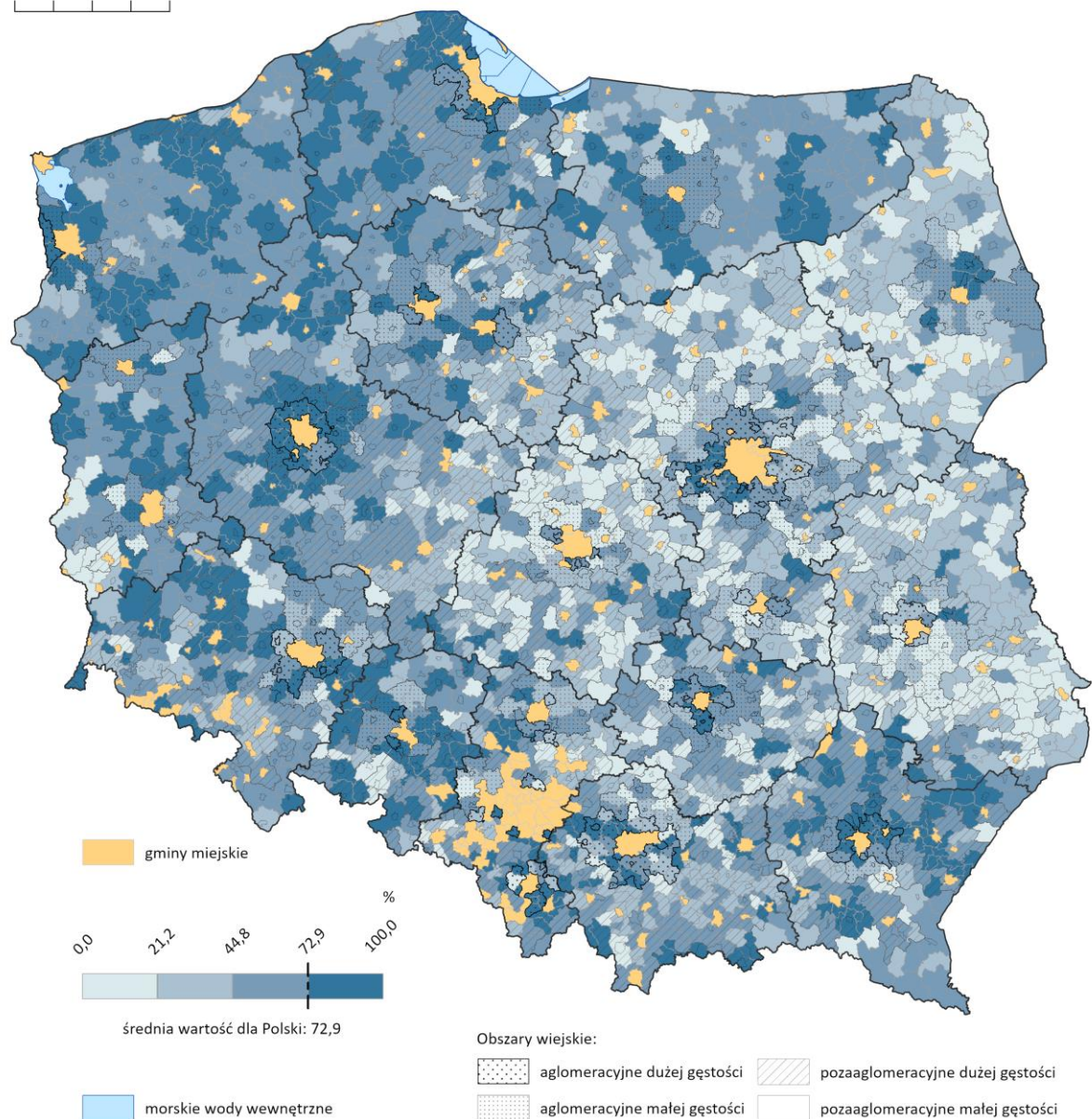
0 25 50 100 km



- Widoczny wzrost udziału zamieszkania w nowym budownictwie, szczególnie w obszarach metropolitalnych i ich otoczeniu.
- Widoczny wzrost udziału ludności zamieszkującej w nowym budownictwie, szczególnie w obszarach metropolitalnych i ich otoczeniu.
- Regionalnie wyższe wartości częściej w woj. mazowieckim, małopolskim, wielkopolskim oraz dolnośląskim i pomorskim.
- Najślabsze zmiany w gminach peryferyjnych i przygranicznych, gdzie popyt mieszkaniowy pozostaje ograniczony.

Korzystający z kanalizacji w gminach w Polsce w ogólnej liczbie ludności w % w 2024 roku

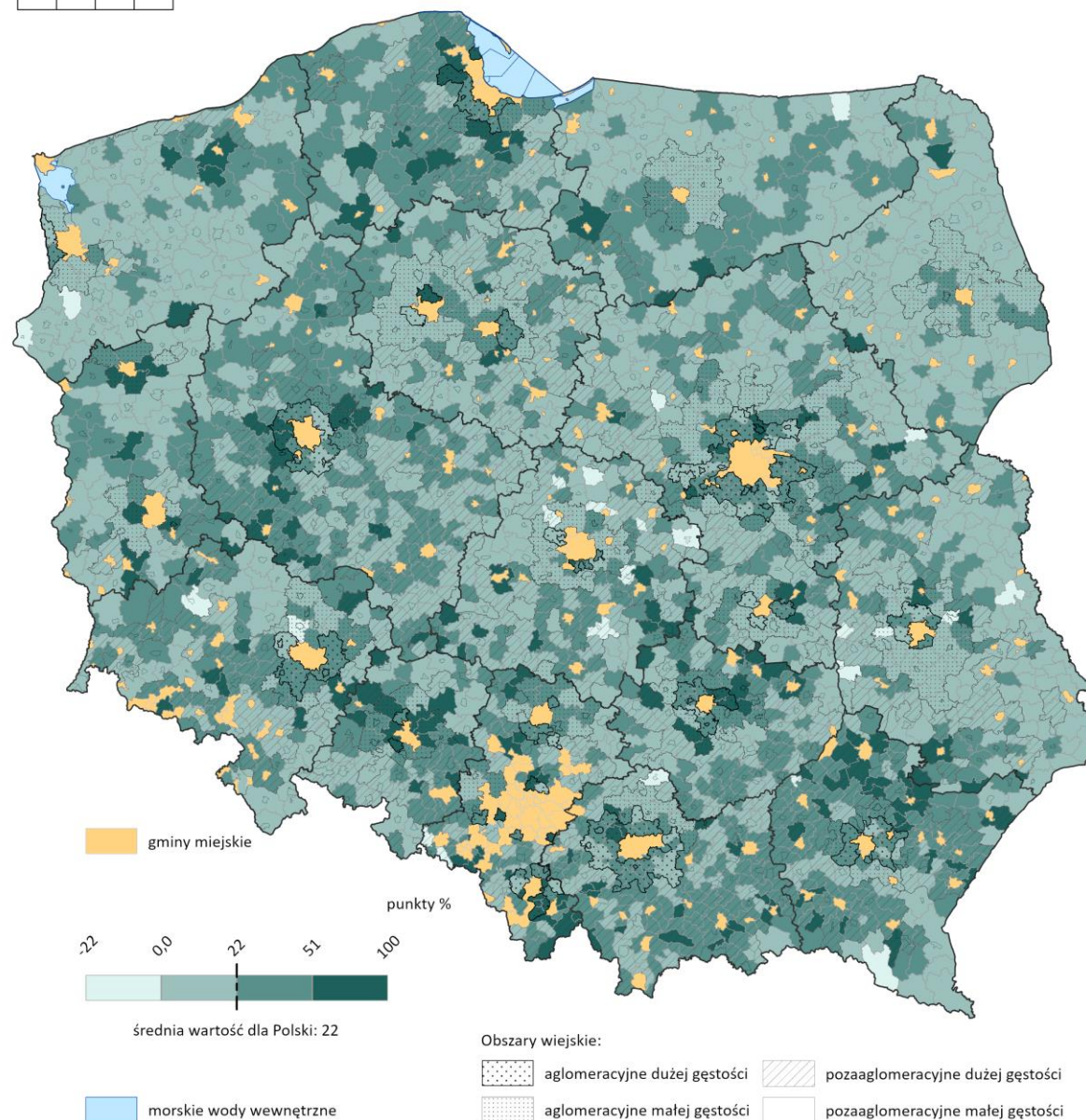
0 25 50 100 km



- Wskaźnik pozwala ocenić poziom wyposażenia gmin w infrastrukturę sanitarną, co świadczy m.in. o różnicowaniu dostępu usług komunalnych.
- Wyraźnie niższe wartości w słabiej zurbanizowanej tzw. „kongresówce”, z rozproszoną siecią osadniczą.
- Wyższe udziały częściej w strefach aglomeracyjnych i regionach gęściej zaludnionych, z łatwiejszą obsługą sieciową.
- Silne różnice między sąsiadującymi gminami wskazują na odmienne polityki inwestycyjne oraz aktywność i sprawczość samorządów.

Zmiana udziału korzystających z kanalizacji w gminach w Polsce w punktach procentowych w latach 2004-2024

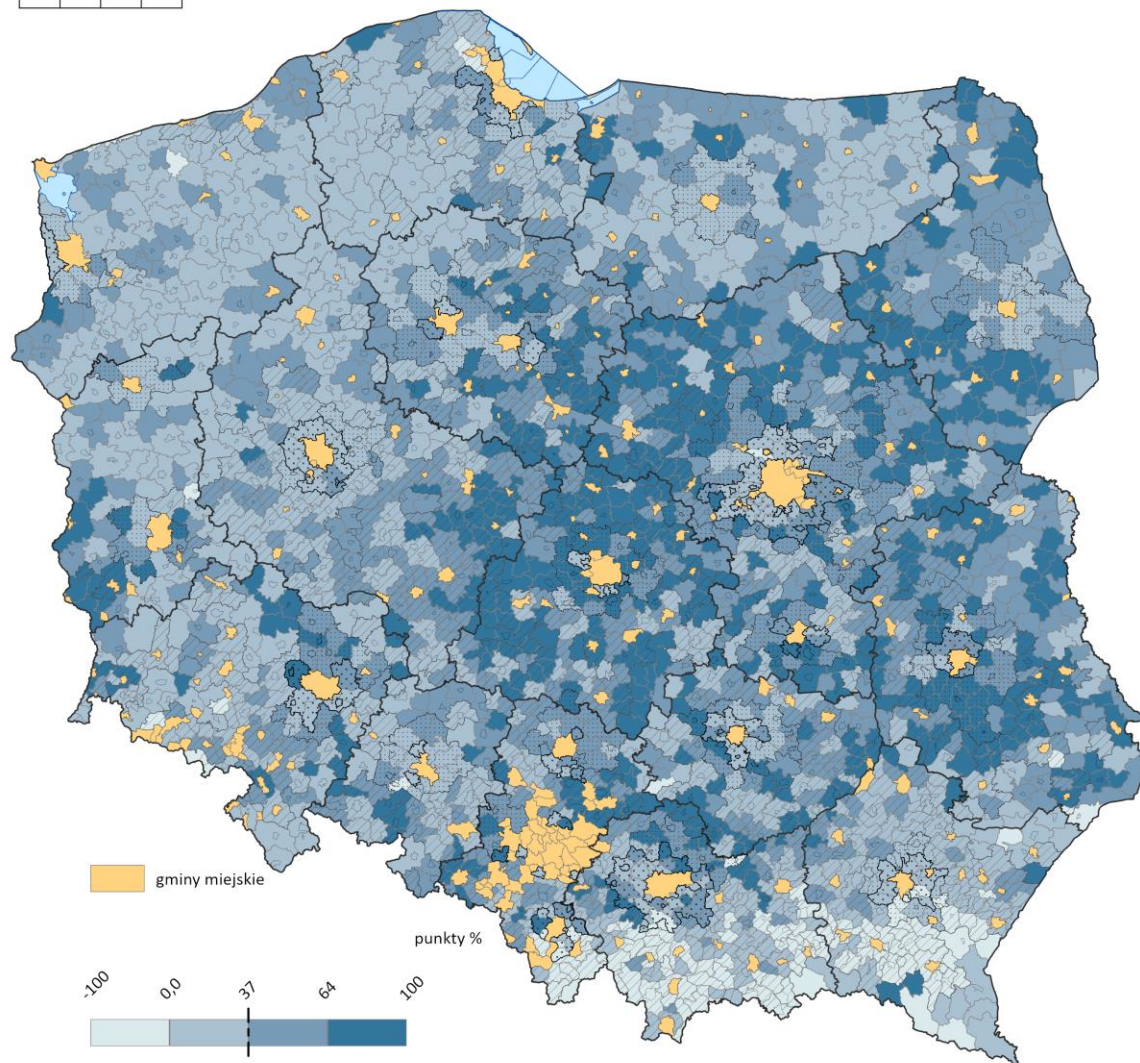
0 25 50 100 km



- W większości gmin nastąpił wzrost udziału ludności korzystającej z kanalizacji, lecz o różnej intensywności przestrzennej.
- Największe przyrosty w gminach o niskim poziomie wyjściowym oraz w gminach szybko rozwijających się demograficznie.
- Zróżnicowanie lokalne jest silniejsze niż regionalne, co podkreśla znaczenie decyzji inwestycyjnych samorządów.
- Najniższe przyrosty dotyczą gmin już dobrze wyposażonych, zwłaszcza w strefach podmiejskich dużych ośrodków.

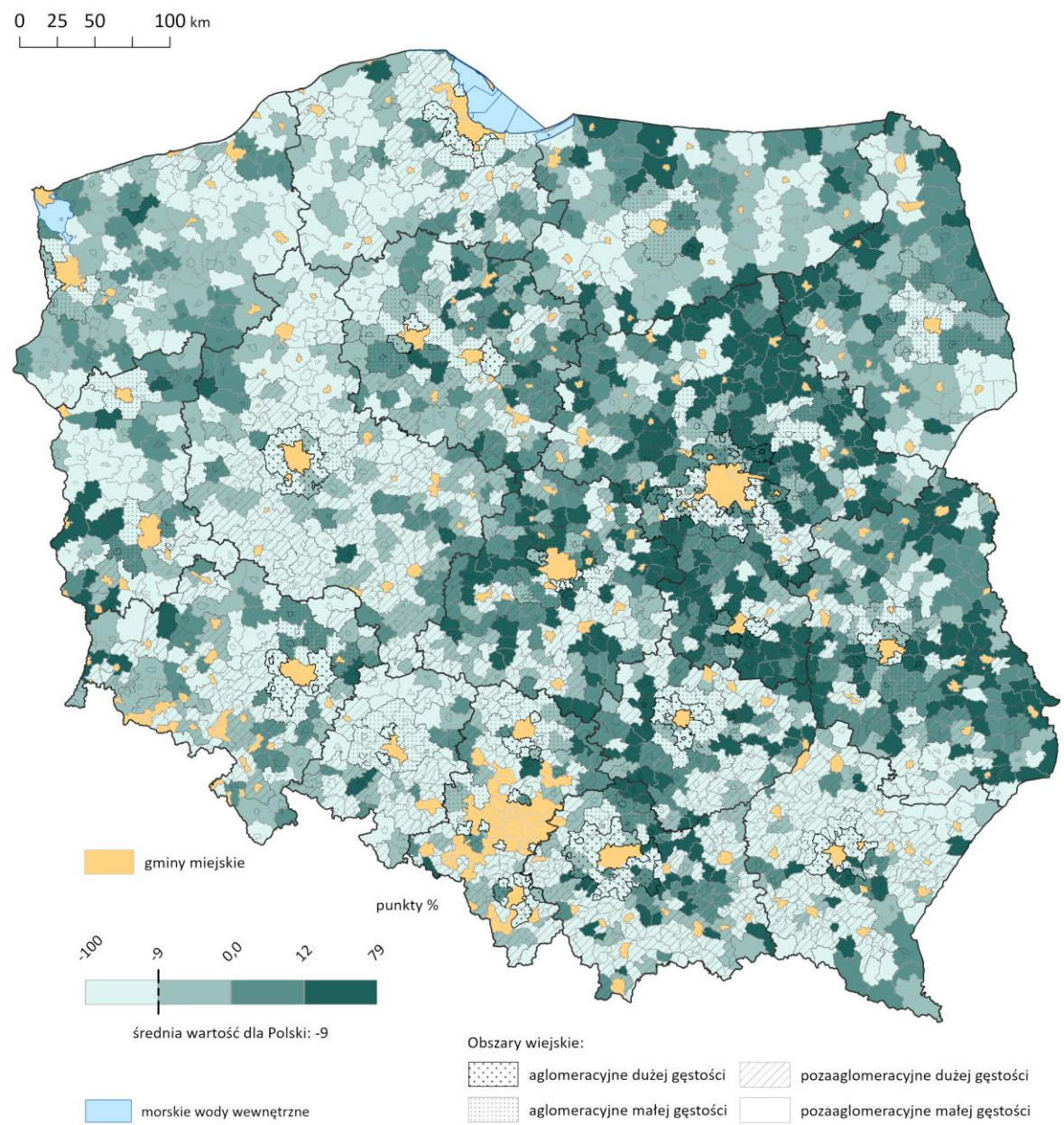
Różnica pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i z kanalizacji w gminach w Polsce w punktach procentowych w 2024 roku

0 25 50 100 km



- Wskaźnik pokazuje niespójność rozwoju infrastruktury: wodociągi często wyprzedzają kanalizację na obszarach wiejskich.
- Największe dysproporcje koncentrują się w Polsce wschodniej i północno-wschodniej, zwłaszcza na peryferiach regionów.
- W Karpatach miejscami obserwuje się sytuację odwrotną, z relatywnie lepszym dostępem do kanalizacji niż wodociągów.
- Mniejsze różnice częściej w strefach podmiejskich oraz gminach skuteczniej modernizujących infrastrukturę przy wsparciu UE.

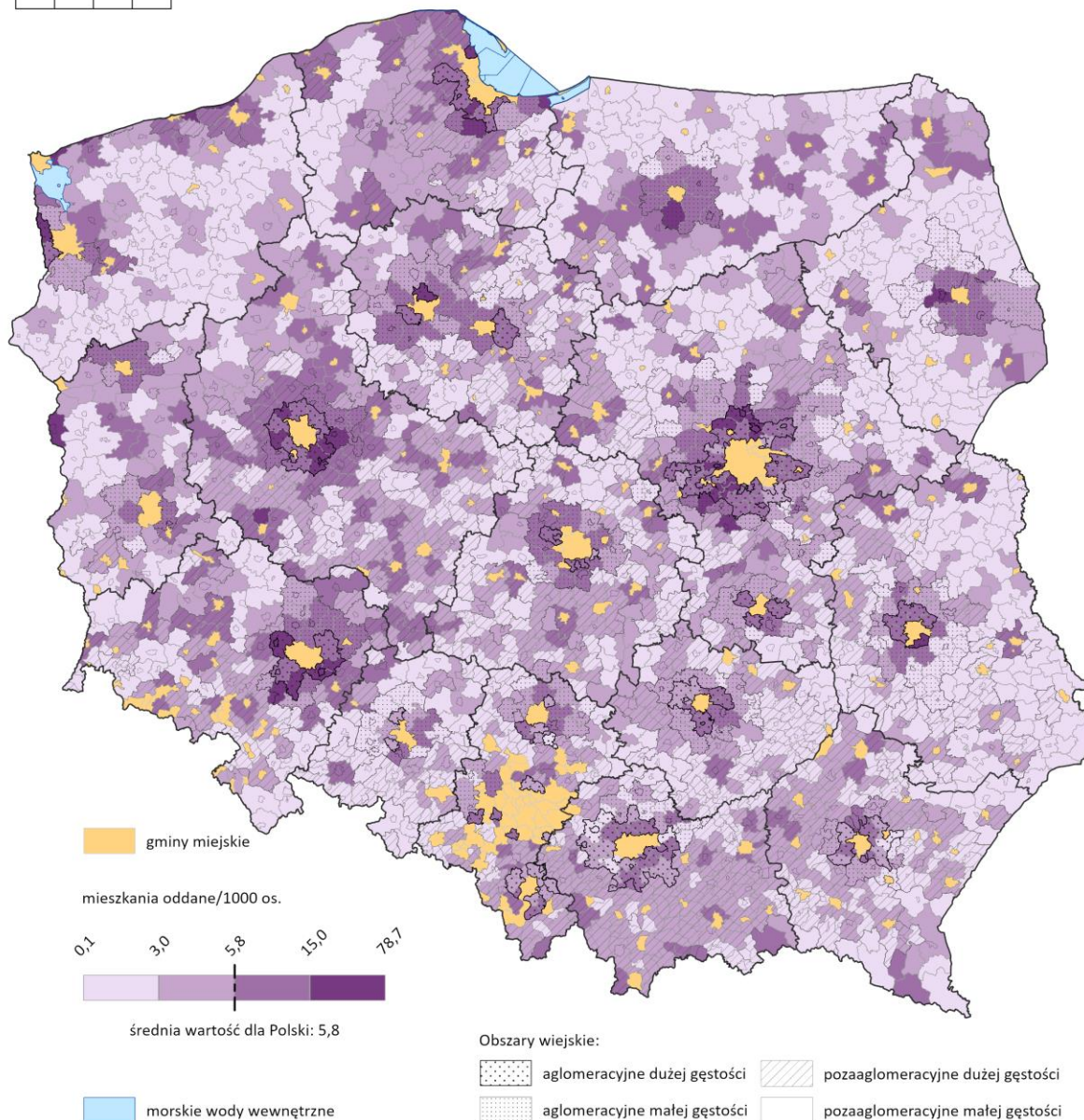
Zmiana pomiędzy odsetkiem ludności korzystającej z wodociągu i z kanalizacji w gminach w Polsce w punktach procentowych w latach 2004-2024



- W większości gmin różnica uległa zmniejszeniu, co wskazuje na stopniowe domykanie luk infrastrukturalnych.
- Największa redukcja luki wystąpiła w Polsce wschodniej i południowej, istotnie wspieranej funduszami polityki spójności.
- Silne kontrasty lokalne świadczą o selektywnych inwestycjach i zróżnicowanej skuteczności działań samorządowych.
- Utrzymujące się dysproporcje dotyczą gmin rozproszonych, gdzie wysokie koszty kanalizacji spowalniają realizację inwestycji.

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w gminach w Polsce na 1000 ludności: średnia z lat 2022-2024

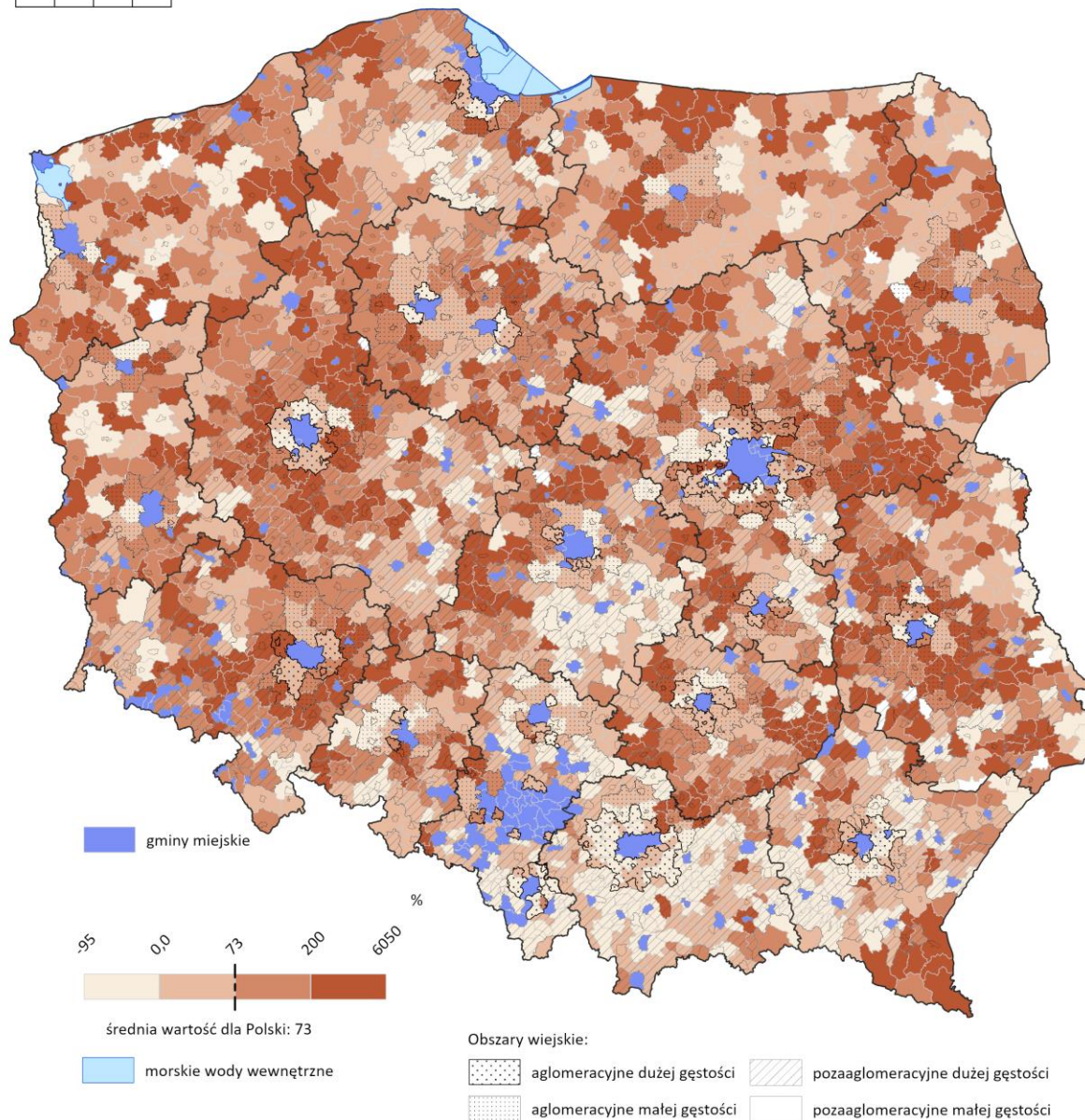
0 25 50 100 km



- Wskaźnik odzwierciedla intensywność budownictwa mieszkaniowego i bieżącą atrakcyjność gmin jako miejsc osiedlania.
- Najwyższe wartości w strefach aglomeracyjnych, gdzie suburbanizacja napędza popyt na nowe mieszkania.
- Poza strefami metropolii dominują rozległe obszary niskiej intensywności budownictwa, szczególnie w regionach peryferyjnych.
- Niskie wartości są związane z odpływem ludności i słabszym potencjałem ekonomicznym, ograniczającym inwestycje mieszkaniowe.

Zmiana liczby mieszkań oddanych do użytku w gminach w Polsce na 1000 mieszkańców w %: średnie z lat 2003-2005 oraz 2022-2024

0 25 50 100 km



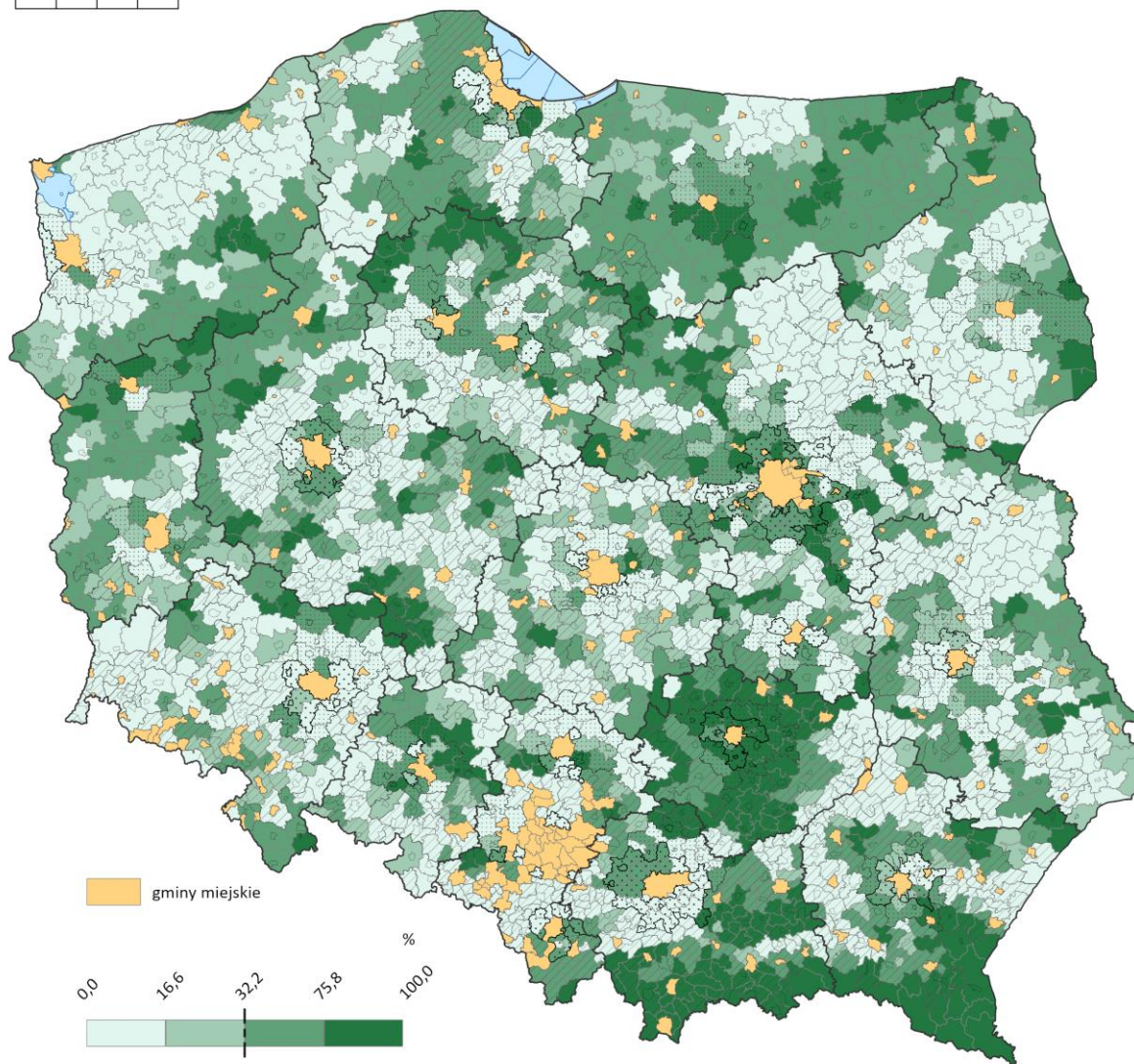
- W większości gmin odnotowano wzrost intensywności budownictwa, lecz skala zmian jest silnie zróżnicowana przestrzennie.
- Największe przyrosty często występują w dalszych strefach oddziaływania miast oraz wokół niektórych ośrodków powiatowych.
- Mozaikowy układ gmin o skrajnie różnych zmianach wskazuje na wysoką selektywność procesów osadniczych.
- Niewielkie zmiany utrzymują się w gminach depopulacyjnych, gdzie ograniczony popyt hamuje rozwój budownictwa.

IX

Środowisko

Udział obszarów chronionych w gminach w powierzchni ogółem w % w 2024 roku

0 25 50 100 km



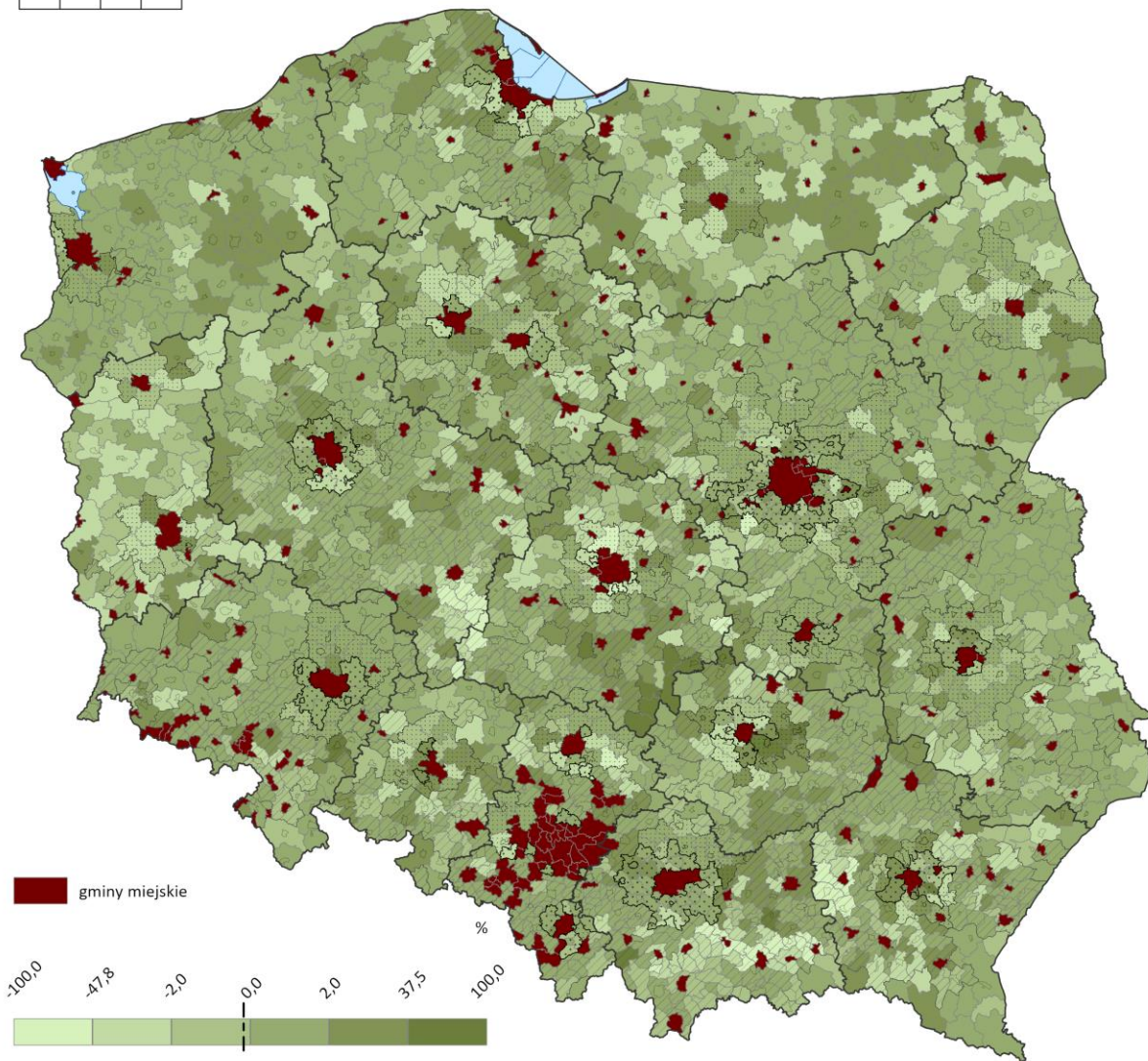
Obszary wiejskie:

aglomeracyjne dużej gęstości	pozaaglomeracyjne dużej gęstości
aglomeracyjne małej gęstości	pozaaglomeracyjne małej gęstości

- Wskaźnik pokazuje skalę ochrony przyrody oraz potencjalne ograniczenia rozwojowe wynikające z reżimów ochronnych.
- Wysokie udziały dominują w górach, na pojezierzach i w dużych kompleksach leśnych.
- Widoczne są kontrasty między gminami sąsiednimi, wynikające z przebiegu granic form ochrony.
- Najniższe wartości dotyczą obszarów intensywnego rolnictwa i silnie przekształconego krajobrazu.

Zmiana udziału obszarów chronionych w gminach w powierzchni ogółem w punktach procentowych w latach 2004-2024

0 25 50 100 km



morskie wody wewnętrzne

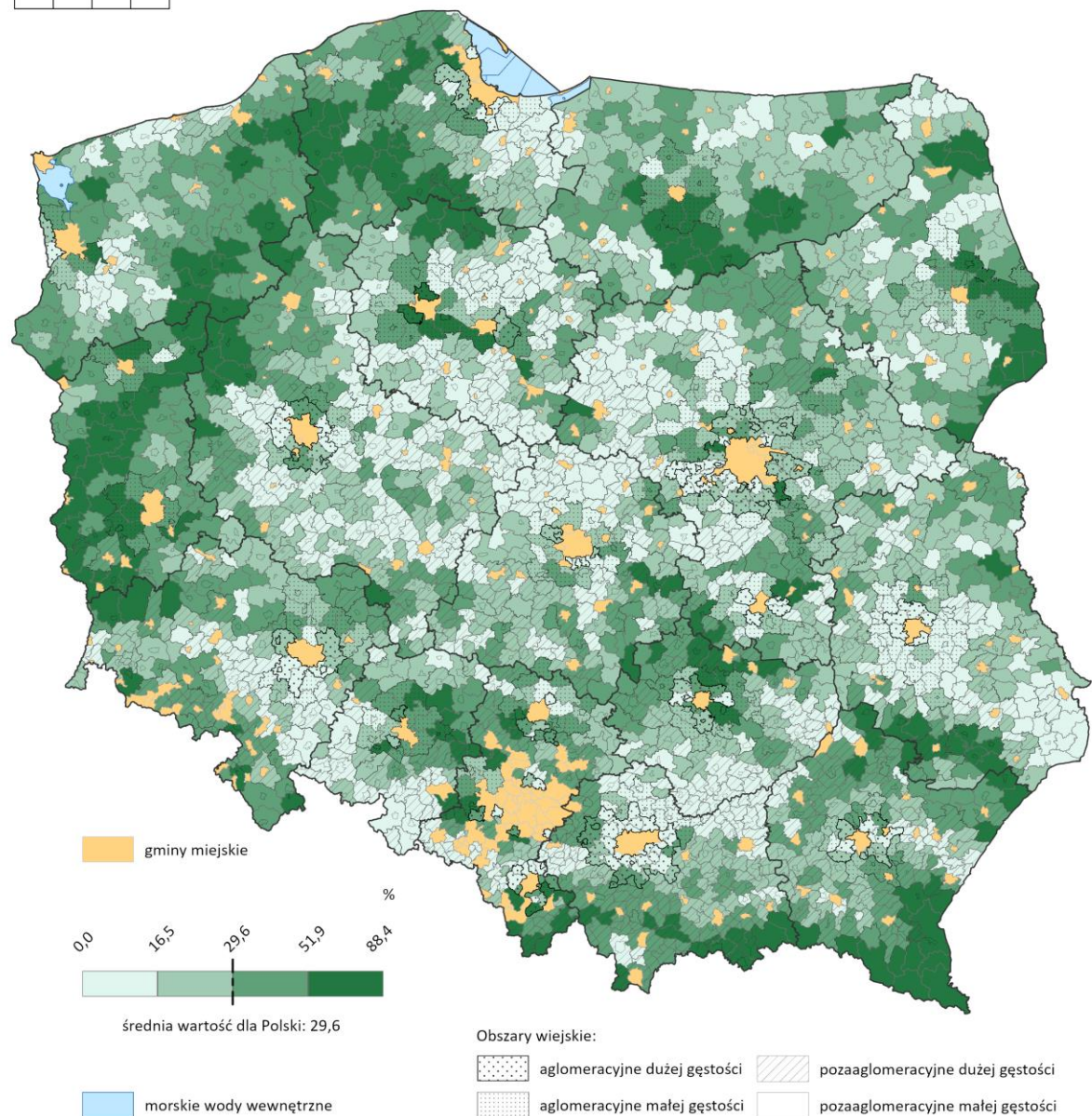
Obszary wiejskie:

aglomeracyjne dużej gęstości	pozaaglomeracyjne dużej gęstości
aglomeracyjne małej gęstości	pozaaglomeracyjne małej gęstości

- Nieznaczna skala zmian, wskazująca na stabilną strukturę ochrony przyrody w Polsce.
- Brak dużych stref jednolitego wzrostu sugeruje selektywny i stopniowy charakter zmian.
- Największe przyrosty dotyczą gmin, gdzie wprowadzono lub rozszerzono obszary Natura 2000.
- Spadki i stagnacja dominują w gminach o utrwalonej strukturze użytkowania gruntów.

Lesistość w gminach w % w 2024 roku

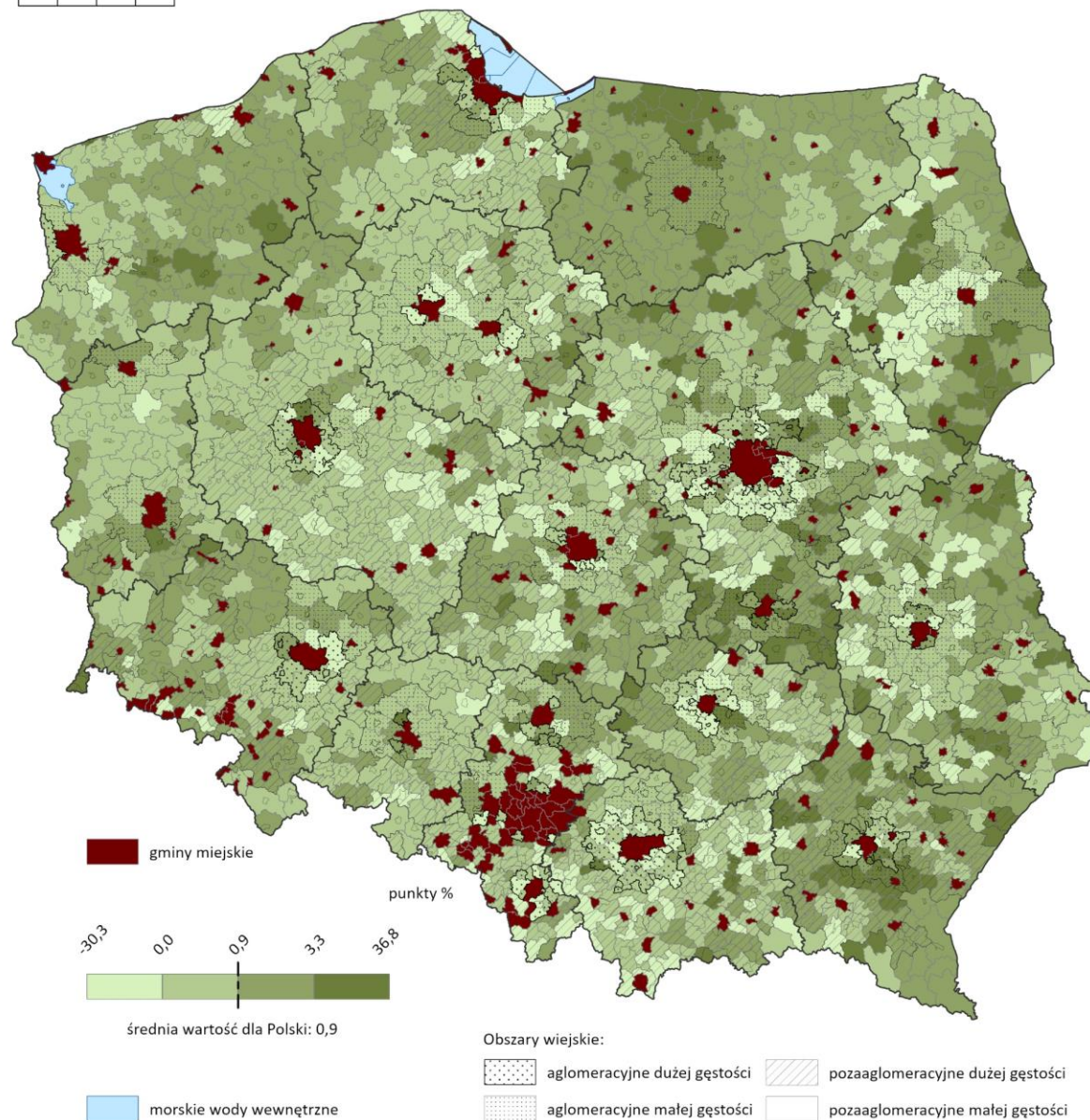
0 25 50 100 km



- Wskaźnik określa udział lasów w powierzchni gmin, istotny dla retencji, klimatu i bioróżnorodności.
- Wysoka lesistość tworzy rozległe strefy w regionach słabszego rolnictwa i tradycyjnej gospodarki leśnej.
- Niska lesistość dominuje w zwartych obszarach rolniczych, m.in. Wyżynie Lubelskiej i Nizinie Śląskiej.
- Kontrasty lokalne są duże, co pokazuje rolę czynników historycznych i uwarunkowań przyrodniczych.

Zmiana lesistości gmin w punktach procentowych w latach 2004-2024

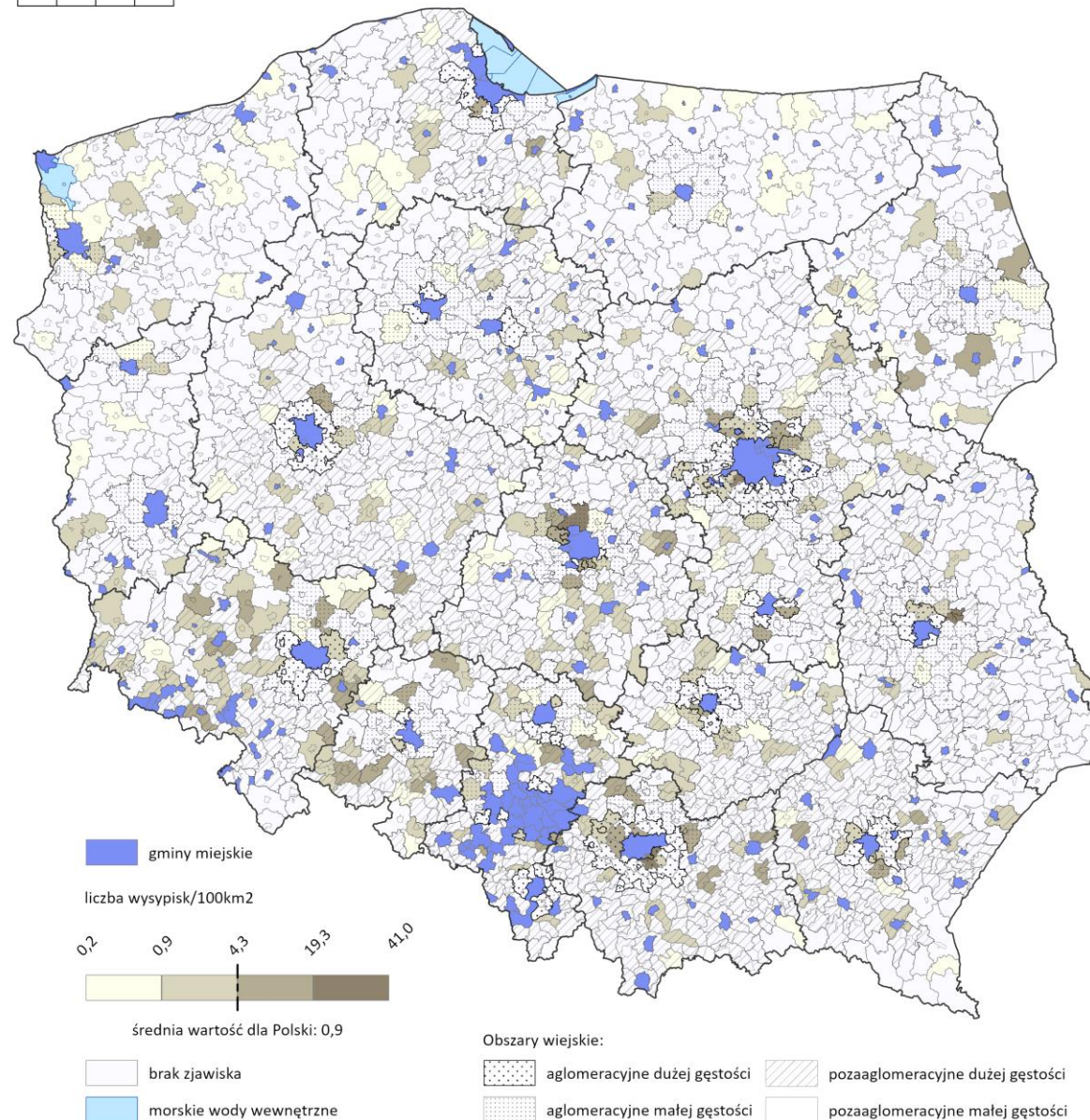
0 25 50 100 km



- Dominuje niewielki, dodatni wzrost lesistości, co wskazuje na stopniowe zwiększanie udziału terenów leśnych.
- Duże obszary nie wykazujące zmian występują m.in. w woj. wielkopolskim, kujawsko-pomorskim i opolskim.
- Największe przyrosty dotyczą gmin z odłogowaniem gruntów lub realizacją programów zalesień.
- Spadki i stagnacja częstsze w gminach silniej zurbanizowanych i pod presją inwestycyjną.

Liczba dzikich wysypisk w gminach na 100 km² w 2024 roku

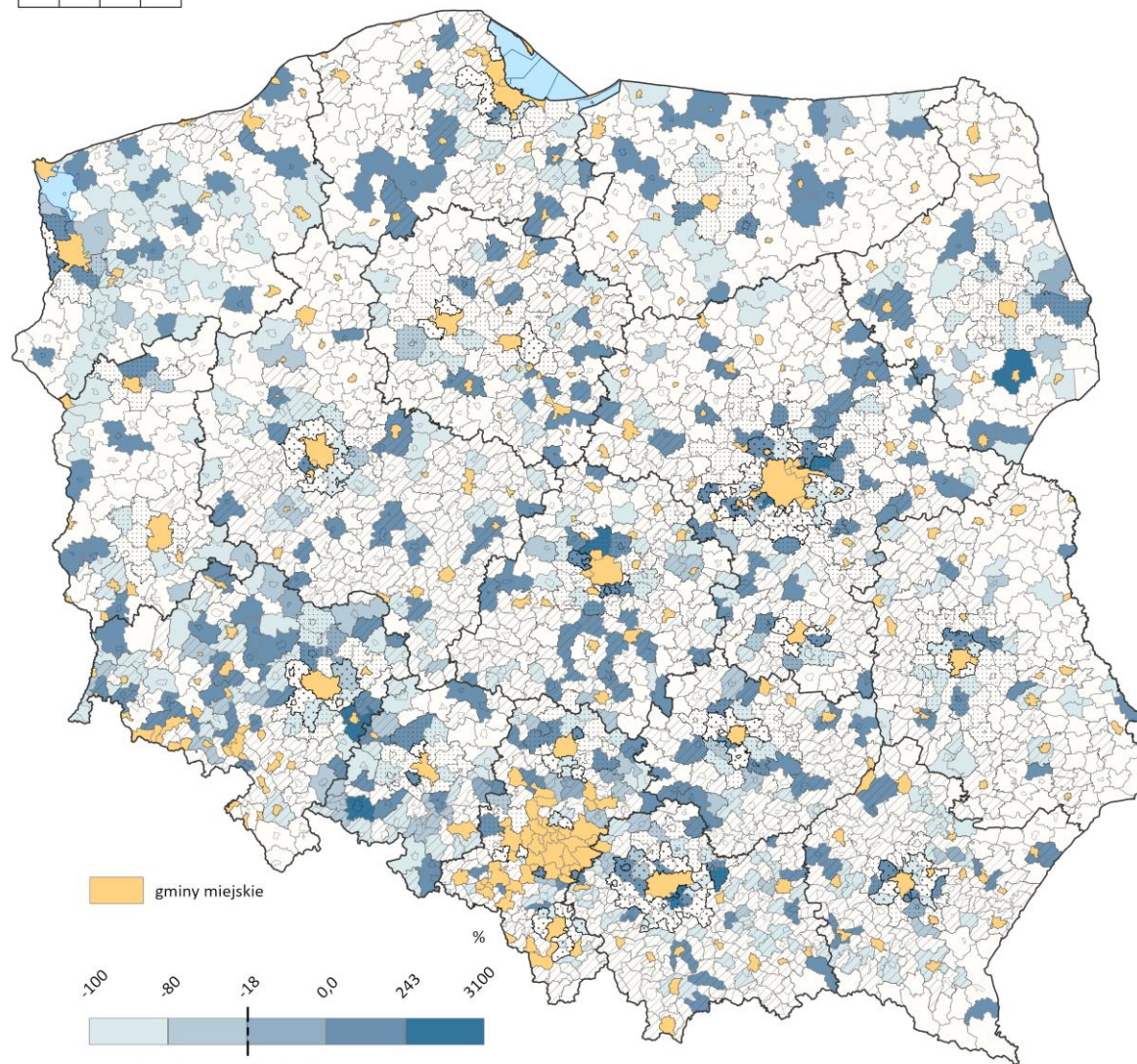
0 25 50 100 km



- Wskaźnik pokazuje skalę nielegalnego składowania odpadów oraz presję na środowisko w gminach.
- Zróżnicowanie jest silne regionalnie, ale lokalnie ma charakter rozproszony i mozaikowy.
- Wyższe wartości częstsze w strefach podmiejskich i przy ważnych ciągach komunikacyjnych.
- Interpretację ograniczają braki danych dla wielu gmin, co utrudnia pełną ocenę skali zjawiska.

Zmiana liczby dzikich wysypisk w gminach na 100 km² w % w latach 2008-2024

0 25 50 100 km



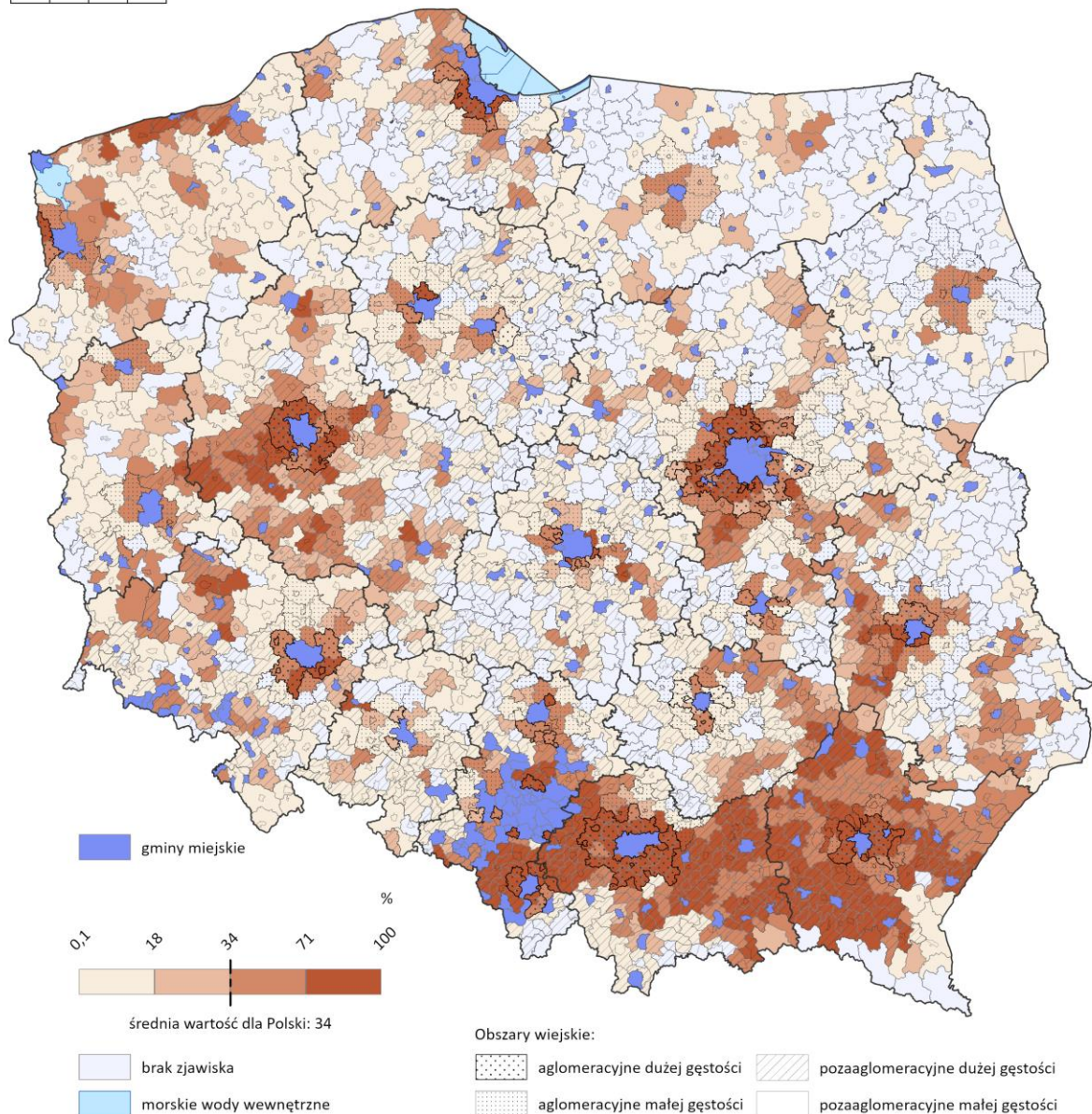
- Zmiany są rozproszone przestrzennie: spadki nie tworzą rozległych regionów o jednolitym charakterze.
- Obok spadków występują lokalne wzrosty, co podkreśla znaczenie czynników i działań na poziomie gmin.
- Ujemna średnia krajowa wskazuje ogólną poprawę, lecz problem pozostaje istotny w wielu miejscach.
- Wskaźnik może odzwierciedlać też lepsze raportowanie i identyfikację problemu przez samorządy.

X

Energia

Udział ludności korzystającej z instalacji gazowej na wsi w gminach w % ogółu ludności w 2024 roku

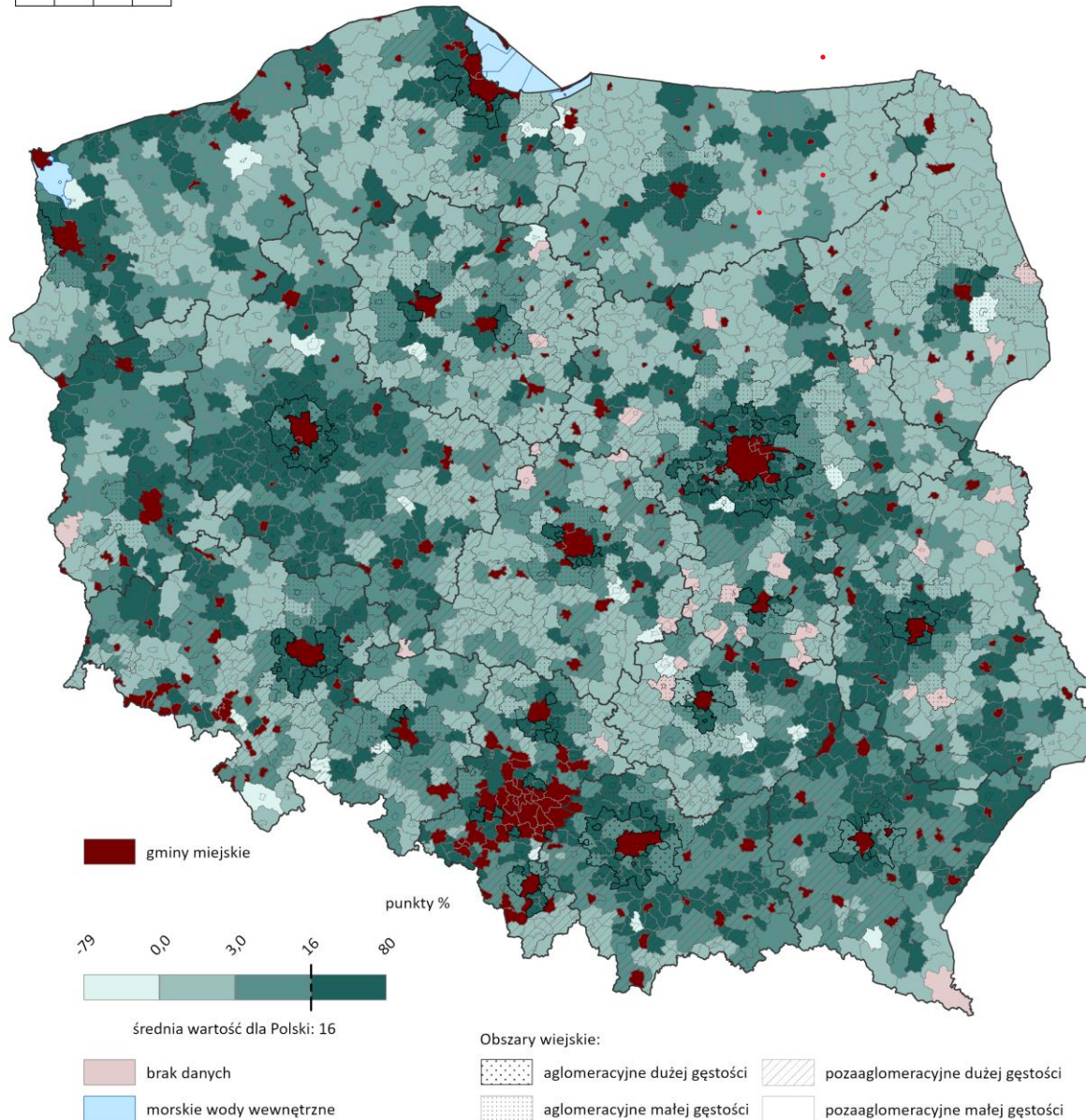
0 25 50 100 km



- Nieciągły charakter warunkowany brakiem równomiernego dostępu do sieci przesyłowej gazu w skali kraju.
- Zwarty obszar o wysokim wykorzystaniu gazu na wsi w rejonach:
 - wydobycia gazu (południe, Wielkopolska, zachodniopomorskie),
 - niektórych okręgach przemysłowych (Górnośląski Okręg Przemysłowy, Legnicko-Głogowski Okręg Miedziowy, Staropolski Okręg Przemysłowy),
 - obszarów aglomeracyjnych największych miast.
- „Białe plamy”:
 - Polska północno-wschodnia i wschodnia,
 - centralna część kraju,
 - część obszarów górskich.

Zmiana udziału ludności korzystającej z instalacji gazowej w % ogółu ludności w punktach procentowych w latach 2004-2024

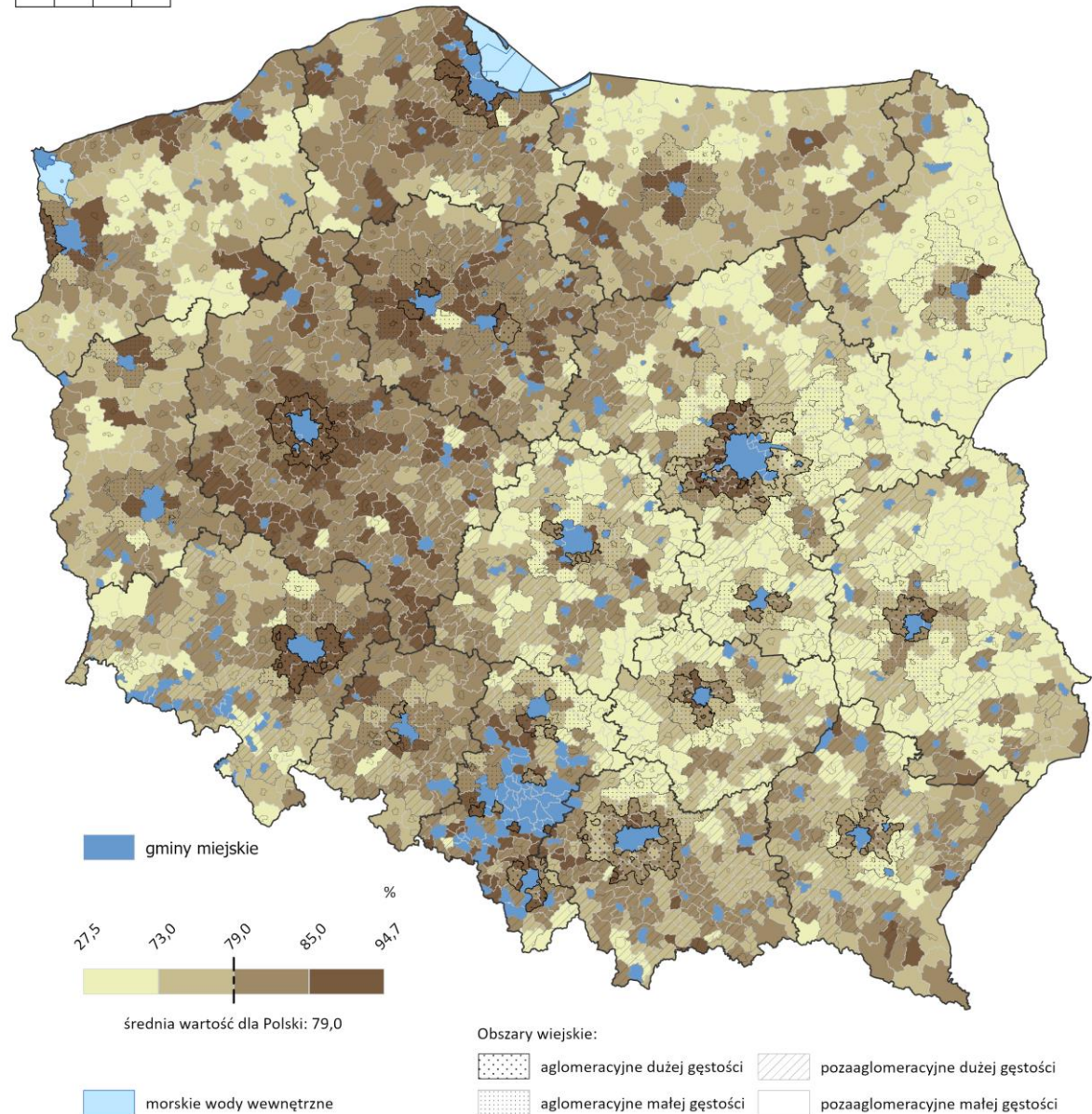
0 25 50 100 km



- Wyraźny wzrost wykorzystania gazu na obszarach wiejskich (16 punktów procentowych).
- Najwyższe dynamiki wzrostu w gminach o wysokim poziomie rozwoju sieci gazowej i ich bezpośrednim otoczeniu.
- Brak znaczących zmian na obszarach:
 - Polski północno-wschodniej i wschodniej,
 - centralnej części kraju.

Udział mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie na wsi w % w gminach w 2024 roku

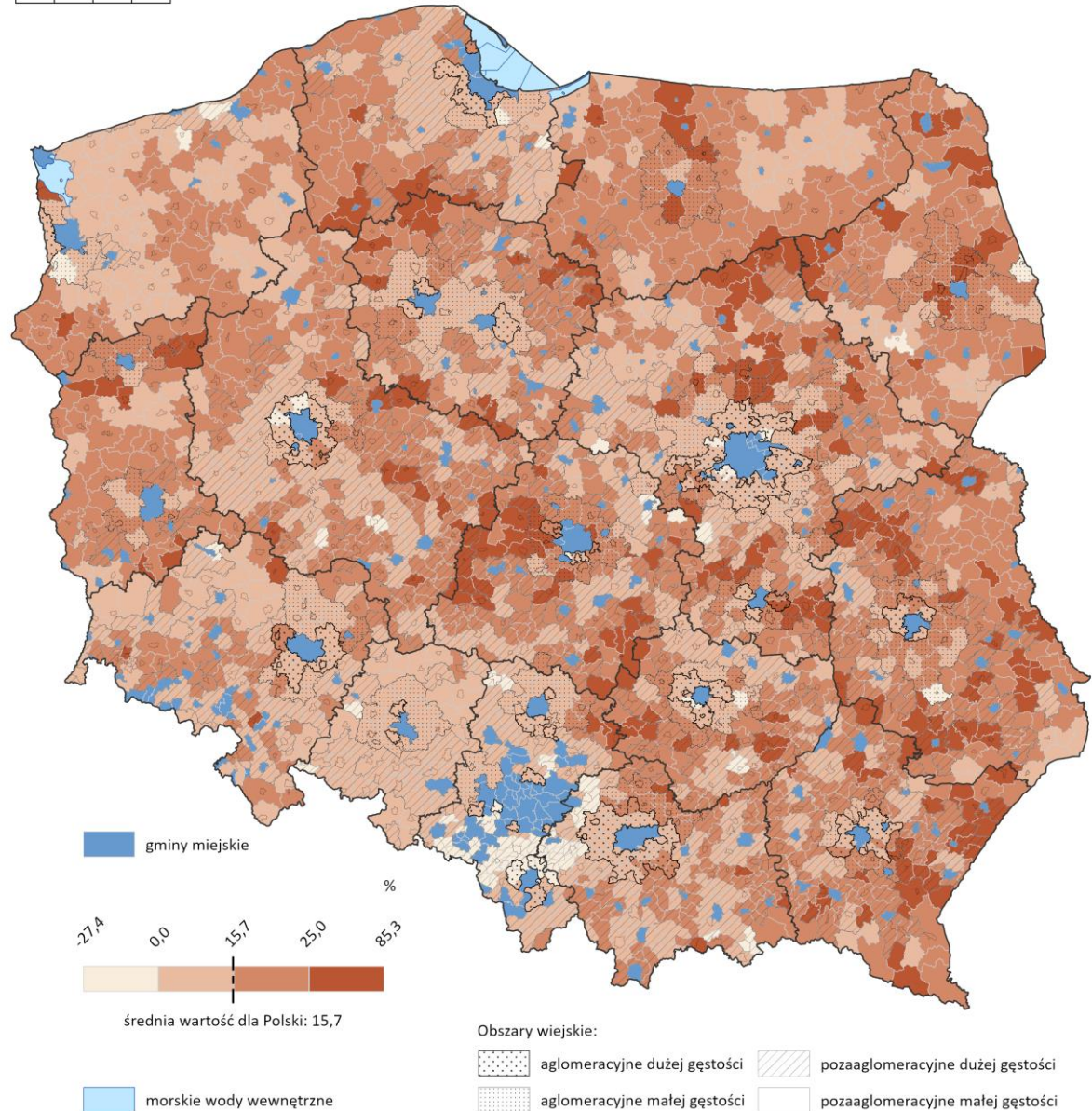
0 25 50 100 km



- Wskaźnik o charakterze cywilizacyjnym - deficyty w zakresie jakości zasobu mieszkaniowego.
- Wyraźnie zarysowująca się granica dawnych państw zaborczych z okresu 1815-1914:
 - najwyższe wartości – zabór pruski,
 - średnie wartości – zabór austriacki,
 - niskie wartości – zabór rosyjski.
- Wysokie wartości w obrębie największych aglomeracji miejskich kraju.

Zmiana udziału mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie na wsi w punktach procentowych w gminach w Polsce w latach 2004-2024

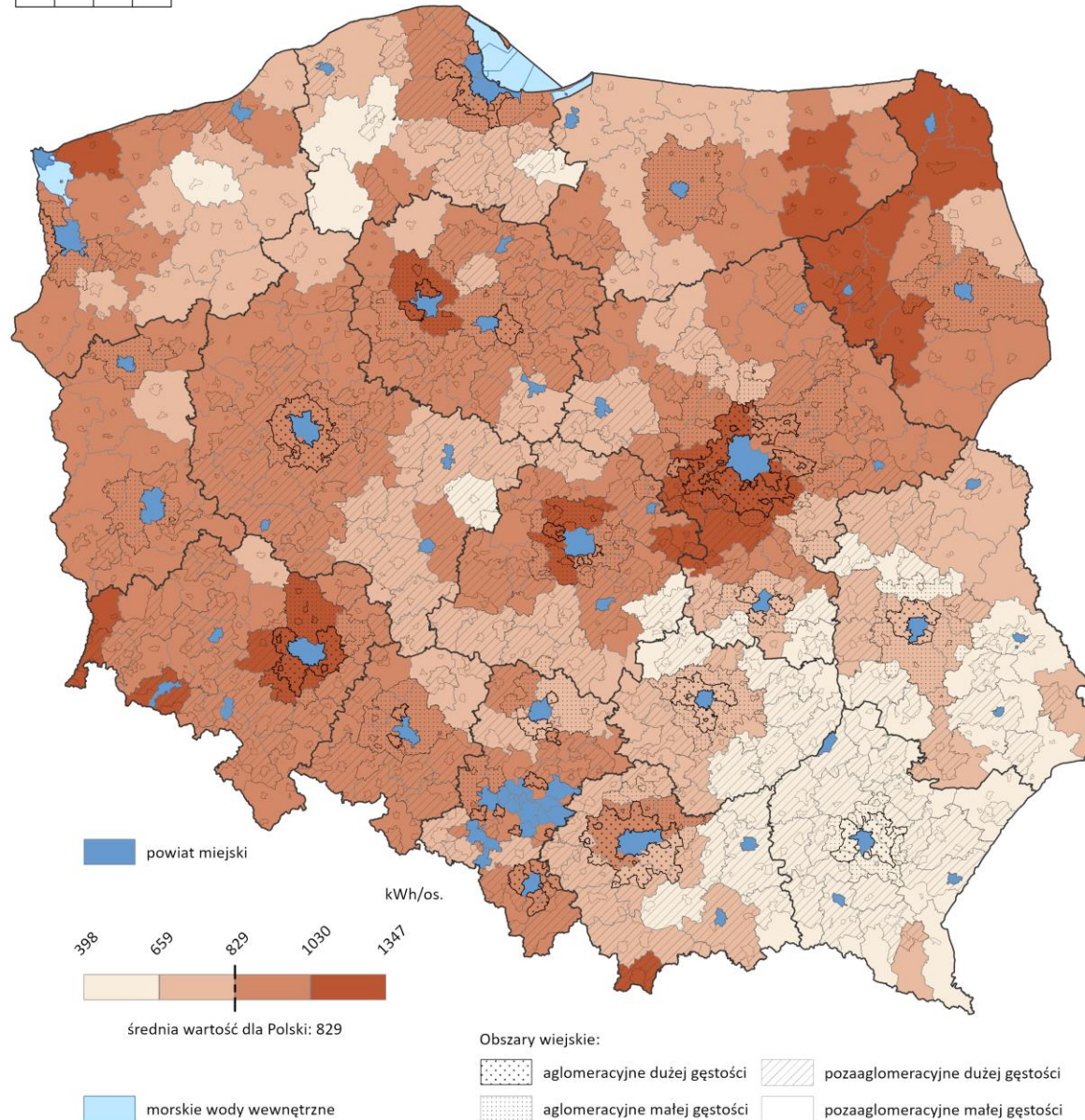
0 25 50 100 km



- Zauważalny poziom wzrostu wskaźnika w skali kraju (15,7%):
- Najwyższe wzrosty wskaźnika w:
 - wschodniej,
 - północnej,
 - środkowej Polsce.
 - obszarach pozaaglomeracyjnych, w tym wewnętrznych peryferiach.
- Efekt bazy – największa poprawa w obszarach o największych deficytach.
- Zasadnicza zmiana jakościowa w analizowanym okresie czasu.

Zużycie energii elektrycznej w kWh na 1 mieszkańca na wsi w powiatach w 2024 roku

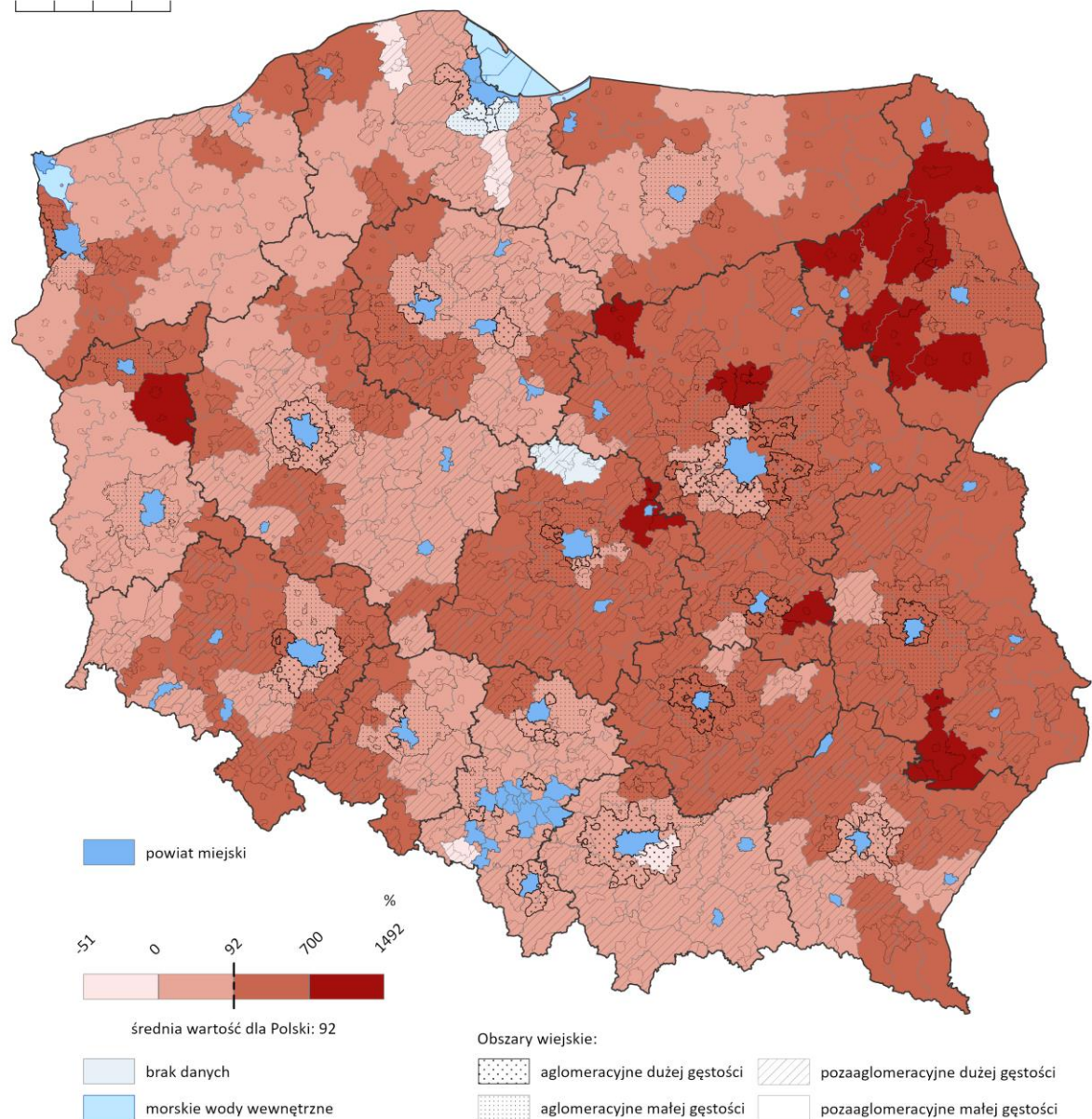
0 25 50 100 km



- Wysokie wartości wskaźnika:
 - na obszarach aglomeracyjnych,
 - zachodnia część kraju,
 - centralna część kraju,
 - obszary turystyczne (góry wysokie, obszary nadmorskie, pojezierza),
 - zaplecze produkcji mleczarskiej (północny-wschód kraju).
- Najniższe wartości:
 - południowo-wschodnia,
 - północna Polska.

Zmiana zużycia energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w kWh na 1 mieszkańca na wsi w % w powiatach w latach 2004-2024

0 25 50 100 km



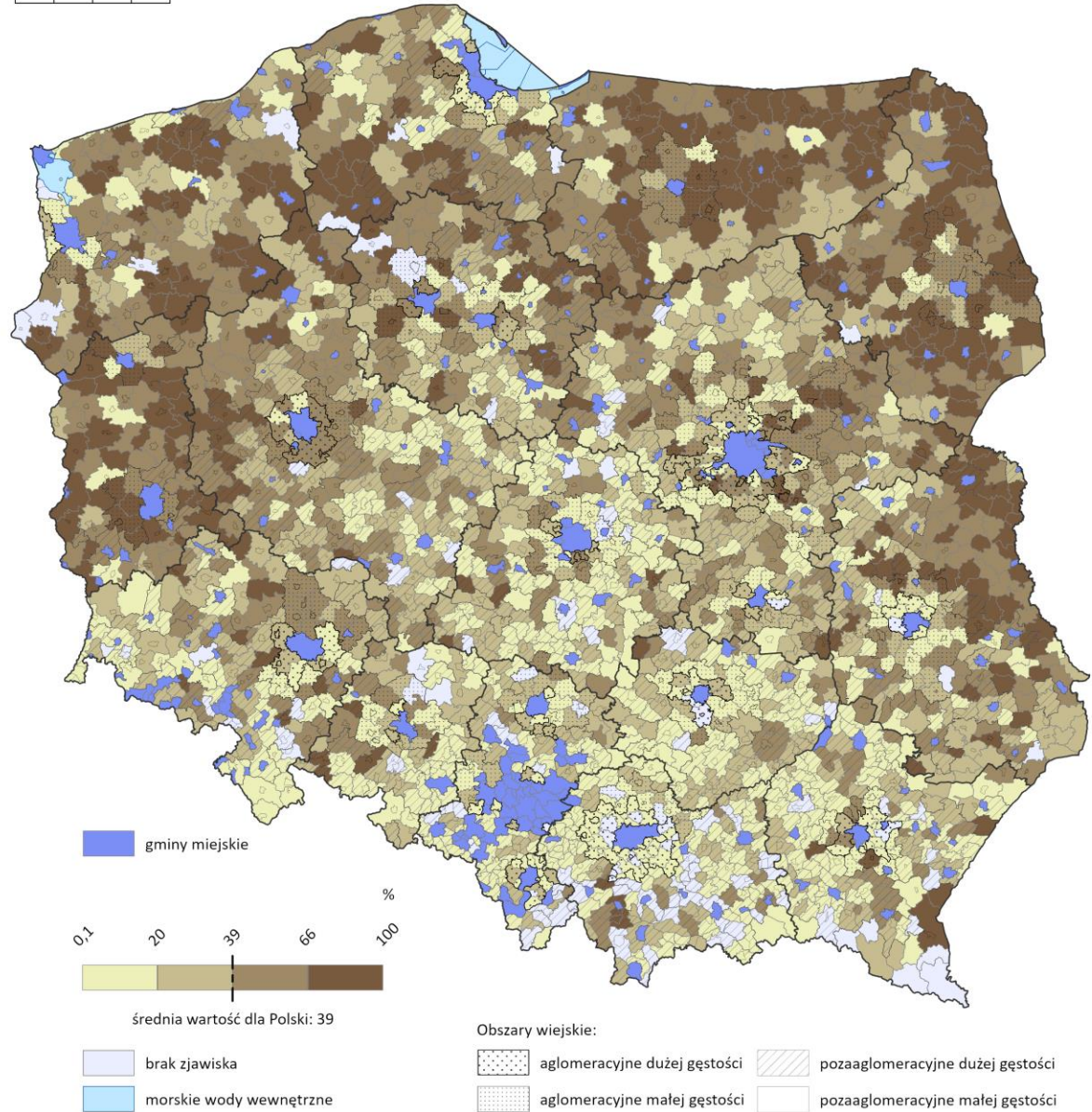
- Wskaźnik o charakterze cywilizacyjnym.
- Blisko dwukrotny wzrost w analizowanym okresie.
- Najwyższe dynamiki:
 - woj. podlaskie,
 - d. zabór rosyjski,
 - wewnętrzne peryferia.
- Efekt bazy – najniższe wartości na obszarach aglomeracyjnych.

XI

Transport i łączność

Udział długości publicznych gminnych dróg gruntowych w ogólnej długości dróg gminnych publicznych w gminach w % w 2023 roku

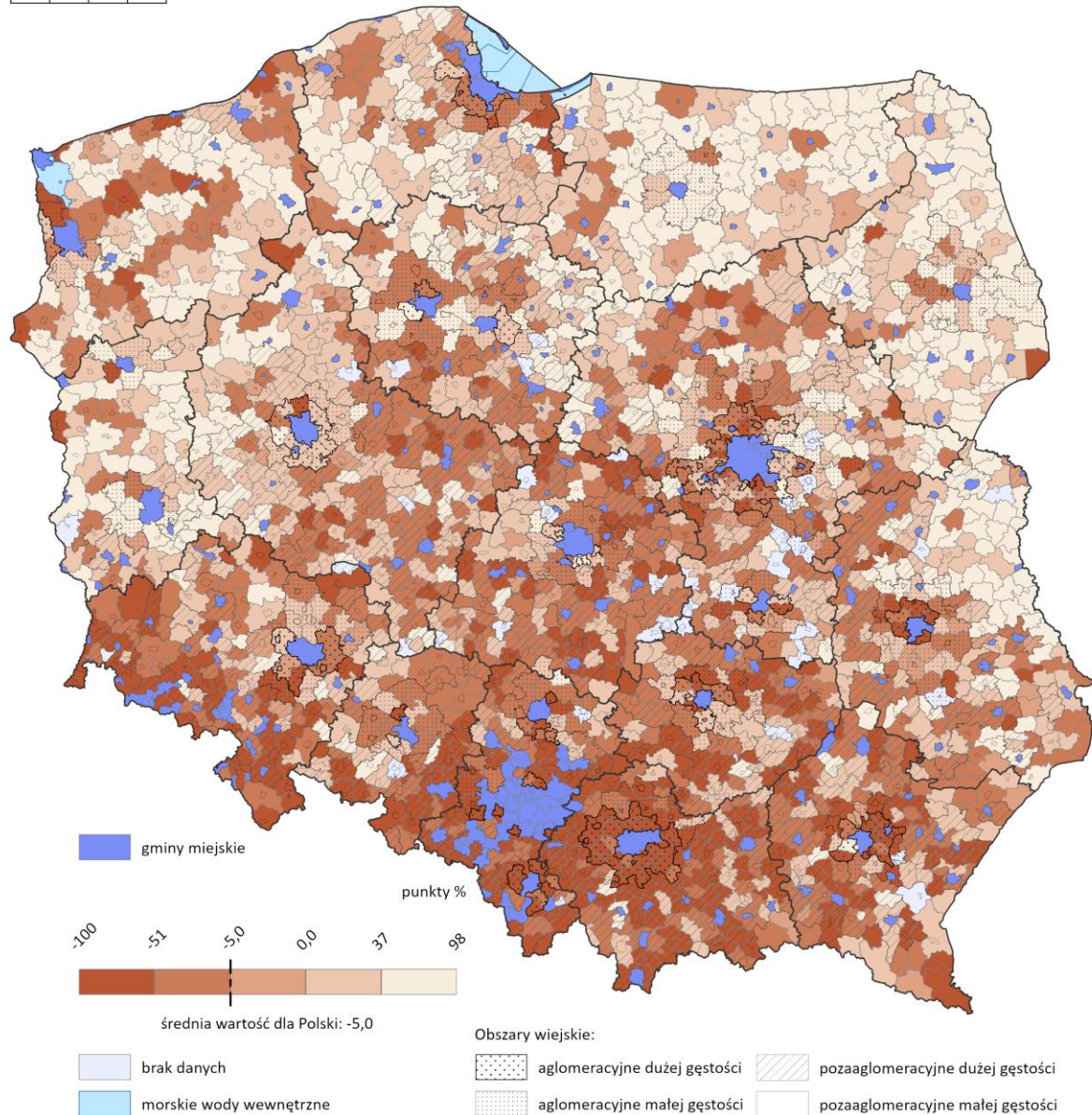
0 25 50 100 km



- Najwyższe wartości wskaźnika:
 - wschodnia,
 - północna,
 - zachodnia część kraju.
- Korelacja wysokości wskaźnika z gęstością zaludnienia.
- Brak prostej korelacji z obszarami wiejskimi o charakterze aglomeracyjnym.

Zmiana udziału długości publicznych gminnych dróg gruntowych w ogólnej długości dróg publicznych gminnych w gminach w punktach procentowych w latach 2003-2023

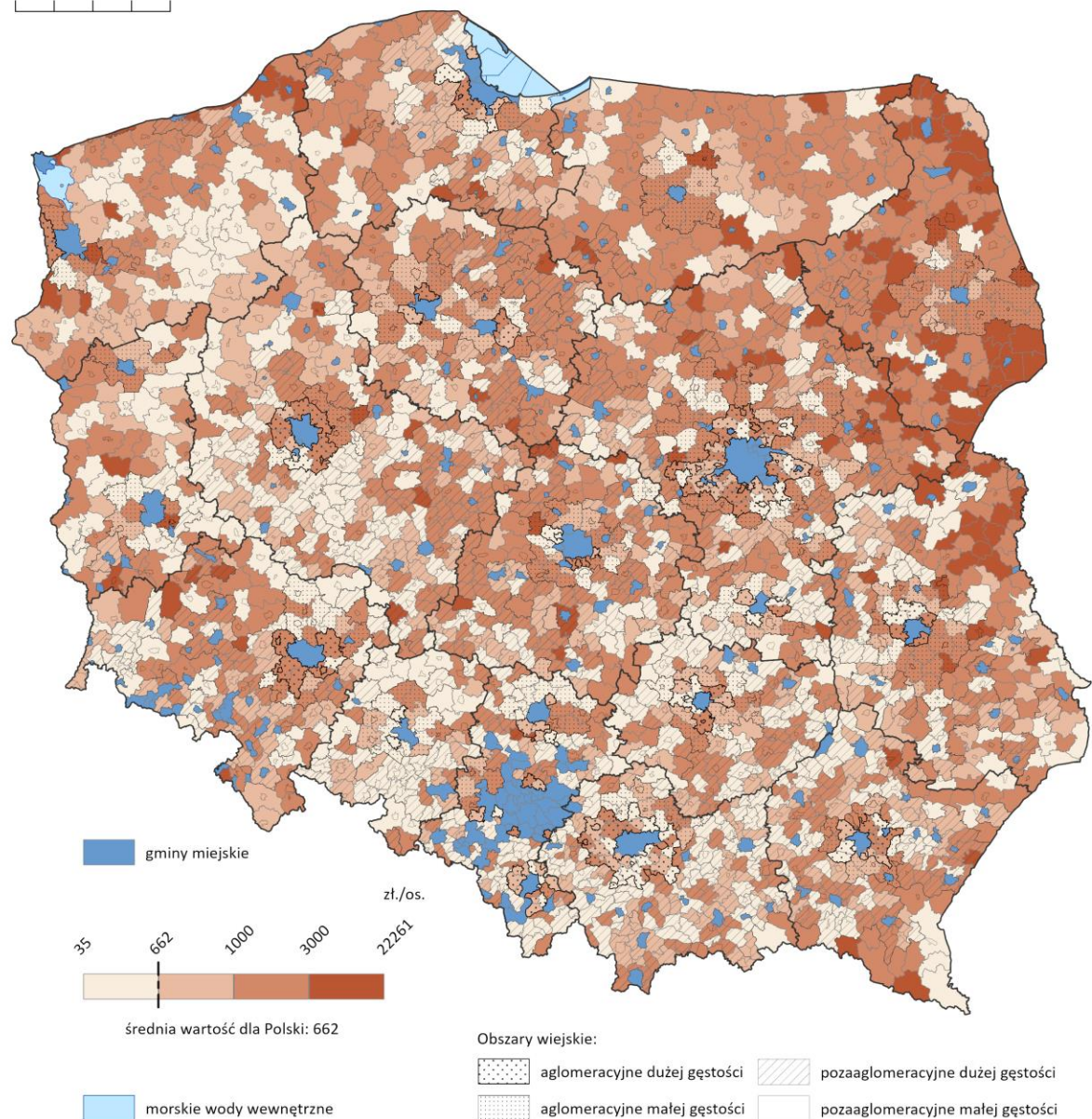
0 25 50 100 km



- Umiarkowana zmiana w analizowanym okresie czasu w skali Polski (-5%).
- Widoczny efekt bazy:
 - największe spadki, tam gdzie najmniejsze udziały,
 - największe wzrosty, tam gdzie największe udziały.
- Korelacja z rozkładem gęstości zaludnienia.

Wydatki gmin na transport i łączność w zł na 1 mieszkańca w 2024 roku

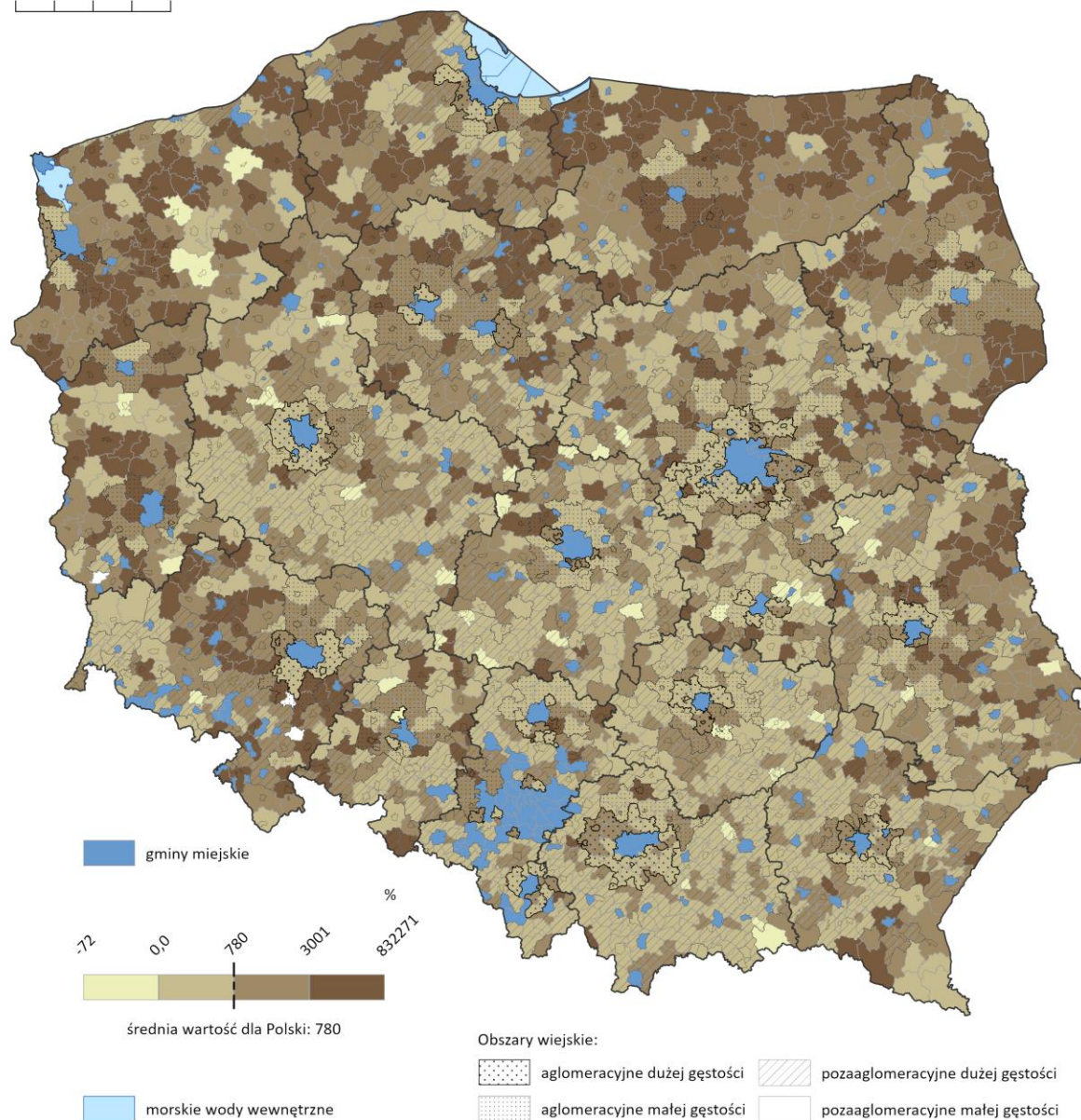
0 25 50 100 km



- Najwyższy poziom wydatków na transport i łączność w:
 - północno-wschodniej Polsce,
 - niektórych obszarach aglomeracyjnych.
- Najniższe wartości:
 - południowa,
 - częściowo zachodnia część kraju.

Zmiana wydatków gmin na transport i łączność w zł na 1 mieszkańca w % w latach 2004-2024

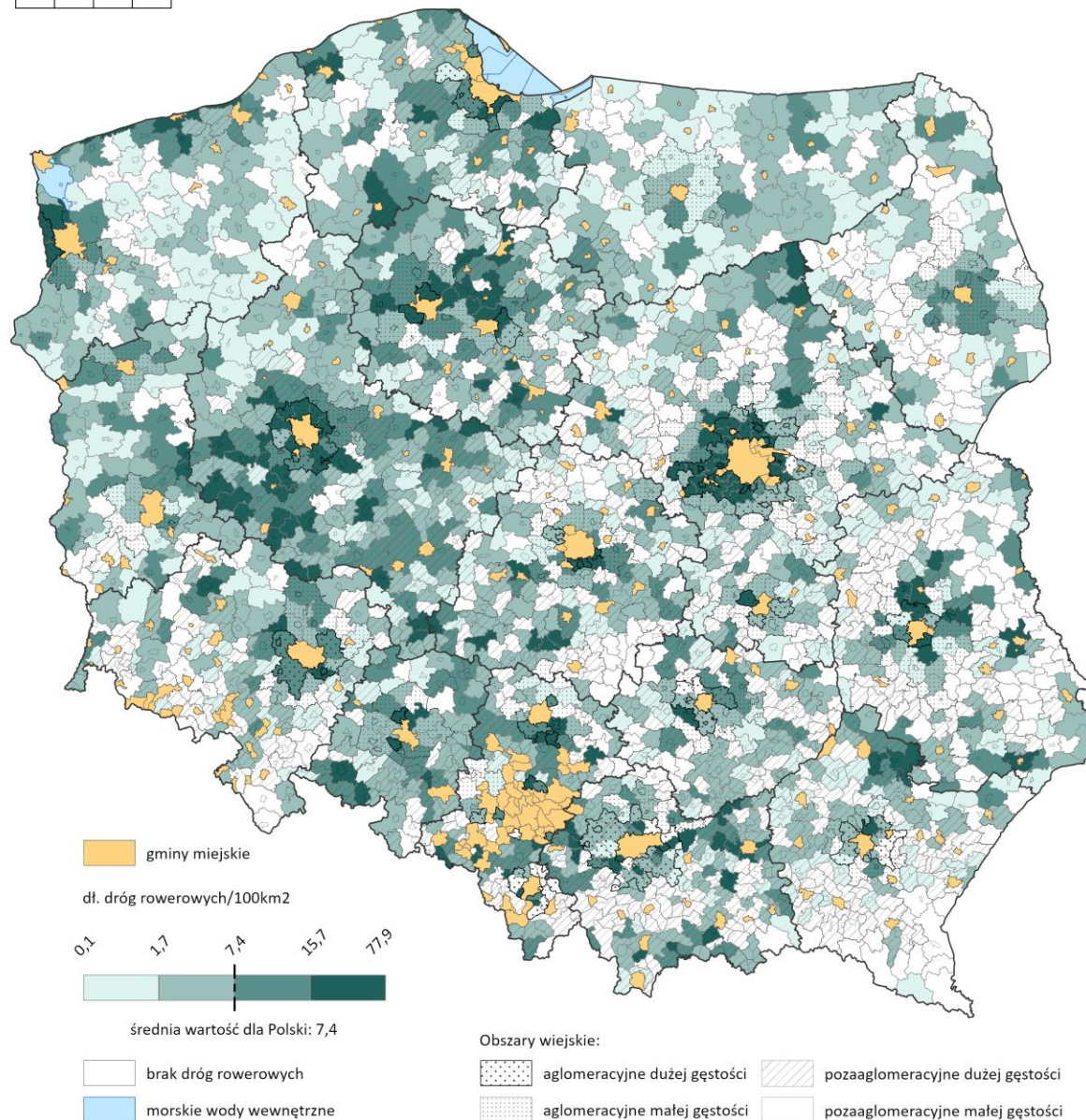
0 25 50 100 km



- Duża zmiana poziomu wydatków gmin w analizowanym okresie czasu w skali kraju (780%)
- Znaczące zróżnicowanie zjawiska.
- Najwyższa dynamika wzrostu:
 - wschód,
 - północ,
 - zachód.
- Regiony peryferyjne, słabo zaludnione,
- Korelacja wskaźnika z gęstością zaludnienia.

Długość dróg dla rowerów na 100 km² powierzchni gmin w 2024 roku

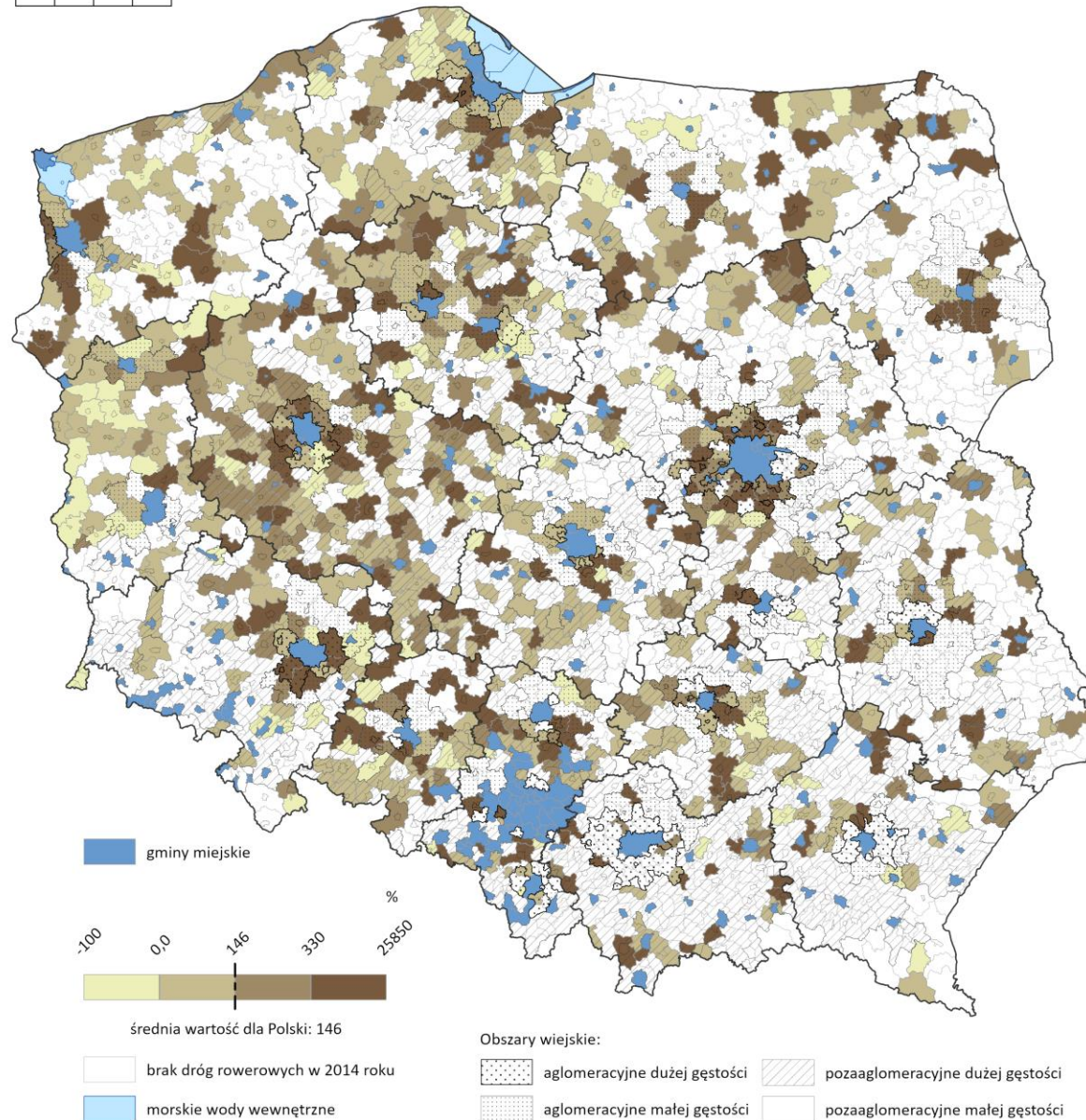
0 25 50 100 km



- Nierównomierne rozmieszczenie w skali kraju,
- Nieciągły charakter zjawiska.
- Najwyższe wartości koncentrują się w:
 - bezpośredniej bliskości największych ośrodków miejskich kraju,
 - Wielkopolsce, na Kujawach,
 - obszarach turystycznych (południowa Małopolska, Rostocze, wybrzeże)
- Niskie wartości:
 - Polska wschodnia,
 - tereny górskie woj. podkarpackiego, dolnośląskiego.

Zmiana długości dróg dla rowerów na 100 km² powierzchni gmin w % w latach 2014-2024

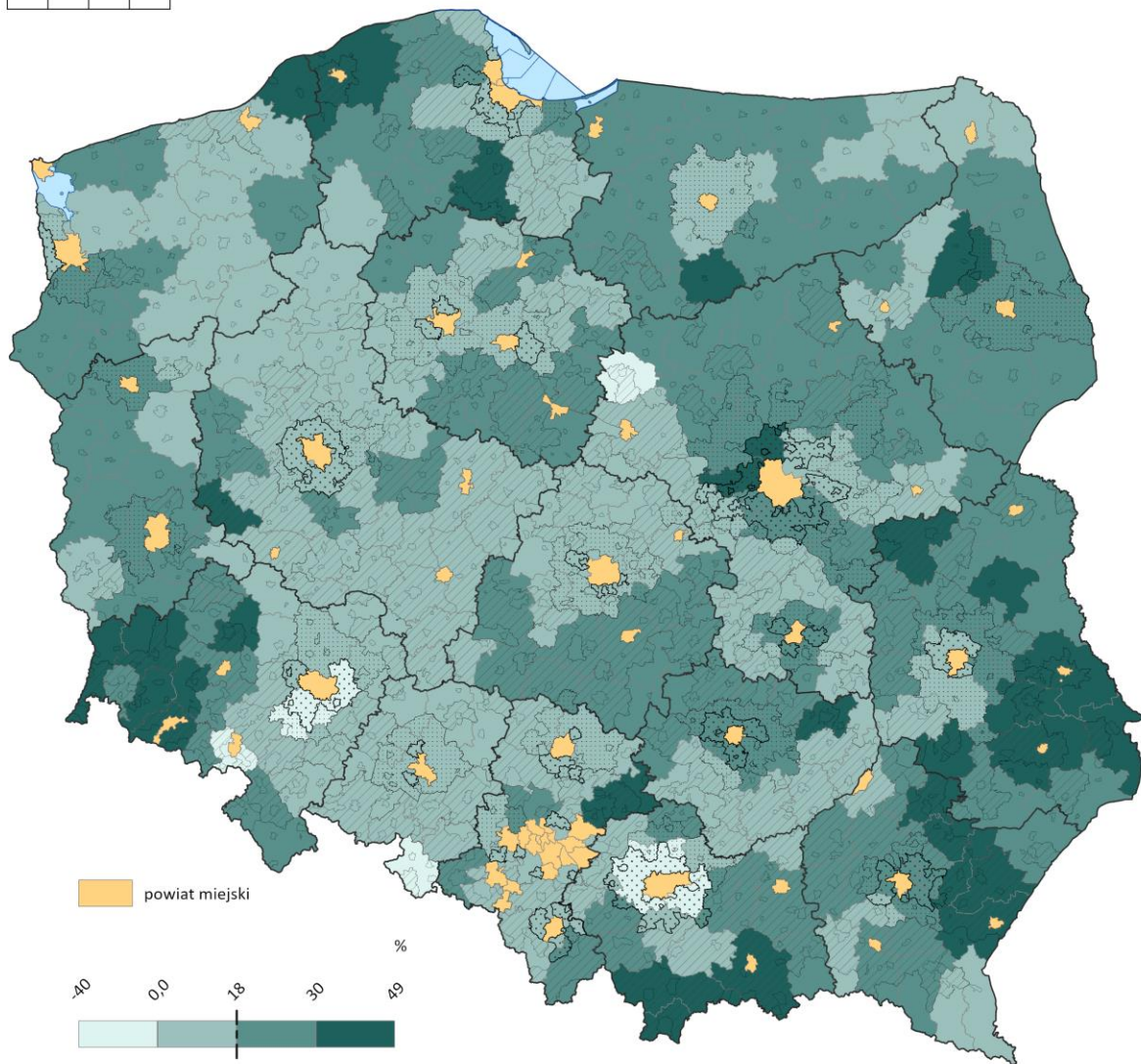
0 25 50 100 km



- Dynamiczne tempo wzrostu gęstości dróg rowerowych (146 %).
- Efekt bazy – najwyższe dynamiki wzrostu pojawiają w obszarach o wysokich wartościach wskaźnika:
 - zachodnia część kraju,
 - północna część kraju,
 - Wybrane aglomeracje.

Zmiana liczby samochodów osobowych na 1000 ludności w powiatach w % w latach 2014-2024

0 25 50 100 km



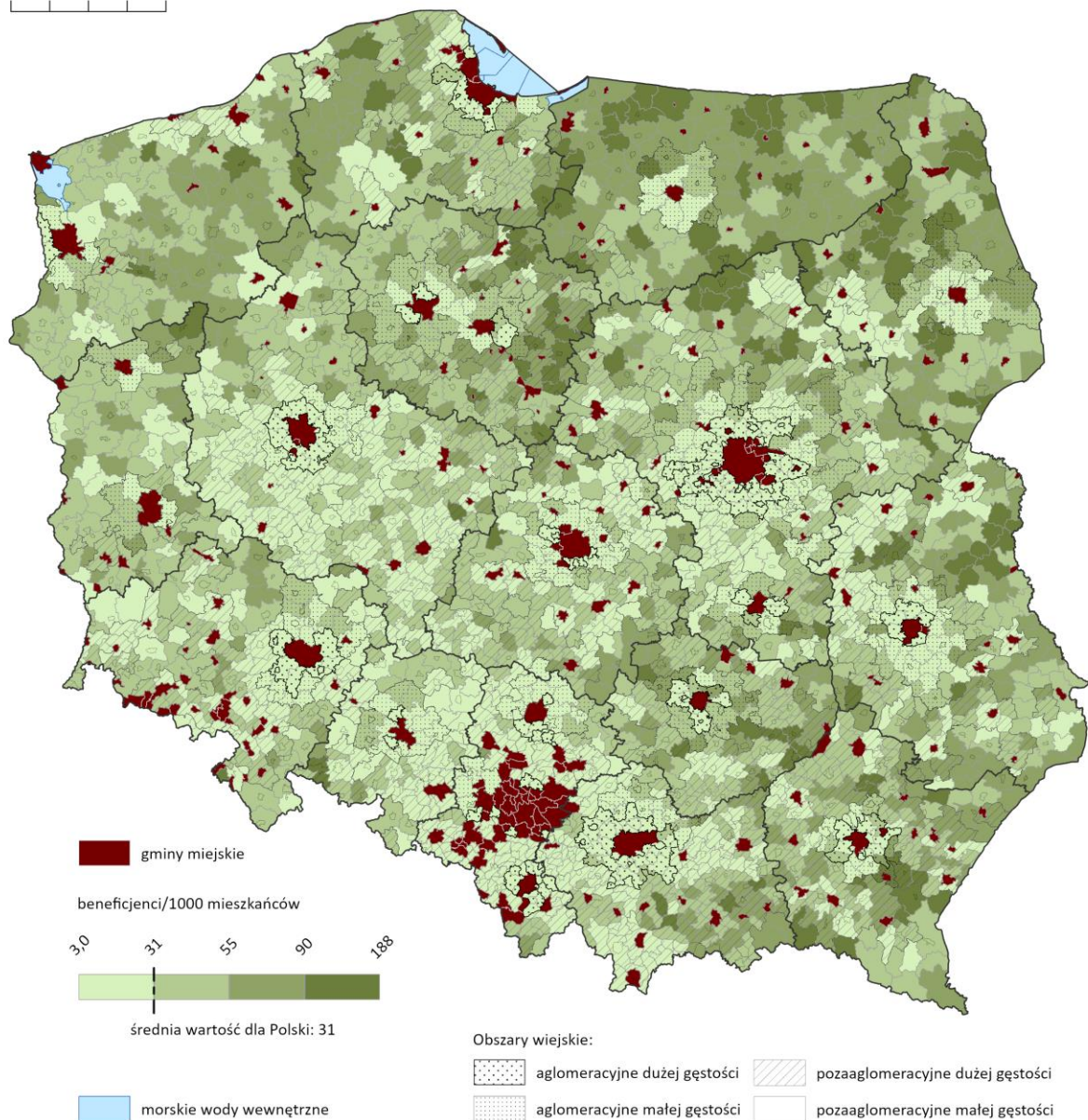
- Umiarkowanie wysokie tempo wzrostu (18%).
- Najwyższe wartości – część obszarów peryferyjnych:
 - wschód kraju,
 - zachód kraju,
 - południe kraju.
- Niskie wartości:
 - Część obszarów aglomeracyjnych.

XII

Warunki życia

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w gminach na 1000 mieszkańców w roku 2024

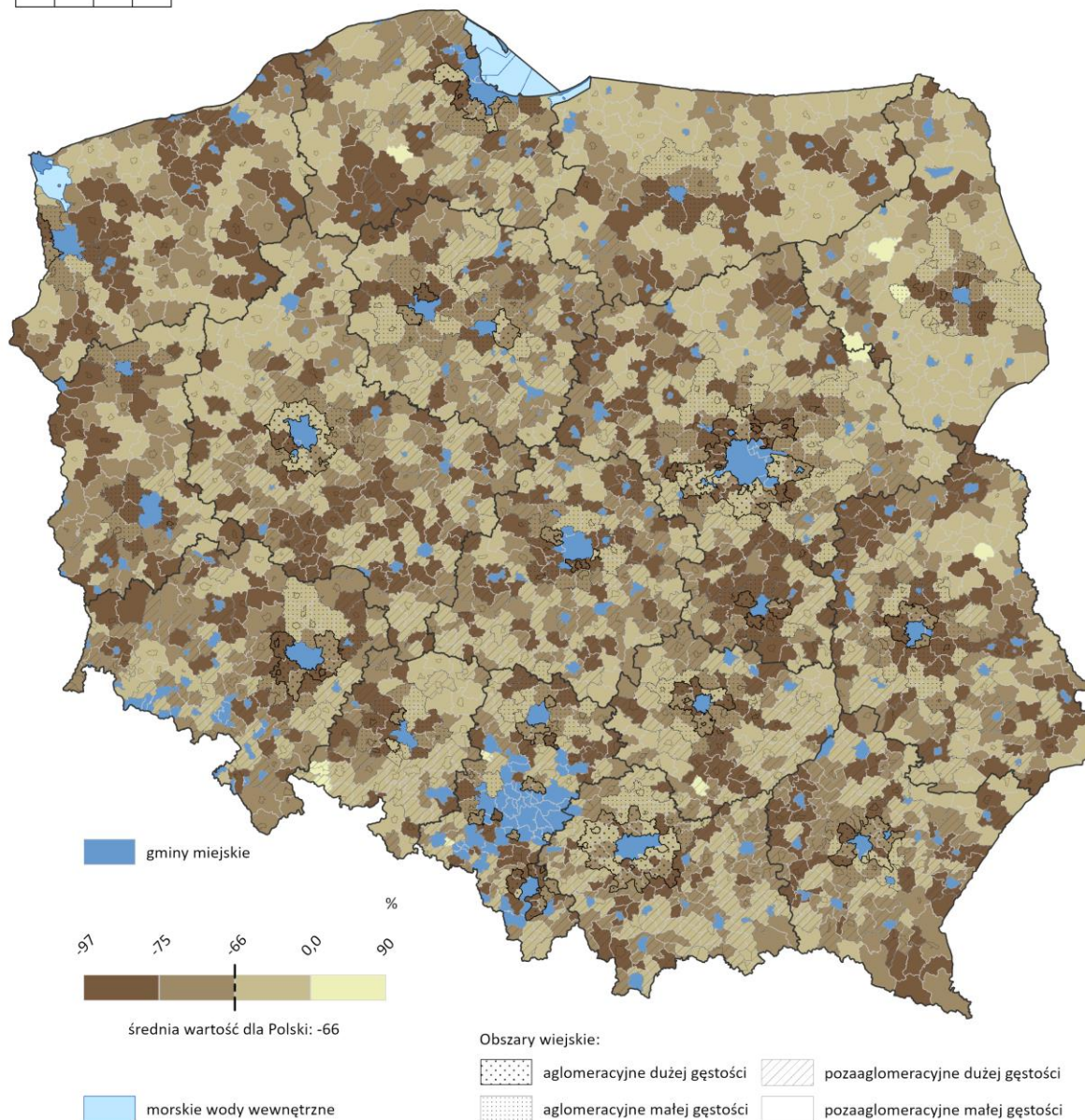
0 25 50 100 km



- Wyraźna koncentracja zjawiska na obszarach wiejskich.
- Najwyższe wartości:
 - północna część kraju,
 - woj. świętokrzyskie,
 - wewnętrzne peryferie.
- Niskie wartości:
 - południe kraju,
 - centrum,
 - obszary aglomeracyjne,
 - obszary funkcjonalne miast średnich.
 - obszary o funkcji turystycznej,
 - obszary wysokotowarowej produkcji rolnej.

Zmiana liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 1000 mieszkańców w % w gminach w Polsce w latach 2009-2024

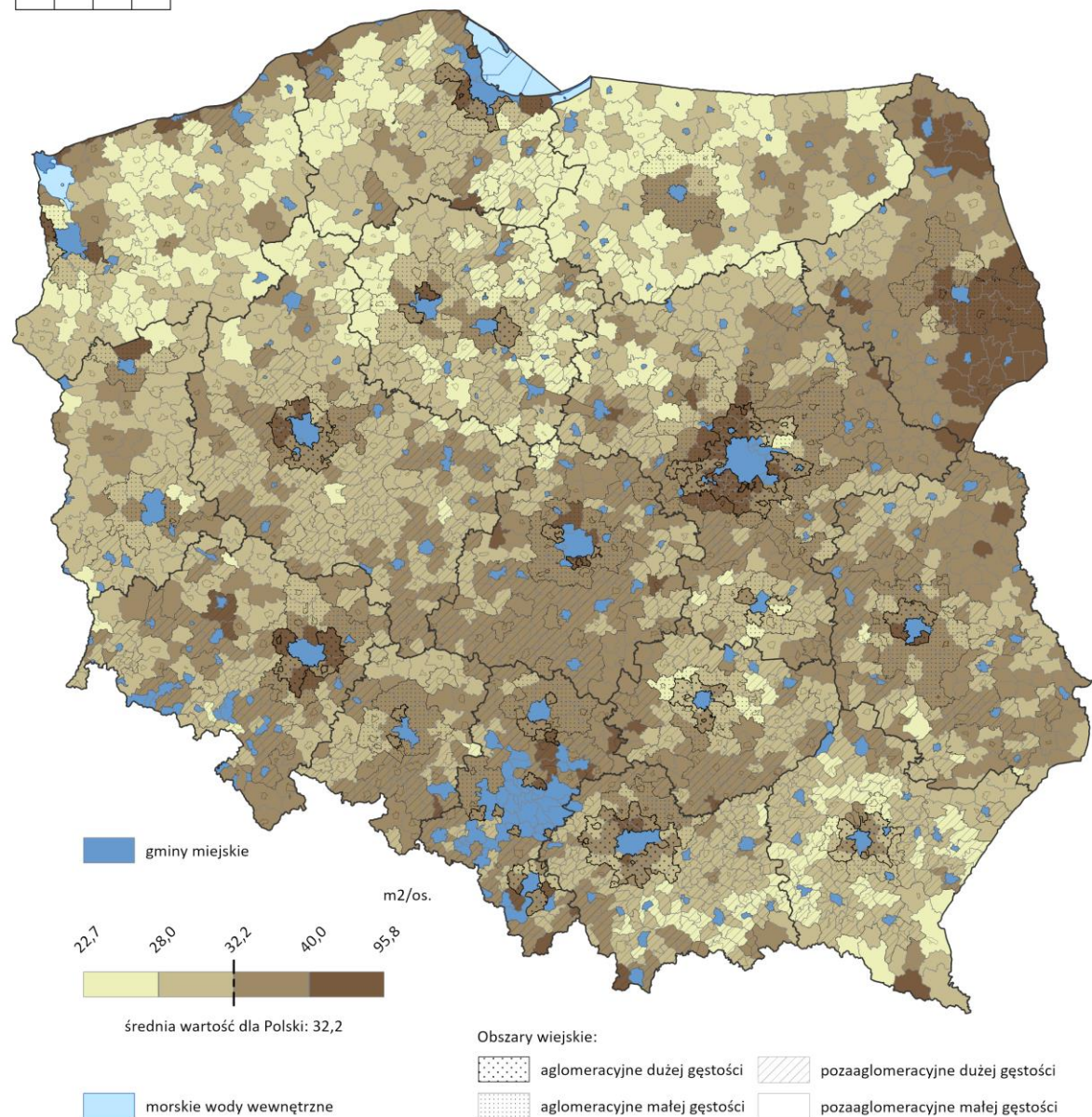
0 25 50 100 km



- Wyraźny spadek wartości wskaźnika w skali kraju (-66%).
- Najwyższe dynamiki spadku wskaźnika:
 - obszary aglomeracyjne,
 - peryferia (np. Bieszczady) w tym peryferia wewnętrzne (np. Bory Tucholskie),
 - inne (np. południowe Mazowsze).
- Niska dynamika:
 - północno-wschodnia część kraju,
 - duża część woj. świętokrzyskiego, opolskiego.

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w gminach w m² na 1 osobę w roku 2024

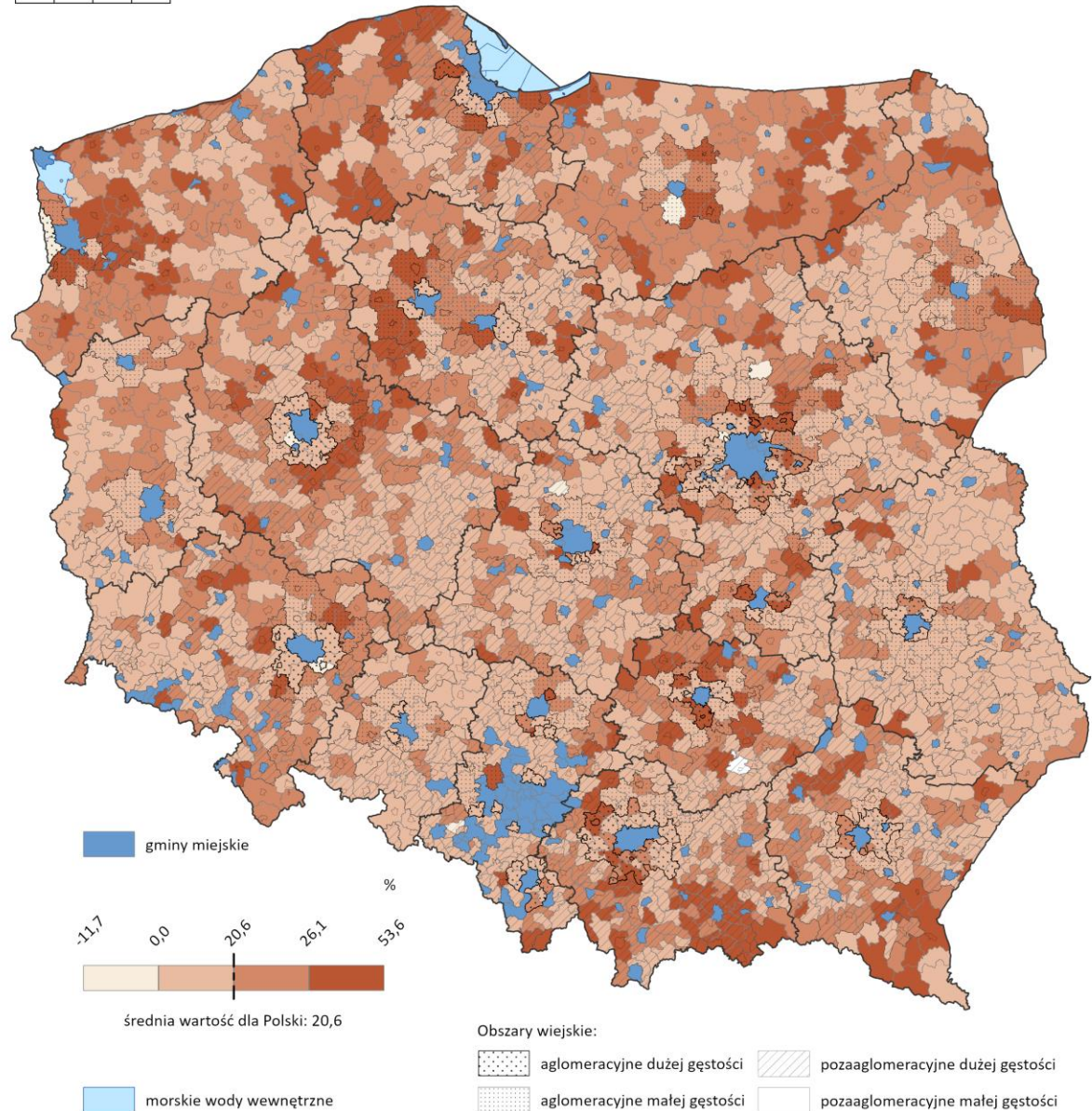
0 25 50 100 km



- Przeciętna wartość dla kraju 32,2 m²/os.
- Najwyższe wartości:
 - woj. podlaskie,
 - centralna część kraju,
 - obszary aglomeracyjne,
 - obszary turystyczne.
- Niskie wartości:
 - północna część kraju,
 - południowy wschód,
 - Wielkopolska.

Zmiana przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania w m² na 1 osobę w % w gminach w latach 2014-2024

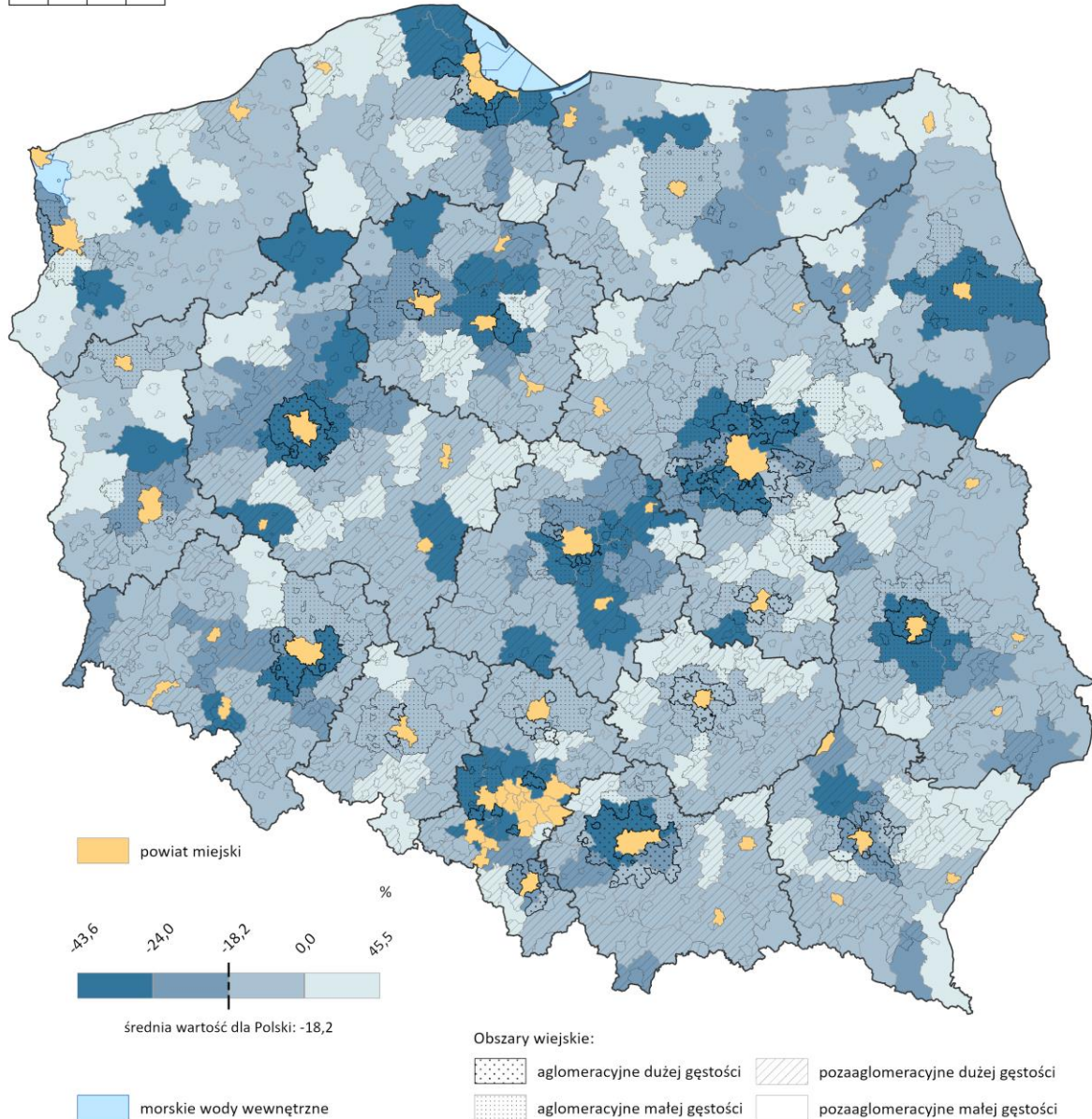
0 25 50 100 km



- Umiarkowanie wysoka dynamika zjawiska w skali kraju (20%).
- Najwyższe wartości:
 - północ kraju,
 - południe kraju (obszary górskie),
 - woj. świętokrzyskie,
 - część Wielkopolski i Kujaw.
- Niska dynamika:
 - północ kraju,
 - południe kraju,
 - woj. świętokrzyskie
- Efekt „obwarzanka”.

Zmiana wskaźnika przedwczesnej umieralności: zgonów osób w wieku do 65 lat na 1000 ludności w tej grupie wiekowej w % w powiatach w latach 2004-2024

0 25 50 100 km



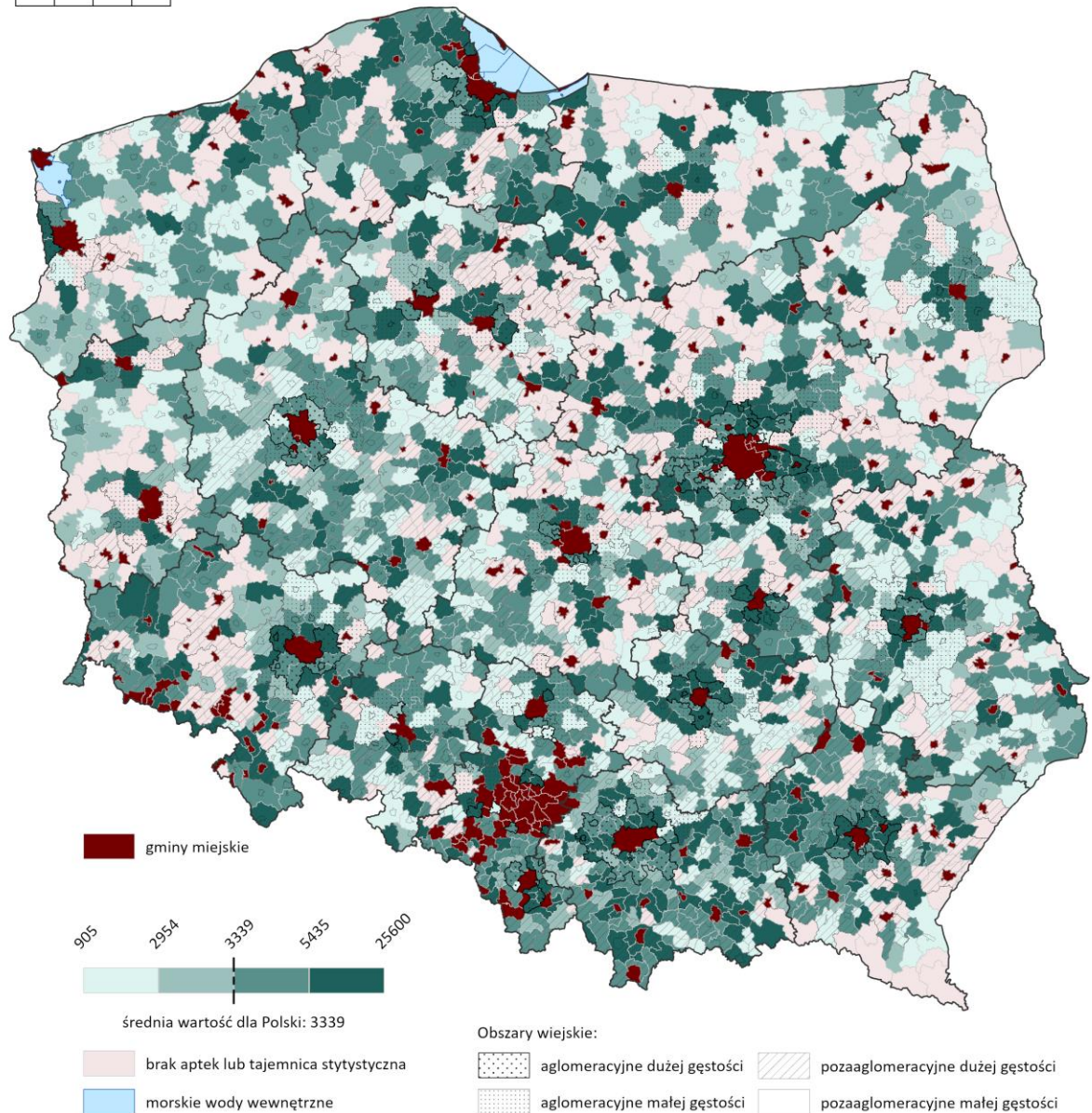
- Zauważalny spadek wartości wskaźnika (-18%).
- Najwyższe wartości:
 - obszary aglomeracyjne,
 - obszary funkcjonalne niektórych dużych miast średnich,
 - część Wielkopolski,
 - Łódź – Warszawa.
- Wzrost wskaźnika:
 - Obszary peryferyjne, w tym wewnętrzne peryferia.

XIII

Zdrowie

Liczba mieszkańców w gminach na 1 aptekę ogólnodostępną w 2024 roku

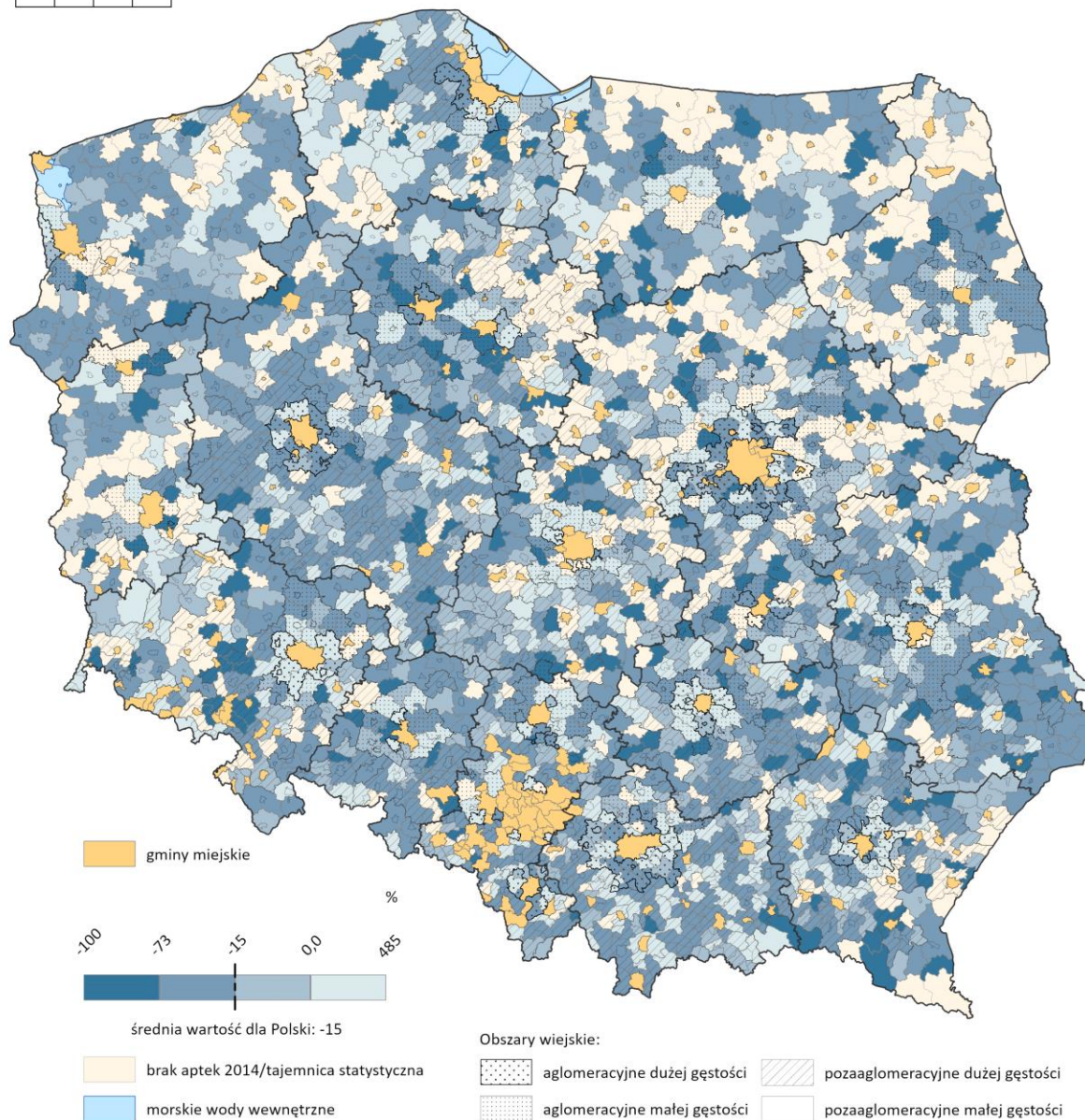
0 25 50 100 km



- Mozaikowość rozkładu przestrzennego zjawiska.
- Najwyższe wartości:
 - obszary aglomeracyjne,
 - południowa część kraju.
- Najniższe wartości:
 - obszary poza aglomeracyjne.
- Duża grupa gmin objętych tajemnicą statystyczną.

Zmiana liczby mieszkańców w gminach na 1 aptekę ogólnodostępną w % w latach 2004-2024

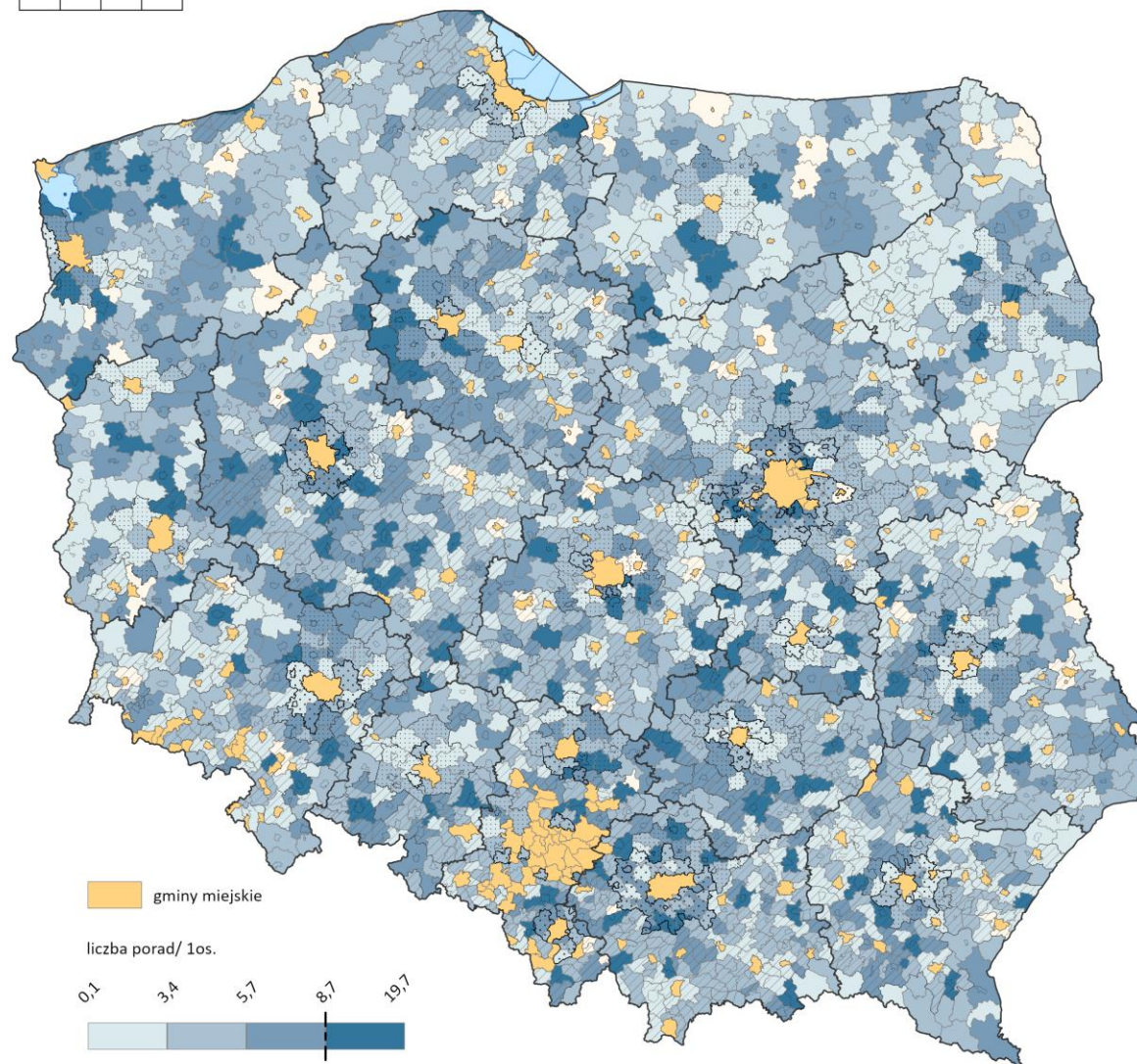
0 25 50 100 km



- Spadek wskaźnika w skali kraju (-15%).
- Mozaikowy charakter rozkładu przestrzennego.
- Wzrost wskaźnika:
 - niektóre obszary aglomeracyjne.
- Brak aptek lub tajemnica statystyczna:
 - północno-wschodnia Polska.

Liczba porad lekarskich w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w gminach na 1 mieszkańca w 2024 roku

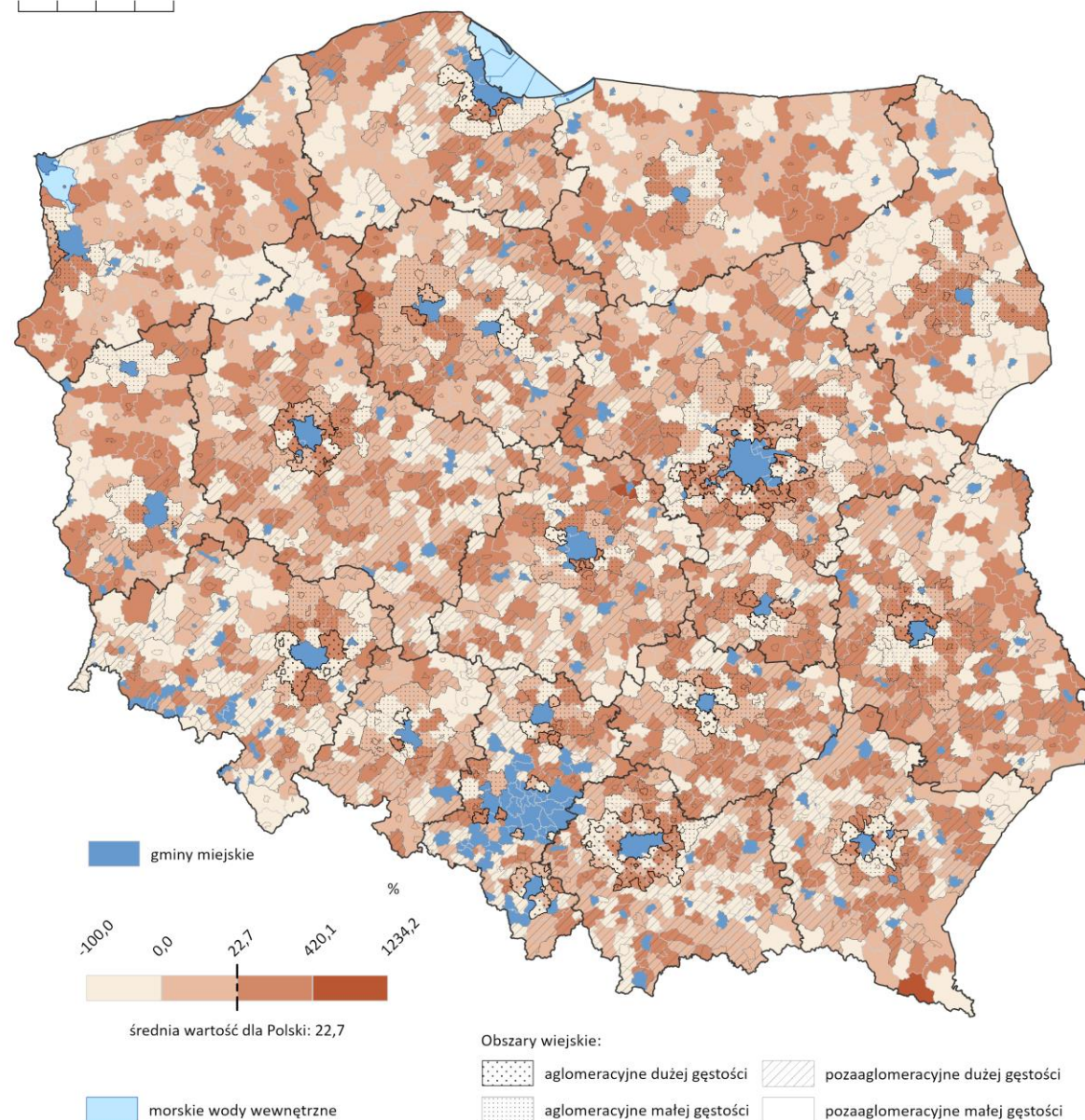
0 25 50 100 km



- Nierównomierny dostęp do opieki zdrowotnej.
- Najwyższe dynamiki wzrostu pojawiają się punktowo – często w gminach o niskiej bazie początkowej lub realizujących inwestycje infrastrukturalne.
- Najniższe wartości:
 - obszary aglomeracyjne,
 - obszary funkcjonalne średnich miast,
 - północno-wschodnia część kraju.

Zmiana liczby porad lekarskich w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w gminach w % w latach 2014-2024

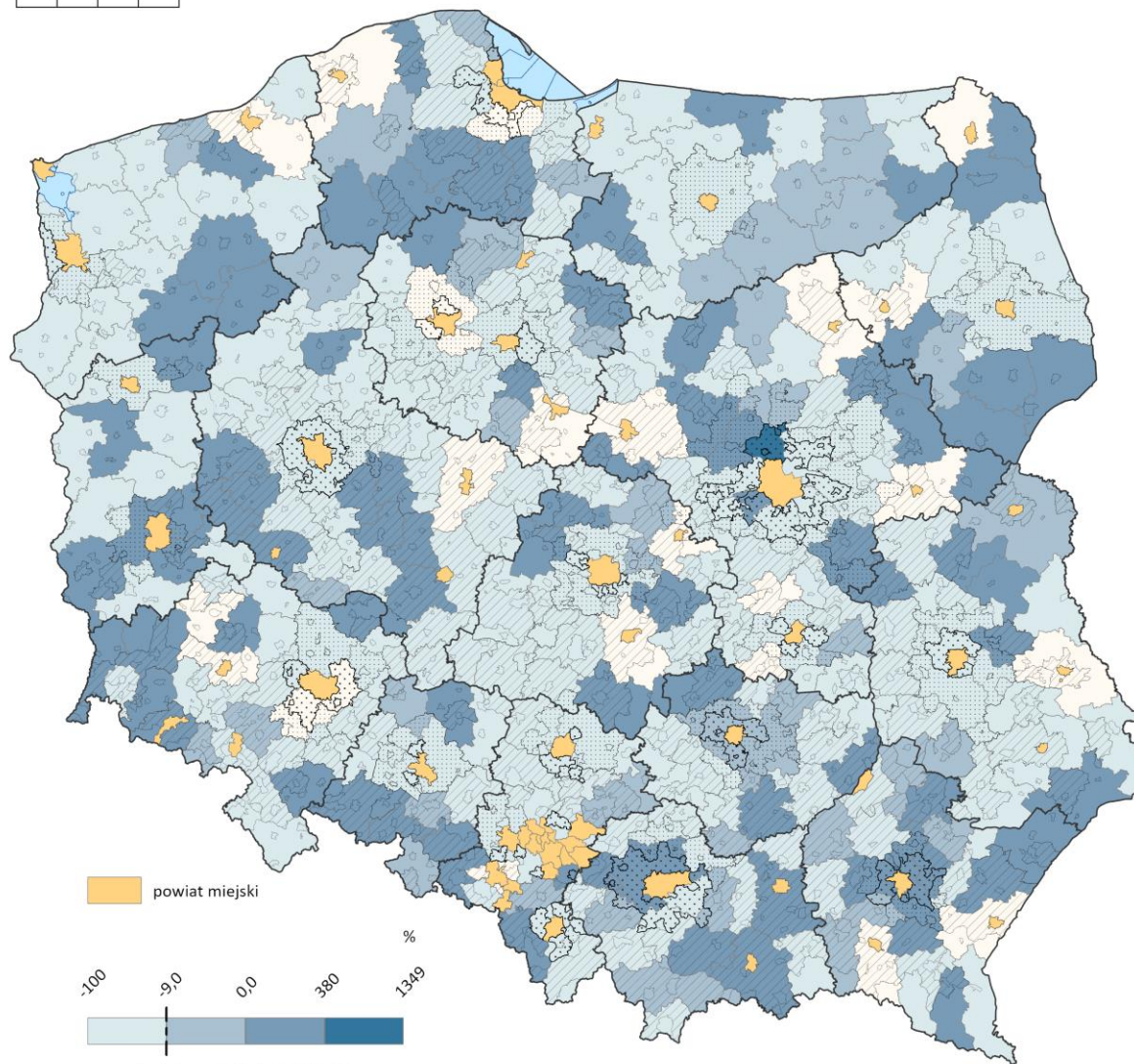
0 25 50 100 km



- Wyraźny wzrost dynamiki analizowanego zjawiska (23%).
- Mozaikowy obraz rozkładu przestrzennego.
- Najwyższe dynamiki wzrostu pojawiają się punktowo – często w gminach o niskiej bazie początkowej lub realizujących inwestycje infrastrukturalne.
- Spadki wartość wskaźnika:
 - północno-wschodnia Polska,
 - obszary o niższej dostępności.

Zmiana liczby łóżek w szpitalach ogólnych w powiatach na 10 000 mieszkańców w % w latach 2005-2024

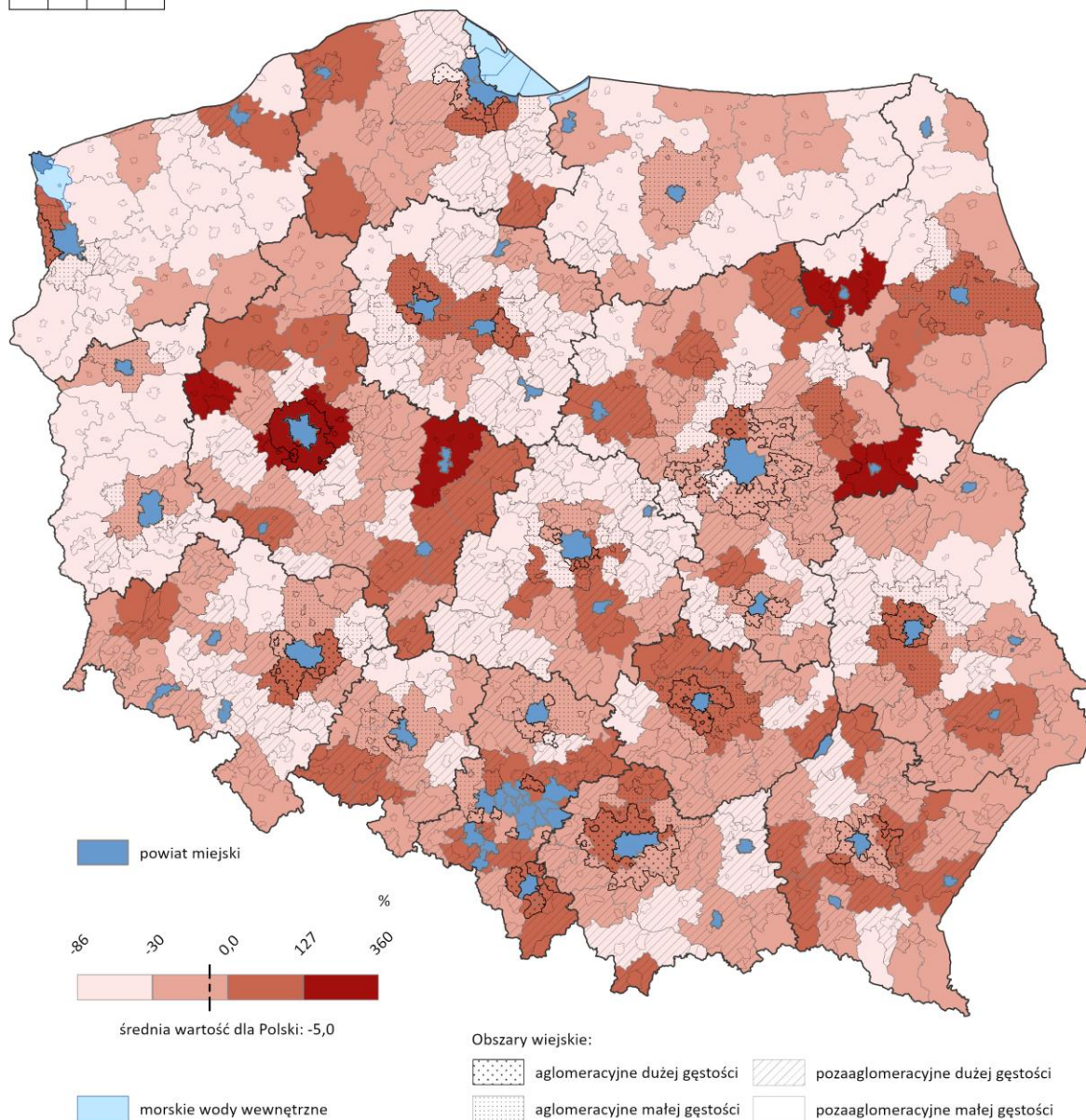
0 25 50 100 km



- Spadek wskaźnika (-9%).
- Niejednoznaczny obraz.
- Wzrost wskaźnika:
 - niektóre obszary aglomeracyjne,
 - obszary wewnętrznych peryferii.
- Spadki wskaźnika:
 - niektóre obszary aglomeracyjne,
 - obszary pozaaglomeracyjne.

Zmiana liczby lekarzy (personel pracujący ogółem) przypadających na 10 000 ludności w powiatach w % w latach 2013-2023

0 25 50 100 km



- Spadek wskaźnika w skali kraju (-5%).
- Wyraźne zróżnicowanie w skali kraju.
- Polaryzacja rozkładu przestrzennego.
- Najwyższe wzrosty:
 - obszary aglomeracyjne,
 - obszary funkcjonalne.
- Spadki:
 - północna część kraju,
 - zachodnia część kraju,
 - centralna część kraju,

POLSKA WIEŚ 2025 W UJĘCIU KARTOGRAFICZNYM I OCZAMI MIESZKAŃCÓW

DZIĘKUJEMY ZA UWAGĘ!

S&H Consulting Maciej Huculak

dr Maciej Huculak

dr Krzysztof Wiedermann

Agnieszka Gil



Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi



Plan
Strategiczny dla
Wspólnej
Polityki
Rolnej
na lata **2023-2027**

Dofinansowane przez
Unię Europejską

